लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

व्यास गाउँपालिका, दार्चुला

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

व्यास गाउँपालिका, दार्चुला

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता *(Independence)*
निष्ठा *(Integrity)*
पारदर्शिता *(Transparency)*
जवाफदेहिता *(Accountability)*
व्यावसायिकता *(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्यौंटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्यौंट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशानालय, सुदुरपश्चिम प्रदेश

काठमाडौ

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/705

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
व्याँस गाउँपालिका,
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, दार्चुला ।

बिषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष-२०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(थवराज अधिकारी)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२८

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/705

श्रीमान् अध्यक्षज्यू ,

व्यास गाउँपालिका,

गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, सुनसेरा, दार्चुला।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१.कैफियत सहितको राय

हामीले त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक,पालिकाबाटपेस भएको २०८२ आषाढ मसान्तसम्मको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्रलेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमाअन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय, विविध कोषलगायतका कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. गाउँ पालिकाको आय र व्यय तर्फ रु. ९२ करोड ७२ लाख ६३ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु. २ करोड ६ लाख ७ बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु. १ करोड १८ लाख १७ हजार फस्योंट भई असुल गर्नुपर्ने रु ३७ लाख ३२ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू ४५ लाख ९ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु. २ लाख २६ हजार र पेश्की बाँकी रु. ३ लाख ५१ हजार गरी जम्मा रु.८८ लाख १९ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. १५ करोड ७३ लाख ९२ हजार मध्ये यसवर्षको रू. २८ हजार ९ सय थपसमेतहालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु. १६ करोड ६२ लाख ११ हजार बाँकी रहेको छ। बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले पालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा- लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ।कार्यपालिका, प्रमुख/अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत पालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुँदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

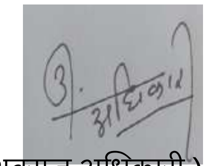

(थवराज अधिकारी)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
१०८	११८	२,०६,०७,३६५	०	७८	१,१८,१७,१५१	२८,८२३	१०८	४०	८८,१९,०३७	३७,३२,३७२	२,२६,५००	४५,०९,४२५	०	०	४७,३५,९२५	३,५०,७४०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
दार्चुला	१५,७३,९२,०००	०	०	१५,७३,९२,०००	०	८८,१९,०३७	१६,६२,११,०३७

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	९२.८	स्वास्थ्यतर्फ	३२,४५,०५७
२	२०८१/८२	९३	शिक्षातर्फ	४,९५,०९२
३	२०८१/८२	५१	मोबाइल खरिद -	२०,०००
४	२०८१/८२	५३	भ्रमण खर्च -	३,५०,१००
५	२०८१/८२	८५.२	प्रशासकिय भवन निर्माण:-	६९,५५,०५७
६	२०८१/८२	५७	पदाधिकारी वैदेशिक भ्रमण -	३,१९,९००
७	२०८१/८२	८४	जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण वडा नं-४ योजना	२,१५,८२३

८	२०८१/८२	८२	ग्याबिन जाली -	६०,१२२
९	२०८१/८२	५४	गाडी दोहरो सुविधा -	१,५६,०००
			जम्मा	**१,१८,१७,१५१**

व्याँस गाउँपालिका, दार्चुला

(८०७७३५०७३००)

व्याँस गाउँपालिका , दार्चुला

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय:-संघ, प्रदेश एवं स्थानीय तहमै उपलव्ध हुने स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गरी योजनावद्ध सहभागितामूलक कार्यक्रमको माध्यमबाट स्थानीय जनतालाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने गरी सामाजिक, आर्थिक तथा भौतिक क्रियाकलापहरु संचालन गर्नु पालिकाको मुख्य उद्वेश्य रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य:- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्वेश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि:-यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।५।२८ देखि २०८२।५।३१ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि:-लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा:-लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति:-कार्यालयको आय-व्ययतर्फ जम्मा रू. ९२ करोड ७२ लाख ६३ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची-१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु:-लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची-२ मा संलग्न छ । अनुसूचि-२ मा उल्लेखित बितिय बिवरणमा अन्तर सरकारी बित्तिय हस्तान्त्रणको रकम समावेश छैन ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली:-लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.१४,९०४।०० असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

क्र.सं.	दाखिला गर्ने व्यक्ति/ संस्थाको नाम	मिति/ भौ.नं.	वापत	रकम रु.
१	सिरसिन्धार आ.वि, राप्ला व्यास, दार्चुला	२०८२।०६। ०५-८६९१६२४९(रा.बा.बैं)	बढी ग्रेड भुक्तानी	१४९०४।००

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **एकीकृत विवरण**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा पालिकाले प्रत्येक आर्थिक वर्षको आय र व्ययको हिसाव राख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलब्ध गराएको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को आर्थिक कारोकारको एकीकृत प्रतिवेदन देहाय अनुसार रहेको छ ।

आर्थिक कारोबारको एकीकृत विवरण					
प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	रकम	रकम	विवरण	रकम	रकम
सुरु मौज्दात		२१७०९८१९.००	चालु खर्च		२३११६७३७८.७४
१.संचित कोष	४१८३०८६.५२		१. पालिकातर्फ	९३४३१२३८.२८	
२.धरौटी	१५७३४९१३.००		२. संघीय सशर्त	१३७३२२२४०.४६	
३.कार्यसञ्चालन कोष	१७९१८१९.४८		३. संघीय विशेष	०.००	
४. अन्य कोष	०.००		४. प्रदेश सशर्त	४१३९००.००	
यस वर्षको आय		३६५९९९२.५५	५. प्रदेश विशेष	०.००	
१.आन्तरिक आय	३६५९९९२.५५		पुँजीगत खर्च		८६६०२३५६.००
२. वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		३१३२४३०११.८०	१. पालिका तर्फ	६९०१४२९५.००	
क) समानीकरण अनुदान	७६२५२५६०.००		२. संघीय सशर्त	३७४५१८४.००	
ख) राजस्व बाँडफाँट	७९४७३६१३.५२		३. संघीय विशेष	०.००	
ग) सशर्त अनुदान	१५५८३९५००.००		४. संघीय समपुरक	०.००	
घ) समपुरक अनुदान	०.००		५. प्रदेश सशर्त	८००५४७८.००	
ङ) विशेष अनुदान	०.००		६. प्रदेश विशेष	४८३०९१६.००	
च) रोयल्टी	१५८५४०८.६८		७. प्रदेश समपुरक	१००६४८३.००	
छ) अन्य	९१९२९.६०		अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		१०८३४१८२१.००
३. वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		२७१४८१२७.०८	क सामाजिक सुरक्षा	५२८२९२६३.००	
क) समानीकरण अनुदान	७३९४०००.००		ख) स्थानीय पुर्वाधार विभाग	४२४५५२२८.००	
ख) राजस्व बाँडफाँट	३२३२०२२.०८		ग) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	१८९९२००.००	
ग) सशर्त अनुदान	९९५००००.००		घ) एकिकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	०.००	
घ) समपुरक अनुदान	१५८३९१०.००		ङ) उच्च पहाडी एवम् हिमाली क्षेत्र स्वरोजगार कार्यक्रम	७४८५३००.००	
ङ) विशेष अनुदान	४९८८१९५.००		च) औद्योगिक पुर्वाधार विकास कार्यक्रम (बिशेष आर्थिक क्षेत्र)	०.००	
च) रोयल्टी	०.००		छ) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार	३६७२८३०.००	

			कार्यक्रम		
छ) अन्य	०.००		अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)	०.००	
४. अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		१०८३४१८२१.००	ऋण फिर्ता(साँवा)	०.००	
क सामाजिक सुरक्षा	५२८२९२६३.००		ऋणको ब्याज भुक्तानी	०.००	
ख) स्थानीय पुर्वाधार विभाग	४२४५५२२८.००		धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा	६८७६१३५.००	६८७६१३५.००
ग) घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्र	१८९९२००.००		कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च	९४४४३६७.००	९४४४३६७.००
घ) एकिकृत स्वास्थ्य पुर्वाधार विकास कार्यक्रम	०.००		अन्य कोषबाट भएको खर्च	०.००	
ङ) उच्च पहाडी एवम् हिमाली क्षेत्र स्वरोजगार कार्यक्रम	७४८५३००.००		गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना	०.००	
च)औद्योगिक पुर्वाधार विकास कार्यक्रम (बिशेष आर्थिक क्षेत्र)	०.००		अन्य सहयोगमा सञ्चालित योजना	०.००	
छ) स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	३६७२८३०.००		अन्य खर्च भएमा (बढी कर दाखिला)	१२३७५.००	१२३७५.००
५. अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)	०.००	०.००	अनुदान फिर्ता		१७०३७४०३.५४
६. ऋण/ वित्तीय व्यवस्था	०.००		१. संघ तर्फ		
७. धरौटी आय	४९२३९०६.००	४९२३९०६.००	क) सशर्त अनुदान	१४७७२०७५.५४	
८. कार्यसञ्चालन कोष आय	१०४६४१७६.८३	१०४६४१७६.८३	ख) विशेष अनुदान	०.००	
९. अन्य कोषको आय	०.००		ग) समपुरक अनुदान	०.००	
१०. गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना	०.००		२. प्रदेश तर्फ		
११. अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना	०.००		क) सशर्त अनुदान	१५३०६२२.००	
१२. अन्य आय भएमा	०.००		ख) विशेष अनुदान	१५७२७९.००	
			ग) समपुरक अनुदान	५७७४२७.००	
			अन्तिम मौज्दात		३०००९०१७.९८
			१. संचित कोषको मौज्दात	१३४१४७०४.६७	
			२. धरौटी	१३७८२६८४.००	

			३. कार्यसञ्चालनकोष	२८११६२९.३१	
			४. अन्यकोष	०.००	
जम्मा	**४८९४९०८५४.२६**	**४८९४९०८५४.२६**	**जम्मा**	**४८९४९०८५४.२६**	**४८९४९०८५४.२६**

३ आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा बित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०८० नियम ७९ मा प्रदेश तहका सबै निकायहरुले निकायबाट सम्पादन गरिने कार्यहरु मितव्ययी, कार्यदक्षता र प्रभावकारी ढंगबाट सम्पादन गर्न र वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय बनाउन तथा प्रचलित कानून बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न आ-आफ्नो कामको प्रकृति अनुसारको आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३१ र नियमाबली, २०७७ को ८१ बमोजिम कार्यालयले आन्तरीक नियन्त्रण प्रणाली दिग्दर्शन, २०७५ तयार गरी प्रकाशन एबं लागु गर्नुपर्ने ब्यबस्था रहेको छ। आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा देहाय अनुसारको कमी कमजोरी रहेको पाइयो । कार्यालय प्रमुखले कानूनको परिपालना गरि आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको यथोचित व्यवस्थापनद्वारा कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ ।

- अन्तर-सरकारी बित्तिय हस्तान्तरणको आन्तरिक लेखापरिक्षण आफ्नै आन्तरिक लेखापरिक्षण शाखाबाट गराएको भएपनि को.ले.नि.का.बाट आ.ले.प. गराएको पाईएन,
- दरबन्दी अनुसार पदपूर्ति नभएको
- सवारी लगबुक, सवारी साधन तथा उपकरण मर्मत रजिष्टर नराखेको,
- आन्तरिक स्रोतको परिचालन प्रभावकारी रुपमा गर्न नसकेको,
- जिन्सी मालसामनको निरिक्षण भए पनि निरीक्षण प्रतिवेदनमा प्राप्त भएको १ महिनाभित्र लिलामको प्रकृया शुरु नगरेको र ३ महिनाभित्र मर्मत गर्नुपर्ने मालसामान मर्मत नगरेको साथै समयमा लिलाम बिक्रीको प्रक्रिया शुरु नगर्दा नोक्सानी भएको,
- नर्म्सको पृथक पृथक व्याख्या गरी बढी खर्च लाग्ने गरी लागत अनुमान तयार गरेको,
- चियापान, मनोरञ्जन, अतिथी सत्कार जस्ता बिबिध कार्यक्रम सञ्चालनको नर्म्स र मापदण्ड तयार गरिएपनि पूर्ण रुपमा कार्यान्यिनमा नआएको,
- सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक बडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरूको कार्यान्वियन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तर्जुमा गर्नु पर्ने र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्नेमा सो गरेको पाइएन,
- सबै जिन्सी सामान आम्दानी बाँध्दा स्पेसिफिकेसन समेत खुलाउनु पर्नेमा खुलाएको पाईएन,
- परामर्श सेवा मार्फत गरिएको अध्ययन अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रतिवेदनको कार्यान्वियन नगरेको,

कार्यालयले आन्तरिक नियन्त्रणलाई सुदृढ बनाउन ऐन, नियममा भएका व्यवस्थाहरुको पालना गर्नुपर्दछ ।

४ वित्तीय प्रतिवेदन

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शिर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा दफा ७६(२) मा स्वीकृत ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । स्वीकृत सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार पालिकाको कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले उपलब्ध गराएको स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नानुसार देखिएको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ४ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

५ बैङ्क हिसाब विवरण

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखाप्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गिकरण अनुसार लेखाङ्कन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही बमोजिम पालिकाले कारोवारको बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.फा.नं. २७० को टिप्पणी ६.२) तयार गरी हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ । पालिकाले पेस गरेको विवरण अनुसार देहाय बमोजिम यो

वर्षको अन्त्यमा स्रेस्ता अनुसार मौज्दात रू. ३,००,२१,३९२।९८ र बैङ्क अनुसार मौज्दात रू. ३,००,०९,०१७।९८ देखियो । पालिकाको बैक स्टेटमेन्ट अनुसार बैकमा रू. १२,३७५।०० घटी देखिएको छ । गोश्वरा भौचर नं. ३०१ मिति २०८२/०३/२६ बाट रु. १२,३७५।०० दाखिला गरेकोमा पुनः गो.भौ. नं. ३०२ मिति २०८२/०३/२६ बाट रु. १२,३७५।०० दाखिला गरेको छ । अर्थात कर दायित्व रू. १२,३७५।०० पुनः दाखिला गरेकोले बैकमा उक्त रकम घटी देखिएको जानकारी गराएको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

६ वित्तीय विवरणको यथार्थता

पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय संचित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । सोही प्रणालीबाट स्थानीय तहको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गरिएको छ । पालिकाले स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रममा रू. ३६,७२,८३०।००, समाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रू. ५,२८,२९,२६३।००, स्थानीय पूर्वाधार विभाग कार्यक्रमको रु. ४,२४,५५,२२८।००, घरेलु तथा साना उद्योग प्रवर्द्धन केन्द्रको रू. १८,९९,२००।०० र उच्च पहाडी एवं हिमाली क्षेत्र स्वरोजगार तथा आर्थिक सशक्तिकरण कार्यक्रम रू. ७४,८५,३००।०० समेत गरी रू. १०,८३,४१,८२१।०० सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन । पालिकाबाट भएका सबै कारोबारहरु वित्तीय विवरण (म.ले.प.फा.न. २७०) मा समावेश गर्नुपर्दछ ।

७ कर दायित्व

पालिकाले तयार गरेको वित्तीय प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) अनुसार वर्षान्तमा विभिन्न भुक्तानीहरुमा कट्टी गरेको कर दायित्व रू. १२,३७५।०० देखाएको छ । यकिन भई सकेको कर दायित्व लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि दाखिला गरेको पाइएन । अत: उक्त रकम सम्बन्धित राजस्व शीर्षकमा दाखिला गर्नुपर्दछ । पालिकाले गोश्वरा भौचर नं. ३०१ मिति २०८२/०३/२६ बाट १२,३७५।०० दाखिला गरेकोमा पुनः गो.भौ. नं. ३०२ मिति २०८२/०३/२६ बाट रु. १२,३७५।०० दाखिला गरेको छ । आर्थात बढी कर दायित्व रू. १२,३७५।०० दाखिला गरेको छ ।

८ खर्च बिश्लेषण

पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तरिक आय रू. ३६,५९,९९२।५५ राजस्व बाँडफाँटबाट रू. ८,४३,८२,९७३।८८ अनुदानबाट रू. २५,६०,०८,१६५।०० तथा अन्य प्राप्ति रू.१,५३,८८,०८२।८३ लगायत रू. ३५,९४,३९,२१४।०० प्राप्ति भएकोमा चालु तर्फ रु. २३,११,६७,३७८।७४ तथा अन्यकोष तर्फको भुक्तानी रू. ३,३३,७०,२८०।५४ र पुँजीगत तर्फ रू. ८,६६,०२,३५६.०० समेत रु. ६१,१५,९६,५९१।३५ खर्च भएको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.०४ प्रतिशत रहेको छ । पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान, आन्तरिक आय तथा राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ६५.८३ प्रतिशत चालु र २४.६६ प्रतिशतमात्र पुँजीगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ । यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्यून खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँटको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ ।

९ त्रैमासिक पूँजीगत खर्च

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार त्रैमासिक पुँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				आषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	चौथो	
पुँजीगत खर्चतर्फ	८६६०२३५६	२०८९५६२	२२७७५८४६	१४५२२२३०	४७२१४७१८	३०६६०१३८
प्रतिशत	१००.००	२.४१	२६.३०	१६.७७	५४.५२	३५.४०

जसअनुसार यो वर्ष पुँजिगत खर्च रू.८ करोड ६६ लाख २ हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रू. २० लाख ८९ हजार अर्थात् २.४१ प्रतिशत, दोस्रो त्रैमासिकमा रू.२ करोड २७ लाख ७६ हजार अर्थात् २६.३० प्रतिशत, तेस्रो त्रैमासिकमा रू.१ करोड ४५ लाख २२ हजार अर्थात् १६.७७ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा रू. ४ करोड ७२ लाख १५ हजार अर्थात् ५४.५२ प्रतिशत खर्च गरेको देखियो । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रू. ३ करोड ६ लाख ६० हजार अर्थात ३५.४० प्रतिशत खर्च देखिनुले बर्षान्तमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित हुने गरी खर्च व्यवस्थापन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप बर्षान्तमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

१० क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को ६६ र ६७ मा स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले बिषयक्षेत्रगत बजेटको सीमा निर्धारण गर्ने र सोही सीमा भित्र रहि बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकिकरण गरी बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखियो । उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४७.४७ प्रतिशत र सुशासनमा सबै भन्दा घटी ३.२५ प्रतिशत रहेको छ । पालिकाले आफ्नो आवधिक योजना बनाई दिगो विकासका अल्पकालिन तथा दिर्गकालिन लक्ष्य तय गरी बजेट कोडिङ मार्फत प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	क्षेत्र/उपक्षेत्र	विनियोजन	खर्च रु.	खर्च (%)
१	आर्थिक विकास	९८,२४,९९०।००	८८,६७,९४२।००	२.७९
२	सामाजिकविकास	१७,३३,२३,९९६।००	१५,०८,४४,९४२।४६	४७.४७
३	पूर्वाधारविकास	९,४०,०३,०००।००	६,७२,६८,४३०।००	२१.१७
४	सुशासनतथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	१,३४,५४,३००।००	१,०३,१५,३०।००	३.२५
५	कार्यालयसञ्चालन तथा प्रशासनिक	९,१०,४०,८००।५२	८,०४,७३,११९।२८	२५.३२
	कुल जम्मा रु.	**३८,१६,४७,०८६।५२**	**३१,७७,६९,७३४।७४**	**१००**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको विकासका लागि आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आवधिक योजना २०८१/८२-२०८५/८६ तयार गरेको छ । पालिकाले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्दा आवधिक योजनाका दीर्घकालीन विषयलाई भन्दा सालवसाली विषयहरुलाई समावेश गरेको देखिन्छ । स्थानीय तहको समग्र विकासका लागि आवधिक योजना कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

११ बजेट पेश, पारित र अख्तियारी

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र सभामा पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्त भित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २०८१/०३/०८ मा रु. ३८ करोड १६ लाख ४७ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।०३।०८ मा पारित भएको छ । यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।०३।१५ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखियो । आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

१२ बजेट सीमा निर्धारण समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु बैशाख १० गते भित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था छ। पालिकाले २०८१/०३/०७ मा ३७ करोड ९५ लाख १४ हजारको बजेटको सिमा निर्धारण गरेको छ। ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमा लगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालना गर्न सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ।

१३ रकमान्तर

स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७९ मा स्थानिय निकायले रकमान्तर गर्दा कार्यपालिकाले स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पूँजीगत शीर्षकमा पच्चीस प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यस्तै स्थानिय तहमा वजेट तर्जुमा, कार्यान्वियन, आर्थिक व्यवस्थापन तथा सम्पत्ति हस्तान्तरण सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को बुदा ३.१ मा पूँजिगत खर्चको रूपमा विनियोजित भएको रकम चालु खर्चमा रकमान्तर नगर्ने उल्लेख गरेको छ । यस वर्ष पालिकाले ६१ वटा योजना तथा कार्यक्रमबाट रू. १,५१,४०,०००।०० घटाएकोमा ४८ वटा योजना तथा कार्याक्रममा सोही रकम वढाएको देखिन्छ । पालिकाले १९ वटा चालु प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रमबाट रू. २६,४०,०००।०० रकमान्तर गर्दा १८ वटा चालु प्रकृतिका योजनामा रू. ३२,५०,०००।०० रकमान्तर गरी वढाएको देखिन्छ । अर्थात पालिकाले रू. ६,१०,०००।०० पुँजीगतबाट निम्न अनुसारको चालु प्रकृतिका योजनामा रकमान्तर गरेको छ । पालिकाले उक्त रकमान्तर गाउँ सभाबाट समर्थन गराएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा छलफल गर्दा उक्त रकम खर्च नगरिएको जनकारी गराएको छ । यसरी पुँजीगत योजना तथा कार्यक्रम बाट चालु प्रकृतिका योजना तथा कार्यक्रममा रकमान्तर गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १३ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

१४ गतवर्षको भुक्तानी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ९.२ (घ) मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्न बाँकी रकम समावेश गरेर बजेट बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १३ अनुसार कोलेनिकाबाट भुक्तानी बाँकीको विवरण प्रमाणित गराई राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाको हकमा पालिकाले गतवर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको खाता तथा कच्चावारी (म.ले.प.फा.नं. २२१) प्रमाणित गराई राख्नु पर्दछ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्षको बजेटमा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकीको व्यवस्था गरी रू. ९७,६५,५८७।५२ भुक्तानी दिएको छ । आगामी वर्ष दायित्व सृजना गर्ने गरी बजेट व्यवस्थापन गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

१५ कानून निर्माण एवम् कार्यान्वयन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले यस आर्थिक वर्यमा ३ वटा ऐन, २ कार्यविधि लगायत ५ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यिनमा ल्याएको छ । तसर्थ उक्त कानुनहरु कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्दछ ।

१६ बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको

नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गर्न कुनै मापदण्ड तथा कार्यविधि तयार गरेको नदेखिएकोले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१७ न्यायिक समिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १ र यो वर्ष थप भएको ४ गरी कुल ५ विवाद दर्ता भएकोमा २ वटा फर्स्योट भई ३ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्योट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

१८ फोहरमैला व्यवस्थापन

फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि योजना तथा कार्यक्रम संचालन गरेको छैन । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहर वर्गीकरण गरी उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन। फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

१९ सेवा प्रवाहको स्थिति

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था छ । पालिका तथा अन्तर्गतका वडाहरुबाट यस बर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ । पालिकाले यो वर्ष नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, जन्म तथा मृत्यु दर्ता, नाता प्रमाणित, बसाईसराई, सम्बन्ध बिच्छेद, बिवाह दर्ता र अन्य दर्ता तथा सिफारीस जस्ता विषयमा पञ्जिकरण तथा सिफारिस गरेको भएतापनि सोको आर्थिक वर्ष खुल्नेगरी स्पष्ट अभिलेख उपलव्ध गराउन सकेन । पालिकाले ऐन बमोजिम प्रवाह गरेका सेवाको अभिलेख व्यवस्थित गर्नु पर्दछ । पालिकाले वडा कार्यालयबाट सम्पादित सेवालाई सरल सहज र व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई सूचना प्रविधिमा आधारित सरल र प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

विवरण	जम्मा
स्वीकृत घरनक्सा दर्ता पास	०
पञ्जिकरणतर्फ	
जन्मदर्ता	२९७
मृत्युदर्ता	९७
बसाईसराई दर्ता	३०
विवाह दर्ता	१२६
सम्बन्धविच्छेद दर्ता	४
नागरिकता सिफारिस	९९९
नाता प्रमाणित	१७६
सर्जिमिन मुचुल्का	४१
अन्य दर्ता	४२
पूर्वाधार विकास सडक निर्माण	
कालोपत्रे सडक निर्माण	०
कालोपत्रे सडक मर्मत	०
ग्राभेल सडक निर्माण	०
ग्राभेल सडक मर्मत	०
रिटेनिङ्ग वाल निर्माण	०

२० अनुदान फिर्ता

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४५ र सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०८० को नियम ४४ मा क्रमस सङ्घीय सञ्चित कोषबाट र प्रदेश सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा हस्तान्तरण भएको सशर्त, समपुरक र विशेष अनुदानको रकम सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको अवस्थामा उक्त रकम सम्बन्धित सङ्घीय ईकाइका कोषहरुमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष संघ र प्रदेशबाट प्राप्त उल्लिखित अनुदानको रकमको विवरण निम्नानुसार छन । प्राप्त अनुदान मध्ये यो वर्ष भरी खर्च नभई बाँकी रहेको रकम मध्ये असार मसान्तमा देहाय बमोजिमको रकम फिर्ता गरेको छ ।

निकाय	अनुदान	प्राप्त	खर्च	बाँकी	फिर्ता	भौचर अनुसार फिर्ता
संघीय सरकार	शसर्त चालु	१५,१३,३८,५००.००	१३,७३,२२,२४०.४६	१,४०,१६,२५९.५४	१,४०,१६,२५९.५४	१४०१६२५९.५४
	शसर्त पुँजीगत	४५,०१,०००.००	३७,४५,१८४.००	७,५५,८१६.००	७,५५,८१६.००	७५५८१६
	विषेश चालु	०	०	०	०	०
	समपुरक पुँजीगत	०	०	०	०	०
	जम्मा	**१५,५८,३९,५००.००**	**१४,१०,६७,४२४.४६**	**१,४७,७२,०७५.५४**	**१,४७,७२,०७५.५४**	**१,४७,७२,०७५.५४**
प्रदेशसरकार	शसर्त चालु	५,५०,०००.००	४,१३,९००.००	१,३६,१००.००	१,३६,१००.००	१३६१००
	शसर्त पुँजीगत	९४,००,०००.००	८०,०५,४७८.००	१३,९४,५२२.००	१३,९४,५२२.००	२१२९२२८
	विषेश चालु	४९,८८,१९५.००	४८,३०,९१६.००	१,५७,२७९.००	१,५७,२७९.००	०
	समपुरक पुँजीगत	१५,८३,९१०.००	१०,०६,४८३.००	५,७७,४२७.००	५,७७,४२७.००	०
	जम्मा	**१,६५,२२,१०५.००**	**१,४२,५६,७७७.००**	**२२,६५,३२८.००**	**२२,६५,३२८.००**	**२२,६५,३२८.००**
	कुल जम्मा रू.	**१७२३६१६०५.००**	**१५५३२४२०१.४६**	**१७०३७४०३.५४**	**१७०३७४०३.५४**	**१७०३७४०३.५४**

२१ अनुदानको अनुगमन

समपुरक तथा बिशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ को बुँदा न ११ र सुदूर पश्चिम प्रदेश विशेष अनुदान सम्बन्धी कार्यविधि, २०७९ को बुदा नं. १२ मा अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना प्रभावकारी रुपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी संचालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखको नेतृत्वमा गठित समितिले नियमित अनुगमन गर्नुपर्ने र सोको चौमासिक रुपमा प्रगति प्रतिवेदन प्रदेश नीति तथा योजना आयोगले तोकेको विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्टि गरी सम्बन्धित मन्त्रालय, नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयगत मन्त्रालय, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, प्रदेश कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र जिल्ला समन्वय समिति समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी अनुदानबाट संचालित योजनाहरुको गुणस्तरको सम्बन्धमा लाभान्वित वर्ग र समुदाय तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत नागरिक समाजबाट समेत निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाबाट निम्नानुसार योजनाहरु विशेष तथा समपुरक अनुदान अन्तर्गत संचालन भएकोमा उल्लिखित कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम नियमित अनुगमन गरी अनुगमन तथा प्रगति विवरण सम्बन्धित निकायहरुमा पठाइने प्रणालीको विकास गरेको छैन । त्यसै गरी नागरिक समाज तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत निगरानी हुने प्रणलीको विकास गरेको देखिदैन । तसर्थ कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गरी संचालित योजनाको गुणस्तर तथा सोबाट प्राप्त हुने लाभमा अभिवृद्धि गराउनु पर्दछ ।

स्रोत	संचालित योजनाहरु	बजेट खर्च रु.
प्रदेश विशेष अनुदान	वडा नं. ६ कार्यालय भवन निर्माण	१००६४८३।००
	३ नं. वडा कार्यालयढलनिकास तथा फिल्ड निर्माण	१८७३११६।००
प्रदे समपुरक अनुदान	असाहाय तथा जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण	२९५७८००।००

२२ प्रशासकीय संगठन र कर्मचारी व्यवस्थापन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा

संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था छ । पालिकामा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित ७२ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधिसम्म ४२ पद पूर्ति भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरणअनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, प्रशासन अधिकृत, लेखा अधिकृत, सहित ३० पदहरु रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२३ **कर्मचारी करार**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । त्यसै गरी सो दफामा नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयस, बगैंचे, प्लम्बर लगायतका पदमा मात्र प्रतिस्पर्धाको आधारमा करारमार्फत सेवा लिन सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष कार्यालय सहयोगी, स्वास्थ्यकर्मी, प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम, पोषण विशेष कार्यक्रम, उद्यमविकास कार्यक्रम लगायत विभिन्न पदमा १०७ कर्मचारीहरु करारमा राखी रू. ३,०३,४५,४५०।०० खर्च लेखेको छ । उल्लिखित करार सेवाका पदहरु व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी निर्धारण भएका देखिएन । साथै प्रतिस्पर्धाको आधारमा कर्मचारी नियुक्त नगरी सोझै तथा पुराना कर्मचारीलाई नै निरन्तरता दिएको देखियो । कानुन बमोजिम करार सेवाबाट पुर्ति गरिने पदहरु प्रतिस्पर्धाको माध्यमबाट मात्र पूर्ति गर्नुपर्दछ ।

२४ **लक्ष्य प्रगति**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५(१)मा वजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्ने प्रत्येक कार्यालयले अनुसुची २ बमोजिमको ढाँचामा त्रैमासिक प्रगति विवरण तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्रैमासिक तथा वार्षिक प्रगति विवरण बनाएको देखिएन । बजेट खर्च गर्ने जिम्मेवारी प्राप्त पदाधिकारीले बजेट खर्चको तोकिएको ढाँचामा वार्षिक प्रगति विवरण तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पठाउन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

कार्यक्रम/योजना	**कुल कार्यक्रम**	**वार्षिक प्रगति स्थिति**					
		शून्य प्रगति	**१-२५%**	**२५-५०%**	**५०-७५%**	**७५-१००%**	**कुल खर्च रु.**
२२५२२	१३१	२६	३	१	५	९६	१९०८२४०६।००
३११००	२८१	४८	०	५	१३	२१५	८६६०२३५६।००
जम्मा	**४१२**	**७४**	**३**	**६**	**१८**	**३११**	**१०५६८४७६२।००**

- पालिकाबाट प्राप्त उल्लिखित विवरण अनुसार ४१२ कार्यक्रम तथा आयोजना मध्ये शून्य प्रगति हुने ७४ योजना तथा कार्यक्रम छ । ७५ प्रतिशत भन्दा बढी प्रगति हासिल गर्ने योजना तथा कार्यक्रमको संख्या ३११ रहेको छ ।
- शून्य प्रगति हासिल हुनुको कारण बजेट नै अर्को कार्यक्रम तथा योजनामा रकमान्तर गरी लाने तथा बजेट भएपनि कार्यक्रम कार्यान्वयन नगरेको कारण शून्य प्रगति भएको देखिन्छ ।
- ७४ योजना मध्ये बाहेक ३३८ योजना तथा कार्यक्रममा रू. १० करोड ५६ लाख ८५ हजार खर्च गरेको छ ।

लक्ष्य अनुसारको प्रगति हासिल गर्न पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

२५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ मा स्थानीय तहले कानुन बमोजिम आफ्नो आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ। त्यसै गरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३३ मा प्रत्येक कार्यालयले त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष संघ तर्फको वित्तीय हस्तान्तरण आर्थिक

कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गरेको पाइएन । तसर्थ कानुनमा तोकिए बमोजिम आर्थिक कारोबारको त्रैमासिक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराई आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

२६ **सहकारी नियमन**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

२७ **दायित्व बाँकी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा १२ मा बजेट तर्जुमा गर्दा प्रचलित कानुन बमोजिम सृजित दायित्वको लेखाजोखा गर्नुपर्ने र अर्थ मन्त्रालयको कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ को बुँदा न ४.१.३ मा बजेट अनुमान गर्दा गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकी दायित्वको लागि आवश्यक बजेट अनुमान गरे पश्चात मात्र अन्य पुजिगत कार्यक्रमको लागि बजेट अनुमान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नानुसार गत वर्षको भुक्तानी दिन बाँकी लगायत क्रमागत तथा अधुरो योजनाको शिर्षकमा रू २२,०४,५४४।०० यो वर्ष बजेटमा राखी आगामी आ. व. २०८२।८३ व्ययको अनुमान गरिएको छ । आगामी वर्षको लागि समेत दीर्घकालीन अवधिको लागि दायित्व सृजना हुने गरी कार्यक्रम तथा योजना छनौट गर्दा दिगो विकास हुने रोजगारमूलक प्रकृतिका आयोजना छनौट गर्नुपर्ने साना साना योजनाहरु छनौट गरी सोको लागि थोरै रकम विनियोजन गर्ने र अधुरो योजनाको रुपमा आगामी वर्ष समेत सोही साना योजनाहरुमा बजेट निरन्तर विनियोजन गर्न लगाउने प्रवृत्तिले बजेट खर्च उत्पादनमूलक नहुनुका साथै नयाँ नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा समेत प्रभाव परेको देखियो । अत: यस प्रकारको बजेट व्यवस्थापनमा नियन्त्रण कायम हुनुपर्दछ ।

२८ **योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफलमुखी योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार यो वर्ष निम्नानुसार रू.१ लाख भन्दा साना १२० योजनामा रू. ८६ लाख ५९ हजार र रू.१ लाख देखि ५ लाख सम्मका ८१ योजनामा रू.२ करोड ६७ हजार खर्च गरेको देखियो । साना तथा टुक्रे योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा दीर्घकालीन उपलब्धि नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी दिगो प्रतिफल प्राप्त हुने योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनुपर्दछ । यो वर्ष पालिकाबाट सम्पन्न योजनाहरूको संख्यात्मक विवरण निम्नानुसार छन ।

विवरण	**योजना संख्या**	**बजेट खर्च रु**
रु.१ लाख सम्म	१२०	८६५९३९५।००
रु.१ देखि ५ लाख सम्म	८१	२००६६६५६।००
रु.५ देखि १० लाख सम्म	१६	१३३४७५६८।००
रु.१० देखि २० लाख सम्म	११	१७१२०५२९।००
रु.२० देखि ५० लाख सम्म	३	१०१४७३६२।००
रु.५० लाख देखि माथि	२	१७२६०८४६।००
जम्मा	**२३३**	**८६६०२३५६।००**

२९ **खरिद योजना**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ मा वार्षिक रू. १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा खरिद गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने र नियम ८ मा वार्षिक रू. १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ । प्राप्त विवरण अनुसार पालिकाले यो वर्ष विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत रू. ८ करोड ६६ लाख २ हजार पुँजीगत खर्च/खरिद तथा निर्माण कार्य गरेको देखियो । तर

पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

३० अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्ने कार्य गर्नुपर्दछ ।

३१ म्याद ननाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायको निर्माण व्यवसायीलाई दिएको पेश्की रू. ५७,००,०००।०० सुत्रमा म्याद ननाघेको देखिएको छ। उक्त पेश्की नियम अनुसार फछर्यौट गर्नुपर्दछ।

पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	म्याद ननाघेको
१५ शैय्या अस्पताल निर्माण (क्रमागत-जोड कोष)	च्याङमिला-उमा जे.भि.	५०,००,०००.००
छांगरू टिंकर नाम्खा खोला,कंगपुस्या देखी बोलीन सम्म झो.पु.निर्माण ब्याँस गा.पा.१, राङथल झो.पु व्यास गाउँपालिका २,सिस्राथीखोला,दुम्लिंग, तातोपानि झो.पु, राप्ला फाटंग गाड झो.पु, वडा-२, घट्टेखोला, मल्लो फतांग गाड, कलिजु गाड, कलागाड ब्याँस गाउँपालिका	रांथलझो.पु.	४,००,०००.००
झोलुङ्गे पुल जोड कोष	रांथल झो.पु.	३,००,०००.००
जम्मा		**५७,००,०००.००**

३२ म्याद नाघेको पेश्की

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा पेश्की दिईएको रकम तोकिएको म्याद भित्र फर्स्यौट गर्नु गराउनु पेश्की लिने दिने दुवैको कर्तव्य हुने उल्लेख छ। पालिकाले देहायका व्यक्ति तथा संस्थालाई दिएको पेश्की आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म फर्स्यौट नभई रू. ५१,७६,१४०।०० बाँकी रहेकोमा गत विगतका बार्षकि प्रतिवेदनमा रू. ४८,२५,४००।०० बेरूजु कायम भएको र बाँकी बेरूजु रू. ३,५०,७४०।०० म्याद नाघेको फर्स्यौट गर्न बाँकी रहेकोले उक्त पेश्की नियमानुसार फर्स्यौट गर्नु पर्ने रु....

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ३२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

पेश्की	३,५०,७४०

३३ पदाधिकारी सुविधा

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाको यस वर्ष पदाधिकारी सुविधाको वापत रू. ७७५५२६०।०० खर्च गरेकोमा पालिकाको आन्तरिक आय रू. ३६५९९९२।५५ रहेको छ।जुन आन्तरिक आयको २११.८९ प्रतिशत हुन जान्छ। पालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयको आकार र कर्मचारी तथा पदाधिकारी सुविधा बीचमा आवश्यक तादम्यता मिलाई चालु खर्चलाई व्यवस्थित र मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ।

३४ मर्मत सम्भार खर्च

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा कुनै मालसामान मर्मत गर्नुपर्दा नियम १३ अनुसार लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने, प्रतिस्थापित पार्टपुर्जा दाखिला गर्नुपर्ने, नियमावलीको प्रक्रिया अवलम्बन गरी पार्टपुर्जा खरिद गर्नुपर्ने तथा मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसै गरी म.ले.प.फा.नं. ४१४ र ४१४ (क) बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण आवेदन फारम र म.ले.प.फा.नं. ४१५ बमोजिमको ढाँचामा मर्मत संभार तथा संरक्षण अभिलेख खाता राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गत २ पाङ्ग्रे ८ थान, एम्बुलेन्स २ थान, र दमकल एक थान रहेको देखियो । उल्लिखित सवारी साधनहरुको मर्मतमा रु. १२,४३,०२७।०० खर्च गरेकोमा मर्मत आदेश फारम, मर्मत सम्पन्न फारम, मर्मत अभिलेख खाता तयार नगरी खर्च लेखेको पाइयो । तोकिएका फारमहरुको प्रयोग गरेको नदेखिएकोले मर्मत खर्चको यथार्थता परीक्षण गर्न सकिएन । मर्मतलाई मितव्ययी बनाउन तोकिएको ढाँचामा अभिलेखाङ्कन गरी अद्यावधिक गर्नुपर्ने तर्फ पालिकाको ध्यान दिनुपर्दछ ।

३५ **ईन्धन खर्च**

व्यास गाउँपालिका कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ मा सवारी साधन प्रयोग गर्ने व्यक्तिलाई सोही अनुसार विभिन्न परिमाणमा ईन्धन उपलव्ध गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार २ पाङ्ग्रे ८ थान, एम्बुलेन्स २ थान, दमकल १ थान रहेकोमा इन्धन कार्यालय प्रयोजन शिर्षकमा रू. ३,९४,२४०।०० र इन्धन अन्य शिर्षकमा रू.१,०२,८१२।०० गरी जम्मा रू. ४,९७,०५२।०० इन्धनमा खर्च गरेको छ । सवारी साधन प्रयोग गर्ने पदाधिकारीहरुले प्रयोग गरेको ईन्धनको अभिलेख र दमकल, ब्याकहोलोडर जस्ता मेशिनको प्रयोग अवधि र उक्त मेशिनहरुले खपत गर्ने ईन्धनको मापदण्ड समेत नबनेकोले ईन्धन खपतको वस्तुगत परीक्षण गर्न सकिने अवस्था देखिएन । ईन्धन खपत सम्बन्धमा Public Asset Management System (PAMS) को पूर्ण रुपमा प्रयोग गरी इन्धन खर्चको व्यवस्थित अभिलेखाङ्कन गरी ईन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारित बनाउनुपर्दछ ।

३६ **मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्न नहुने उल्लेख छ। त्यस्तै सोही नियमावली, २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढि सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ। नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यो वर्ष पालिकाले विभिन्न समयमा पटक पटक गरी निम्नानुसार रू. ३५४३६२२।०० को कार्यालय मालसमान खरिद गरेको देखियो। खरिदलाई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक बनाई खर्चमा मितव्ययिता अपनाउनु पर्दछ।

३७ **विविध खर्च**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष खाना, खाजा, सभा संचालन तथा अन्य विविध शिर्षकमा रू. १२,६७,१९०।०० खर्च गरेको छ। विविध खर्चलाई आन्तरिक आयको आकारसँग तादम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टी हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्न पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ।

३८ **सूचना प्रकाश खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा सभाबाट स्वीकृत बजेट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने तथा र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ अनुसार मालसामान खरिद, अन्य सेवाको खरिद गर्न रु. १० लाखसम्म सोझै खरिद गर्न सकिने र एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक-पटक गरी एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट सोझै खरिद गर्ने नसिकने व्यवस्था छ। पालिकाले पत्रपत्रिकालाई सूचना प्रकाशन, शुभकामना सन्देश, विज्ञापन प्रकाशन लगायत अन्य कार्यको लागि शिर्षकमा रू ५६०८६०।०० भुक्तानी गरेको छ। यसरी पटक पटक एकै प्रकृतिको सेवा खरीद गर्दा सार्वजनिक खरीद कानूनको पालना भएको देखिएन। यस्ता खर्चलाई मितव्ययिता अपनाई नियत्रन्त्रण गर्नु पर्छ।

३९ **सञ्चार खर्च**

व्यास गाउँपालिका कार्यसञ्चालन निर्देशिका, २०८० को बुदा १२ को (२) मा कर्मचारीलाई सञ्चार खर्च उपलब्ध गराउने र (३) मा सञ्चार खर्च कार्यालय प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग हुनु व्यवस्था छ। पालिकाले देहायका कर्मचारीलाई सञ्चार खर्च रू ४४०००।०० उपलब्ध गराएको देखिन्छ। उक्त कर्मचारीले कार्यालय प्रयोजनका लागि प्रयोग हुनु पर्ने र खर्चमा मित्वययिता कायम गर्नु पर्ने देखिन्छ। यस्ता खर्चलाई मितव्ययिता अपनाई नियत्रन्त्रण गर्नुपर्छ।

गोश्वरा भौचर नं./ मिति	नाम	पद	रकम
११९-२०८१/१०/०९	चन्द्र सिंह कुँवर	नि.प्र.प्र.अ.	६०००
	दिलेनद्र सिंह बडाल	आ.ले.प	५०००
	प्रकाश सिंह कुवर	एम.आई.एस	३०००
	मुकेश सिंह कुँवर	खो.सु.नि.	३०००
३२७-२०८२/०२/२८	चन्द्र सिंह कुँवर	नि.प्र.प्र.अ.	४५००
	महेश्वरी धामी	इन्जिनियर	१०००
	दिलेनद्र सिंह बडाल	आ.ले.प	२०००
	प्रकाश सिंह कुवर	एम.आई.एस	१०००
	मुकेश सिंह कुँवर	खो.सु.नि.	३०००
४५८-२०८२/०३/२३	चन्द्र सिंह कुँवर	नि.प्र.प्र.अ.	४५००
	दिलेनद्र सिंह बडाल	आ.ले.प	३०००
	प्रकाश सिंह कुवर	एम.आई.एस	५०००
	मुकेश सिंह कुँवर	खो.सु.नि.	३०००
जम्मा			**४४०००**

४० **भ्रमण खर्च -**

(..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **६,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४१ **स्थानीय सामाजिक सुरक्षा भत्ता**

व्यास गाउँपालिकाको स्थानीय सामाजिक सुरक्षा कार्यविधि २०७९ मा व्यास गाउँपालिका भित्र ४५ वर्ष नाघेका र ६८ वर्ष पुरा नभएका एकल पुरूष र निःसन्तान असाय दम्पतीका लागि मासिक ५००।०० का दरले सामाजिक सुरक्षा वितरण गर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष ७१ जना एकल तथा निःसन्तान दम्पतीला लागि रू ४२०३५५।०० भत्ता वितरण गरेको छ। सधिय सरकारले वितरण गर्दै आएकोमा थप स्थानीय सामाजिक सुरक्षा कार्यविधि नै बनाई वितरण गर्नु राज्यको श्रोत दोहन गर्नु र राजनितिक प्रभावका लागि उक्त कार्य गरेको देखिन्छ। पालिकाले यस्ता कार्यक्रम बन्द गरी खर्च नियन्त्रण गर्नु पर्छ।

४२ **शिक्षकको तलब भत्ता**

शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट आर्थिक वर्ष २०८०।८१ को लागि स्वीकृत तथा शिक्षा तथा मानव स्रोत विकास केन्द्रबाट प्रकासित कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिकाको खण्ड २ मा स्वीकृत दरवन्दीमा कार्यरत स्थायी तथा अस्थायी/करार र शिक्षण राहत अनुदान कोटामा कार्यरत शिक्षक तथा प्रारम्भिक वाल विकास शिक्षकको तलव भत्ताको लागि वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत जाने सशर्त अनुदानबाट खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। त्यैसै गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा पालिकाको कार्यक्षेत्र तथा कार्यबोझ समेतको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी र सेवा करारमा लिइने दरवन्दी प्रस्ताव तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। अस्थायी प्रकृतिको दरवन्दी सिर्जना गर्न नहुने व्यवस्था छ। पालिकाले दरबन्दी स्वीकृत नगरी २६ विद्यालयहरुमा शिक्षक करारमा नियुक्त गरी यो वर्ष राजश्व बाडफाडबाट रू. ११९९२२५०।०० तलब भत्ता वापत भुक्तानी गरेको देखियो। कार्यबोझ र पालिकाको आफ्नो आयको आकार समेतको आधारमा संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरेर मात्र शिक्षकको दरबन्दी सिर्जना गरी शिक्षकको तलव खर्च लेख्नुपर्दछ।

४३ **गाउँपालिका महासंघको खर्च**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको गाउँपालिका राष्ट्रिय महासंघ लागि बजेट विनियोजन गरी रू. ३००००।०० खर्च लेखेको मितव्ययी र बजेट प्रभावकारी भएको देखिएन। पालिकामा यस्तो प्रकृतीको खर्चले थप व्ययभार वढ्दै जाने देखिन्छ। यस्तो प्रकृतीको खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

४४ **विद्युत हेरालु**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष वाडा नं.१ को टिकर विद्युत हेरालुको रुपमा बहादुर सिंह बुढाथोकीलाई मासिक रू १००००।०० दिने गरी नियुक्ती गरी ५ महिनाको ५००००।०० भुक्तानी गरेको छ। पालिकालाई दिर्घकालिन आर्थिक व्यभार पार्ने गरी कर्मचारी नियुक्ती गर्नु हुदैन। खर्चलाई आन्तरिक आयको आकार सँग तादम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टि हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्दै यस्तो प्रकृतीको खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ। साथै पालिकालाई आर्थिक दायित्व सृजना हुने गरी नियुक्ती गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्छ।

४५ **फरक शीर्षकमा खर्च**

आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ (१) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सम्बन्धित शिर्षकबाट खर्च लेख्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले गोश्वार भौचर नं. ४९५-२०८२/०३/२५ बाट रू १,४२,५००।०० विविध खर्च विविध खर्च शिर्षकबाट लेख्नु पर्नेमा पारिश्रमिक कर्मचारीबाट लेखेको देखियो। लेखापरीक्षणमा छलफलमा उक्त खर्च असार मसान्तमा विल भुक्तानी गर्दा त्रुटी हुन गएको जानकारी गराएको छ। पालिकाले शिर्षक फरक पारी गरेको खर्च नियमित हुनुपर्दछ ।रु....

अनियमित भएको	१,४२,५००

४६ **जीवन रूपान्तरण कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने र सार्बजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम १२ मा परामर्शदाताबाट काम गराउन तयार गर्नुपर्ने लागत अनुमान तयार गर्दा सम्बन्धित मन्त्रालयले परामर्श सेवाको लागत अनुमान सम्बन्धी नर्मस तयार गरेको भए त्यस्तो नर्मस, सम्बन्धित परामर्श सेवाको कार्य क्षेत्रगत शर्त, र सम्बन्धित सार्वजनिक निकाय वा अन्य सार्वजनिक निकायले चालू वा अघिल्ला वर्षहरुमा सोही प्रकृतिको खरिद गर्दा लागेको वास्तविक लागत आदि आधार लिई लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले गोश्वारा भौचर नं.३०३-२०८२/०१/२३ बाट कर्मचारी तथा जन प्रतिनिधिका लागि जिवन रूपान्तरण कार्यक्रममा रू ४९९०००।०० खर्च लेखेको देखिन्छ। लागत अनुमान तयार गर्दा उल्लेखित कुनैपनि आधार लिएको देखिएन। यस्तो प्रकृतिको कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा अन्य संघिय, प्रादेशिक कार्यालयले प्रयोग गर्ने नर्मस र असल अभ्यासको समेत आधार लिई लागत मितब्ययी एवं प्रमावकारी बनाउने तर्फ ध्यान दिनु पर्छ। उक्त कार्य TOR मा परामर्शदाताले गर्नुपर्ने कार्यको बिस्तृत बिवरण तयार नगरेको, सोही प्रकृतिको कार्य गरेको अनुभव भएको प्रमाण सम्लग्न नरहेको अवस्थामा समेत प्राबिधिक प्रस्ताब र आर्थिक प्रस्ताब स्वीकृत भएको हुँदा नियमसम्मत देखिएन।यस सम्बन्धमा सम्बन्धित निकायले ध्यान दिएको पाईएन ।

४७ **कर्मचारी अवास**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यस्था छ। पालिकाले देहायका घर धनीसँग सम्झौता गरी कर्मचारी अवासका लागि घर भाडा रू.१४९४००।०० भुक्तानि भएको छ। पालिकाले कर्मचारीका लागि तलब, भत्ता लगायतका खर्च समेत व्यवस्था गरेकोले कर्मचारी अवासका लागि घर भाडा लिनु कानुन समब्त देखिएन। अतः पालिकाले यस्ता खर्चलाई नियन्त्रण गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्छ।

गोश्वरा भौचर नं./ मिति	घर धनिको नाम	भुक्तानी रकम
११७-२०८१/१०/०९	कृष्ण सिंह खाती	४३२००
	विक्रम सिंह कुवर	४७८८०
४८२-२०८२/०३/२५	कृष्ण सिंह खाती	४३२००
	विक्रम सिंह कुवर	१५१२०
जम्मा		**१४९४००**

४८ **भ्रमण खर्च र अभिलेख**

भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ को नियम २१ मा भ्रमणमा खटिने पदाधिकारी वा कर्मचारीले भ्रमण प्रारम्भ गरेपछि सम्वन्धित कार्यालयले भ्रमण आदेश नम्बर, भ्रमणमा खटिनेको नाम र दर्जा , खटिएको स्थान, मितिसमेत खुल्ने स्थान र बस, जिपको टिकटसमेत गरी अनुसूची ६ बमोजिमको ढाँचामा कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गरी भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने र भ्रमणमा खटाउने पदाधिकारीले विश्वसनीय आधार र प्रमाण स्थापित हुने गरी आवश्यकता अनुसार आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको व्यवस्था समेत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यस वर्ष पदाधिकारी भ्रमणमा रू. १०९१९४०।०० कर्मचारीलाई भ्रमणमा रू. १०९००००।००, र अन्य भ्रमण खर्च रु. ५००००।०० गरी जम्मा रू. २२३१९४०।०० खर्च गरेकोमा भ्रमण अभिलेख खाता प्रमाणित, कोष प्रमाणित, बस वा माईक्रो बसको टिकट, र अनुगमन प्रतिवेदन राखेको पाईएन। जसले गर्दा अनुगमन तथा भ्रमणको सहि सदुपयोग भएको छ भन्ने आधार रहेन। भ्रमण पश्चात अनिवार्य रुपमा कामको जिम्मेवारी र व्यहोरा खुलेको अनुगमन प्रतिवेदन राख्ने व्यवस्था समेत गरी नियमावलीको व्यवस्था पालना गरिनुपर्दछ।

४९ **प्रमुखको गाडी सुविधा**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुखले मासिक १००००।०० पाउने व्यवस्था छ। पालिका प्रमुखलाई देहायका स्थानमा आवत जावत गर्नका लागि गाडी भाडामा लिई रू १६३०००।०० गाडी भाडा भुक्तानी गरेको देखिन्छ। प्रदेश कानून अनुसार अध्यक्षलाई मासिक सवारी साधन वाप्त रू १००००।०० उपलब्ध गराउदै आएकोमा मंसिर, पुस, माघ र फाल्गुन महिनाको लागि थप गाडी भाडा भुक्तानी गर्नु कानुन विपरीत देखिन्छ। अतः पालिका प्रमुखलाई कानुन विपरित भुक्तानी भएको उक्त ४ महिनाको सेवा सुविधा रकम रू. ४००००।०० नियमित हुनुपर्दछ । रु....

सि.नं.	**गोश्वरा भौचर नं./मिति**	**सवारी साधन उपयोग भएको ठाउँ**	**गाडी भाडा रकम**
१	४३-२०८१/०८/१४	खलगा देखी व्यास पालिका सम्म	३३०००
२	८७-२०८१/०९/२६	खलगा देखी व्यास हुती सम्म	३७०००
३	१५०-२०८१/१०/२४	हुती देखी खलगा	९०००
४	२१६-२०८१/११/२८	खलगा देखि बैतडी सम्म	८४०००
	जम्मा		**१६३०००**

अनियमित भएको	४०,०००

५० **संचार सुविधा**

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप प्रमुखको टेलिफोन र मोबाइलका लागि क्रमश मासिक रू. ६०००।०० र ५०००।०० दिने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले प्रमुख तथा उपप्रमुखको संचारका लागि देहायका भौचरबाट रू. १२०००।०० थप भुक्तानी भएको देखियो । मासिक रूपमा संचार सुविधा प्राप्त गरेकोमा थप रकम संचारका लागि भुक्तानी हुनु कानुन विपरीत देखिन्छ । पालिका प्रमुख तथा उप-प्रमुखको कानुन विपरित भएको भुक्तानी नियममसगत देखिदैन । यस प्रकारका खर्चमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

गोश्वरा भौचर नं./मिति	विवरण	पद	भुक्तानी रकम
११९-२०८१/१०/०९	मंगल सिंह धामी	गा.पा. अध्यक्ष	३०००
३२७-२०८२/०२/२८	मंगल सिंह धामी	गा.पा. अध्यक्ष	२०००
	विनोद सिंह कुवर	गा.पा. उपाध्यक्ष	२०००
४५८-२०८२/०३/२३	मंगल सिंह धामी	गा.पा. अध्यक्ष	३०००
	विनोद सिंह कुवर	गा.पा. उपाध्यक्ष	२०००
	जम्मा		**१२०००**

५१ **मोबाइल खरिद -**

मोबाइल खरिद -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५२ **सचिवालय कर्मचारी**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५ (पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप-प्रमुखले सचिवालय गठन गर्न पाउने व्यवस्था छैन। पालिकाबाट जारी भएको व्यास गाउँपालिका कार्यसञ्चालन निर्देशिका २०८० को बुदा नं. १९ मा अध्यक्ष/उपाध्यक्षक निजी सचिवालयमा सहयोगी व्यवस्थापन गर्न बढीमा गाउँपालिका अध्यक्षको लागि पच्चीस हजार मासिक खर्च र उपाध्यक्षको लागि अठार हजार मासिक खर्च गर्न सकिने र उक्त रकम एकमुष्ठ गराउने वा निजी सचिवालयको लागि कर्मचारी राख्ने मध्ये कुनै एक तरिकाबाट मात्र खर्च गर्न सकिने उल्लेख गरेको छ । उक्त कार्यविधी अनुसार सचिवालय गठन गरी पालिका प्रमुख र उप प्रमुखका सचिवालय गठन गरी देहाय अनुसारको कर्मचारी नियुक्ती गरी रू. १,६९,७९५। ०० तलब भत्ता भुक्तानी गरेको छ। यसरी प्रदेश कानुनले पालिका प्रमुख र उपप्रमुखका लागि सचिवालय गठन सम्बन्धी व्यवस्था गरेको छैन भन्ने कार्यविधी बनाई कर्मचारी नियुक्ति गर्नु कानुन विपरीत देखिन्छ । पालिकाले यस्ता खर्चलाई नियन्त्रण गर्नु पर्छ।

सि.नं.	नाम	पद	भुक्तानी रकम
१	कौशिला कार्की	का.स.	७८४०८
२	जनक सिंह कुवर	का.स.	४६४११
३	विमला धामी	का.स.	४४९७६
	जम्मा		**१६९७९५**

५३ **भ्रमण खर्च -**

भ्रमण खर्च -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-८-९** को निर्णयले रू **१७४,९००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-८-९** को निर्णयले रू **७१,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-८-९** को निर्णयले रू **९७,८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५४ **गाडी दोहरो सुविधा** -

गाडी दोहरो सुविधा -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०८,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-८-९** को निर्णयले रू **२४,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५५ **पदाधिकारीको विविध खर्च**

सुदूरपश्चिम प्रदेश अन्तर्गत स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरुको सुविधा सम्बन्धी ऐन, २०७५(पहिलो संशोधन समेत) मा यस प्रदेशमा स्थानीय तहका प्रमुख तथा उप प्रमुखको लागि अवास खर्चको दिने व्यवस्था गरेको छैन। पालिकाका प्रमुख तथा उपप्रमुको विविध खर्चका रू. १३२६००।०० खर्च गरेको देखिन्छ। पालिकाका पदाधिकारीहरूको दैनिक खर्च व्यवस्थापन गर्नका लागि मासिक रूपमा नै सेवा सुविधा उपल्वध गराएको थप खर्च लेख्नु नियमसगँत देखिदैन। पालिकाले यस्ता खर्चलाई नियन्त्रण गर्ने तर्फ ध्यान दिनु पर्छ।

५६ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहलाई आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवम संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । पालिकाले आर्थिक सहायता प्रयोजन वापत यस वर्ष विभिन्न व्यक्तिलाई रू. ६,६०,०००।०० आर्थिक सहायता वितरण गरेको देखियो । यस्तो विविध प्रकृतिको खर्चलाई आन्तरिक आयको आकार सँग तादम्यता कायम गरी खर्चको औचित्य समेत पुष्टि हुनेगरी निश्चित वस्तुगत मापदण्ड बनाई मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

५७ **पदाधिकारी वैदेशिक भ्रमण** -

पदाधिकारी वैदेशिक भ्रमण -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **३१९,९००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५८ **झोला वितरण**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र औचित्य समेत कायम राख्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले १६औ र १७औ गाउँसभाको सदस्यहरूका लागि देहायका सप्पलार्यसबाट झोला, छाता र डायरी रू.४,१०,१६२।०० को खरिद गरी वितरण गरेको छ । पादाधिकारीले प्रदेश कानुनले तोके अनुसार मासिक रूपमा सेवा सुविधा प्राप्त गर्ने र गाउँसभाको वेला यस्ता समाग्री वितरण भएमा पालिकालाई थप आर्थिक व्यभार पर्ने देखिन्छ । पालिकाले यस्ता खर्च नियन्त्रणमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

गोश्वरा भौचर नं./ मिति	सप्लायर्सको नाम	सामग्री(थान)	रकम रु.
३५-२०८१/०८/१२	वीर इन्टरनेसनल ट्रेडर्स एण्ड सप्लायर्स	छाता-१८ , झोला-१७	९९३६७।००
	पसरौल ट्रेडर्स एण्डसप्लायर्स	छाता-१७ , झोला-१८	९९९९३।७
३५-२०८१/०८/१२	न्यू मिश्रा स्टेशनरी सप्लायर्स	डायरी-३५ , झोला-३५	२१०८०१।५
जम्मा			**४१०१६२।००**

५९ **आन्तरिक आय**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष नेपाल सरकारबाट प्राप्त समानिकरण अनुदान र राजस्व बाँडफाटबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

केन्द्रीय अनुदान	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
१६०६३५५३३.८८	३६,५९,९९२।५५	२.२८

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा २.२८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । स्थानीय वित्तीय आधारलाई फराकिलो बनाउदै आन्तरिक आय सङ्कलन प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

६० **रोजगार सेवा केन्द्रतर्फ**

६०.१ **बेरोजगारको प्राथमिकिकरणः**स्थानीय तहमा सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभुत गराउन एवम सामुदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २१ बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेर सूचीमा समावेश भएका ४६८ जनाहरुलाई प्राथामिकीकरण गरि प्राथामिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले बेरोजगारको सूचिमा समावेशलाई प्राथामिकिकरण गरेपनि प्राथमिकताका आधारमा रोजगार प्रदान गरेको छैन । कामका लागि रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वियनका लागि निर्देशिकामा उल्लिखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी धेरै संख्यामा योजना छनोट भएको पूर्वाधार एवम अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकांश योजना छनोट नभई अनुत्पादनमुलक कार्य गराउने गरी योजना छनोट भएका छन । साथै श्रमिकको संख्या पनि धेरै रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यान्वियन भएको पाइएन ।

६०.२ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**ः प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७५ को दफा २२ मा रोजगार प्राप्त व्यक्तिले काम गर्न इन्कार गरेमा मात्र रोजगार सेवा केन्द्रले बेरोजगार व्याक्तिको सूचिबाट हटाउन सक्ने व्यवस्था छ । साथै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्न सशर्त अनुदान निकासा सम्बन्धी प्रेस विज्ञप्ति २०७६ फागुन २ को बुँदा (५) बमोजिम निर्णय गर्दा प्राथमिकताक्रममा परेका बहुसंख्यक सूचिकृत बेरोजगार व्यक्ति र प्राथमिकता क्रममा परेका आयोजना फरक फरक वडामा पर्न गएमा त्यस्ता बहुसंख्यक सूचिकृत बेरोजगार व्यक्तिहरुलाई काममा खटाउने गरी कार्यपालिकाको निर्णयबाट त्यसभन्दा तल्लो प्राथमिकताक्रममा रहेका आयोजनाहरु समेत कार्यान्वियन गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका ६ वडाको १८ योजना छनौट गरी ५ वडामा यो बर्ष ३४ जनालाई रोजगारी उपलव्ध गराई प्रति दिन रू.६६८।०० को दरले रू.१७,७०,८६८।०० ज्याला खर्च गरेको विवरण पालिकाले उपलब्ध गराएको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन ।

तसर्थ, कार्यक्रम संचालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले योजनामा दोहोरोपना नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

वडा नं.	बेरोजगार संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको दिन	प्रति व्याक्ति रोजगार प्राप्त गरेको दिन	कुल खर्च रु.	प्रति व्यक्ति औषत रोजगारी आय	रोजगार प्रतिशत
२	९०	६	३६०	६०	२४०४८०	४००८०	६.६६
३	४६	२	१७६	८७	११७५६८	५८७८४	४.३४
४	१४०	१०	९१५	९१.५	६११२२०	६११४२	७.१४
५	७५	८	७२०	९०	४८०९६०	६०१२०	१०.७७
६	११७	८	४८०	६०	३२०६४०	४००८०	७.८३
	जम्मा	३४			१७७०८६८		

६०.३ **विश्च बैंक (आईडिए स्रोत) रोजगारी सृजना कार्यक्रमः-** युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (संचालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७९ अनुसार कम्तिमा १०० दिनका लागि रोजगारी प्रदान गर्नुपर्ने तथा परिच्छेद-५ को दफा ३२ मा १०० दिन मध्ये ५० दिन सिप विकास तालिम प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका, २०७५ अनुसार ज्याला प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले विश्व बैंकको (आइडिए) कार्यक्रम अन्तर्गत ५ वडाहरुमा १८ योजना छनौट गरी ४० जनालाई ५० दिन सिप विकास तालिम तथा ५० दिन रोजगार प्रदान गरी प्रति दिन रू.६६८।०० ज्याला दरले रू.२२१२४१६।०० खर्च गरेको छ । पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भएतापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन । तसर्थ, कार्यक्रम संचालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले योजनामा दोहोरोपना नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

क्र.स.	वडा नं	सचिकृत बेरोजगार संख्या	रोजगार संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको दिन	प्रति व्यक्ती रोजगार प्राप्त गरेको दिन	कुल खर्च रु.	प्रति व्यक्ती औषत आय रु.	रोजगार प्रतिषत
१	२	९०	७	५६०	८०	३७४०८०	५३४४०	८
२	३	४६	८	६२२	७८	४१५४९६	५१९३७	१७
३	४	१४०	१३	११७४	९०	७८४२३२	६०३२६	९
४	५	७५	८	६९६	८७	४६४९२८	५८११६	११
५	६	११७	४	२६०	६५	१७३६८०	४०९२०	३
जम्मा		४६८	४०	३३१२		२२१२४१६		

६०.४ (१२३-2082-03-20):

तालिम अनुसार कार्य नभएकोः-युवा रोजगारीका लागि रुपान्तरण पहल आयोजना (संचालन तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७९ अनुसार कम्तिमा १०० दिनका लागि रोजगारी प्रदान गर्नुपर्ने तथा परिच्छेद-५ को दफा ३२ मा १०० दिन मध्ये ५० दिन सिप विकास तालिम प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष Masonary and Plumbing Life Skill Training को लागि पर्फेक्ट म्यानपावर ट्रेनिङ्ग सेन्टर प्रा.लि. लाई रू. ९५६६८०।०० (कर सहित) मा सम्झौता गरेको छ । २५ जनालाई प्लम्विङ्गको तालिम दिएपनि यस वर्ष पालिकामा कार्यान्वयन भएका १८ योजनामा सो स्किल प्रयोग भएको पाइएन । तालिम संचालन गर्दा छनौट भएका योजनालाई ध्यान दिएर गर्नुपर्दछ ।

६१ **आय अनुमान**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा निम्नानुसार आन्तरिक आयतर्फ रू. ३० लाख आय प्राप्त गर्ने अनुमान गरेकोमा रू. ३६,५९,९९२।५५ आय प्राप्त गरेको छ । आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ । करदाता कार्यालयमा दाखिला गर्न आएको अवस्थामा मात्र असुल गर्ने तर अनुगमन गरी सोको लगत राख्ने अभ्यास नभएकोले करदाताको लगत राखी राजस्व असुल गर्ने प्रमाणलीको विकास हुनुपर्दछ ।

क्र.सं.	राजस्व संकेत	आम्दानी शीर्षक	अनुमान रु.	आम्दानी रु.
१	११३१३	सम्पती कर	२,००,०००.००	२,०९,२७८.००
२	११३१४	भुमिकर/मालपोत	४,८०,०००.००	४,९४,३५९.६०
३	११३१७	वहालकर	१,५०,०००.००	१,८९,१९३.१५
४	११३१८	वहालविटौरी कर	१०,०००.००	०
५	११४५१	सवारीसाधन कर (साना सवारी)	१०,०००.००	०
६	११४७९	अन्यमनोरञ्जन कर	१०,०००.००	०
७	११६३१	कृषितथापशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	५०,०००.००	०
८	११६९१	अन्यकर	२,००,०००.००	३,६२,४१०.००
९	१४१५१	सरकारीसम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	३,००,०००.००	०
१०	१४२२१	न्यायिकदस्तूर	०	३००.
११	१४२२४	परीक्षाशुल्क	०	११,४००.००
१२	१४२२९	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	५०,०००.००	२,२०,७५०.००
१३	१४२४३	सिफारिशदस्तुर	४,५०,०००.००	१०,४३,४९७.००
१४	१४२४४	व्यक्तिगतघटना दर्ता दस्तुर	२,००,०००.००	१,६२,६००.००
१५	१४२४५	नाताप्रमाणित दस्तुर	३०,०००.००	५४,३००.००
१६	१४२४९	अन्यदस्तुर	०	३०,२४०.००
१७	१४२५३	व्यावसायरजिष्ट्रेशन दस्तुर	१,००,०००.००	८३,०००.००
१८	१४३११	न्यायिकदण्ड, जरिवाना र जफत	१०,०००.००	०
१९	१४३१२	प्रशासनिकदण्ड, जरिवाना र जफत	५०,०००.००	७०,९२६.००
२०	१४५२९	अन्यराजस्व	०	९,६००.००
२१	१४६११	व्यवसायकर	५,००,०००.००	९८,८००.००
२२	१५१११	बेरूजू	२,००,०००.००	५,०६,४३१.८०
		बेरूजू	०	१,१२,९०७.००
		जम्मा रु.	**३०,००,०००.००**	**३६,५९,९९२.५५**

६२ **व्यवसाय कर**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु. ८३०००।०० कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छन् । जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ ।

६३ **रसिद नियन्त्रण खाता**

कार्यालयले राजस्वको अभिलेख अद्यावधिक गरी सोको लेखापरीक्षण गराउने जिम्मेवारी कार्यालय प्रमुखको हुने व्यवस्था रहेको छ । जिन्सीबाट वडालाई नगदी रसिद कति दिएको तथा कति रसिद पालिकामा बुझाएको सोको अभिलेख पालिकामा भएको देखिएन । बाँकी के कति छन यकिन गर्न सकिएन । यसले वडाको आम्दानी यथार्थ मान्न सकिने आधार देखिएन । यसको सम्बन्धमा तहाँ कार्यालयबाटै छानविन हुनुपर्दछ । अतः कार्यालयले आगामी दिनमा रसिद प्रयोग निरुत्साहित गर्दै बिद्युतीय माध्यमबाट राजश्व असुली गर्नेतर्फ ध्यानदिदै राजश्व असुली सम्बन्धमा विशेष ध्यान पुर्‍याउनुपर्ने देखियो।

६४ विज्ञापन कर

नेपालको संविधानको अनुसूची ९ को बुदा न ४ मा विज्ञापन करको अधिकार क्षेत्र स्थानीय तहलाई तोकिएको छ। सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन, २०८० को दफा ५ मा विज्ञापन कर लगाउन र उठाउन पाइने अधिकार स्थानीय तहलाई दिइएको छ। पालिकाको आर्थिक ऐन, २०८० मा होर्डिङ् वोर्ड ब्यानर तथा माईकिङ् मार्फत गरिने विज्ञापनलाई मात्र कर लगाउने व्यख्या गरिएको भए पनि यो वर्ष विज्ञापन कर असुल गरेको देखिएन। त्यसै गरी पालिकाले सामाजिक सञ्जाल फेसबुक, युट्युव, ईन्सग्राम जस्ता विद्युतीय संजाल मार्फत गरिने विज्ञापनलाई करको दायरामा ल्याउन सकिएको देखिएन । समाजिक सञ्जाल तथा विद्युतीय प्लाटफर्म मार्फत गरिने विज्ञापनहरुलाई समेतलाई आर्थिक ऐनले समेटी उपयुक्त प्रणालीको विकास गरी करको दायरा फराकिलो बनाउनु पर्दछ ।

६५ राजश्व दाखिला

आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०६४ को नियम ९(६) बमोजिम जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो जिम्मामा आएको सरकारी नगद सोही दिन दाखिला गरि स्रेस्ता खडा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै सोहि नियम अनुसार तोकिएको समयमा राजस्व रकम दाखिला नगरेमा सम्बन्धित तालुक कार्यालयले २५ प्रातिशत जरिवाना गरि नगद दाखिला गर्न लगाई कसूरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम बिभागिय कारबाही समेत गर्न गराउन सक्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गत ६ वटा वडा कार्यालयहरुले ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार तोकिएको अवधि भित्र दाखिला नगरेको पाइएकोले उक्त संकलित राजस्व रकम ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम बैङ्कमा तोकिएकै समयमा दाखिला गर्नुपर्दछ ।

वडा नं.	कुल संकलित रकम रु.	बैङ्कमा जम्मा भएको रकम रु.
पालिका	७,१२,६६०।३२	७,१२,६६०।३२
१	६,२२,९६६।४०	६,२२,९६६।४०
२	५,०६,८१०।००	५,०६,८१०।००
३	१,१८,००२।००	१,१८,००२।००
४	५,६२,१२२।२०	५,६२,१२२।२०
५	३,८५,८९९।००	३,८ ५,८९९।००
६	५,७६,३५९।००	५,७६,३५९।००
जम्मा	३४,९८,४८५।५५	३४,९८,४८५।५५

६६ सामुदायिक वन क्षेत्रको वन पैदावर विक्री

स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०४७ को दफा ६२(ख) मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने र सोही बमोजिम वन पैदावार विक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी वन ऐन २०७६ मा वन पैदावार भन्नाले काष्ठ तथा गैर काष्ठ वस्तु र ढुंगा माटो नदि जन्य र खनिज जन्य पदार्थ समेतलाई सम्झनु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गतका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुले वन पैदावार विक्री गरेको हुन सक्ने देखिएता पनि वन उपभोक्ता

समितिहरुले पालिकाबाट कार्ययोजना स्वीकृत गरेको देखिएन। यस सम्बन्धमा अनुगमन गरी सामुदायिक वन उपभोक्ताहरुको वन पैदावार विक्रीको आय नियमानुसार पालिकाको संचित कोषमा दाखिला हुनु पर्दछ।

६७ **वडा नं.६ को भवन निर्माण (ठेक्का नं. 04-NCB-VRM-2080/081)** (४-2081-11-21):

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । वडा नं.६ को भवन निर्माण (ठेक्का नं. 04-NCB-VRM-2080/081) को RCC work (1:1.5:3) कार्यको Trapezoidal Footing को गणना गर्दा 1/3 (A_1+A_2+√(A_1 A_2))×h सुत्रको प्रयोग गणना गर्नुपर्नेमा l×b×h सुत्रको प्रयोग गरेको छ । फरक सुत्रको प्रयोगको कारण वडा नं.६ को भवन निर्माण (ठेक्का नं. 04-NCB-VRM-2080/081) को RCC work (1:1.5:3) काम अन्तर्गत १२ फुटिङको ९.५७ घनमिटर मात्रै भुक्तानी गर्नुपर्नेमा १३.५८ घनमिटर दुदीरा मष्टा निर्माण सेवा जनपा-६, बझाङलाई रू.१२०००।०० को दरले बढी भुक्तानी गरेको छ ।अतः सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट मू.अ.कर रू.६२५६।०० सहित असुल गर्नुपर्ने रू.

असुल गर्नुपर्ने	५४,३७६

६८ **सार्बजनिक निर्माण ब्यबस्थापन**

सार्बजनिक निर्माण ब्यबस्थापन सम्बन्धमा देखिएका ब्यहोराहरु निम्नानुसार रहेका छन:

६८.१ **कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन:** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५ अनुसार परीक्षण गर्ने त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त नहुँदै कुनै त्रुटि देखिएमा सार्वजनिक निकायले सोको एकीन गरी समयमा नै दाबी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। तर कार्यालयले सो अनुसार कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन।

६८.२ **संरचनाको अभिलेखः-** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ उपनियम (११) मा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिसकेपछि पूर्वाधार विकास कार्यालयले आफ्नो क्षेत्राधिकारभित्र रहेका पुल, कल्भर्ट, सडक लगायतका संरचनाहरुको निर्माण एवं संचालन अवस्था र लागत खुलाई अभिलेखाङ्कन अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेमा तद्अनुसार अभिलेख राखेको देखिएन। निर्मित संरचना खुल्ने गरी नापी किताब समेत अद्यावधिक छैन । निर्मित संरचना, निर्माणाधिन एवं प्रस्तावित संरचनाको अभिलेख, सो को संचालन अवस्था, मर्मत सम्भार कार्य योजनाका लागि आवश्यकता पहिचान सर्वेक्षण, डिटेल डिजाइन लागत अनुमान तयारी गर्दा चेनेज डिजाइनमा GPS को माध्यमले स्थान पहिचान र अभिलेख खुल्ने संयन्त्रको विकास गरी सिस्टमबाट नै अभिलेख राख्ने र हेर्न मिल्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ। अन्तर निकाय समन्वय, संरचना निर्माणमा दोहोरोपनाको अन्त्य र अभिलेख व्यावस्थापनका लागि GPS बाट अभिलेख (Geodetic Coordinate बाट Geographic Information System को माध्यमले अभिलेख) राख्ने व्यवस्था तत्काल मिलाउनु पर्दछ।

६८.३ **एज बिल्ड ड्रइङः** सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम, २०६४ को नियम १२५(१) मा खरिद सम्झौता वमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भएको ३० दिन भित्र सम्वन्धित निर्माण व्यवसायीले निर्माण भए वमोजिमको (एज विल्ट) नक्सा सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिका अन्तर्गत सञ्चालित ठुला योजनाको समेत एज बिल्ड ड्रइङ पेश भएको पाईएन । यस्तो प्रतिबेदन पेश गर्ने गराउनेतर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६८.४ **सडकको चेनेज** - कार्यालय अन्तर्गतका निम्न सडकहरुको बिभिन्न स्थानमा फरक निर्माण ब्यबसायीहरुबाट कार्य गराएको पाईयो । उक्त सडकको बिभिन्न स्थानमा बोलपत्र, शिलबन्दी दरभाउ पत्र र सोझै खरिद बिभिबाट सडक निर्माण तथा मर्मत सम्बन्धि कार्य गराएको पाईयो । यसरी एकै सडकको फरक फरक स्थानमा निर्माण तथा मर्मत कार्य गराउँदा चेनेज खुलाई लागत अनुमान तयार गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन । यसरी चेनेज तथा कार्य स्थल नखुलाएको कारण निर्माण कार्यको OVER LAPPING भई दोहोरो नापी हुन सक्ने, एउटा निर्माण ब्यबसायीको दायित्व भित्रको कार्य अर्को निर्माण ब्यबसायीबाट भई भुक्तानी हुने सम्भावना रहन्छ । उल्लेखित

योजनाहरुको कार्यस्थलको DEMARCATION तथा चेनेज नखुलेको कारण सडकको फरक फरक खण्डमा कार्य भए नभएको एकिन गर्न सकिएन । यसमा कार्यालयले ध्यान दिएको पाईएन ।

६८.५ **गुणस्तर परिक्षणः** सार्बजनिक खरिद तथा निर्माण संझौता कार्यान्वयन गर्दा सामान आपूर्तिमा तथा निर्माणमा गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालय अन्तर्गत सञ्चालित बिभिन्न ठेक्काहरुमा प्रयोग हुने निर्माण सामाग्रीहरु रड, सिमेन्ट, गिट्टी, बालुवा, ढुङ्गा, जि.आई.वायर तथा क्युब समेतको गुणस्तर परीक्षण ठुला केहि ठेक्काहरुमा गरेको प्रमाण पेश भए पनि अधिकांश साना ठेक्काहरु र उपभोक्ता समितिहरुबाट भएका निर्माण कार्यको परिक्षण भएको पाईएन । जसबाट सार्बजनिक निर्माणमा प्रयोग भएका सामग्रीहरु तथा निर्माण कार्यको गुणस्तर सम्बन्धमा आस्वस्थ हुन सक्ने अवस्था छैन ।

६८.६ **उपभोक्ता समितिबाट कार्यः** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा सम्पन्न निर्माण कार्यको सञ्चालन उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने, खर्चको सूचना सार्वजनिक गर्नु पर्ने, निर्माण कार्यमा डोजर, लोडर, एक्साभेटर, मेशीनहरू प्रयोग गर्न नहुने व्यवस्था छ । श्रममूलक प्रविधिमा आधारित रही श्रमको उपयोग र परिचालनलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने, मेशीनरी उपकरणको प्रयोग गरेमा कारवाही गर्नुपर्ने, उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूको कार्यसम्पन्न भएपछि सम्वन्धित निकायले सोको रेखदेख मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेबारी समेत तोकी उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने आदि व्यवस्थाहरु रहेका छन् । त्यसैगरी स्थानिय सीप, श्रोत र साधन उपयोग हुने र स्थानिय स्तरमा कार्य सम्पन्न गर्न सक्ने मात्र आयोजनाको कार्यान्वयन उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने, उपभोक्ता समितिले सम्झौता बमोजिम गर्नुपर्ने काम समिति आफैले गर्नु गराउनु पर्ने, अन्य कुनै निर्माण व्यवसायी वा अन्य व्यक्ति वा संस्थामार्फत गर्न गराउन नपाइने र उपभोक्ता समितिको लगत अनुसूची १ मा तोकिएको ढांचामा अद्यावधिक गराई राख्नुपर्ने उल्लेख छ । उपभोक्ता समितिबाट कार्यहरु गराउँदा कानुनको पूर्णरुपले अनुशरण र पालना गरेर मात्र गराउनु पर्नेमा गरेको पाईएन ।

६८.७ **डी.एल पी.अभिलेख** - सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम. २०६४ को नियम १२५(२) मा कुनै निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्व अवधि समाप्त भएपछि सार्वजनिक निकायका प्रमुखले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग,डिजाइन वा स्पेशिफिकेशन वमोजिम भए नभएको कुरा प्राविधिक कर्मचारीवाट जाँचवुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने उल्लेख छ। नियममा भएको उक्त प्रावधानको प्रभावकारी रुपले कार्यान्वयन गर्न र गुणस्तरीय निर्माण कार्यमा सघाउ पुर्‍याउनको लागि निर्माण सम्पन्न भई डि.एल.पी.मा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखि नियममा उल्लेख भए अनुसार प्राविधिक कर्मचारीवाट जाचवुझ गराउनुपर्नेमा डि.एल.पीमा रहेका ठेक्काको अभिलेख राखेको देखिएन। यस्तो अवस्थामा डि.एल.पि समाप्त भएका ठेक्काको प्राविधिक कर्मचारी खटाई नियममा भएको प्रावधान अनुसार जाँचबुझ गराई कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन तयार भए नभएको एकिन गर्ने सक्ने अवस्था रहेन।अतः यसको अद्यावधिक अभिलेख राख्ने कार्य तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

६८.८ **अन्तर निकाय समन्वयः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायी नियमावली, २०७७ को नियम १६ मा विकास आयोजनाको बजेट तर्जुमा गर्दा सम्भाव्यता अध्ययन र आर्थिक, प्राविधिक, वातावरणीय तथा प्रशासकीय उपयुक्तताको आधारमा त्यसबाट हुने प्रतिफलको समेत विचार गरी त्यस्तो आयोजना स्वीकृत भएको हुनुपर्ने र जिल्लास्तरीय आयोजना अनुसूची-३ मा उल्लेख भए बमोजिम स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्नको लागि विस्तृत सर्वेक्षण, ड्रइङ्ग, डिजाइन, लागत अनुमान र सो अनुसार वार्षिक कार्यक्रम निश्चित गरी वार्षिक बजेट तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। राष्ट्रिय यातायात नीति, २०५८ मा केन्द्रीय सडक प्रणाली अन्तर्गत रहेका राष्ट्रिय राजमार्ग, फिडर सडक, बढी सवारी चाप भएको शहरी सडक, बिद्युत, पर्यटन, उद्योग र महत्वपूर्ण स्थानमा जोडिने सडक बाहेक नगर र गाउँ क्षेत्रको सडक निर्माण, मर्मत तथा सुधारको सबै काम सम्बन्धित स्थानीय तहबाट जनसहभागिता जुटाई सञ्चालन गरिने उल्लेख छ। यद्यपी, संघीय सरकार अन्तर्गत सडक विभाग र मातहतका सडक डिभिजनहरु, प्रदेश मन्त्रालय र अन्तर्गतका पूर्वाधार विकास कार्यालयहरु र स्थानीय तहहरुबीच कार्यक्रम स्वीकृति र कार्यान्वयन गर्दा समन्वय हुने गरेको देखिँदैन। कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायबीच समन्वय नहुँदा एउटै सडक वा स्थानमा एक भन्दा बढी निकायबाट कार्यक्रम सञ्चालन हुन सक्ने अवस्था रहन्छ। सञ्चालित सडक निर्माण तथा मर्मत कार्यहरुको चेनेज, लम्बाई, चौडाई आदि खुल्ने विवरण र कार्यक्रमगत खर्चको अभिलेख समेत राख्न सकेको छैन। यसका लागि संघीय

सरकारअन्तर्गतका डिभिजन सडक कार्यालय र आयोजनाहरुको जिम्मेवारीमा रहने, प्रदेश पूर्वाधार विकास कार्यालयहरु र स्थानीय तहको जिम्मेवारीमा रहने सडकहरुको स्पष्ट रुपमा कार्यबिभाजन गरी काममा हुनसक्ने दाहोरोपनालाई नियन्त्रण गरिनु पर्दछ।

६९ **कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५ अनुसार परीक्षण गर्ने त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त नहुँदै कुनै त्रुटि देखिएमा सार्वजनिक निकायले सोको एकीन गरी समयमा नै दाबी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भएपछि त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग, डिजाइन वा स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राविधिक कर्मचारीबाट जाँचबुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। तर कार्यालयले सो अनुसार कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको देखिएन। कार्यालयले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत लागत अनुमान, नापी किताब र कार्यसम्पन्न प्रतिबेदन सम्लग्न नराखी श्रमिकको हाजिरीका आधारमा (१३ श्रमिक*१९ दिन*रु.६६८/प्रतिदिन) मात्र रु. १,६३,३४६।- भुक्तानी दिएको पाईयो । हाजिरीको मात्र आधारमा भुक्तानी दिदा सार्बजनिक निर्माण कार्य भएको एकिन हुन नसकेको हुँदा कुन स्थानमा के कति काम भएको खुल्ने प्राबिधिक पुष्ट्याँई पेश हुनुपर्दछ, अन्यथा भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ । रु.

असुल गर्नुपर्ने	१,६३,३४६

७० **नापी किताब**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ । कार्यालयले निम्नानुसारको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रमको एक आईटमवाईज कार्यको नापी किताबको गणना गर्दा दर फरक पारी भुक्तानी गरेको पाईयो । यसरी अन्तिम बिलको गणनामा फरक परी आईटमवाईज कार्यको परिमाण बढन गएको कारण कार्यालयलाई ब्ययभार परेको पाईयो । पालिकाबाट बढी भुक्तानी भएको रकम रु. २,०५,४७६।५० असुल हुनुपर्दछ । रु.

सि.नं.	**गो.भौ./ मिति**	**योजनाको नाम**	**आईटमवाईज कार्यको नाम**	**भुक्तानी परिमाण (घ.मी.)**	**भुक्तानी दर रु.**	**भुक्तानी हुनपर्ने दर**	**असुल हुनुपर्ने**	**कैफियत**
१.	२७०। ०८२। ३।२४	मङगाउँ बिद्यालयमा घेरा पर्खाल मर्मत	Stone Filling in Gabion Box (जाली बाहेक)	५० घ.मी.	४६६७। ९८	२३३३। ९९	११६६९९। ५०	ग्याबियन २*१*१ मा ढुङ्गा भर्न १ बक्सको हुने दर १ घ.मी.मा प्रयोग भएको
२.	२४१। ०८२। ३।२१	तुसरपानी बस्ती संरक्षणको लागि पर्खाल निर्माण	Stone Filling in Gabion Box (जाली बाहेक)	५० घ.मी.	३५५१। ०९	१७७५। ५५	८८७७७। ००	ग्याबियन २*१*१ मा ढुङ्गा भर्न १ बक्सको हुने दर १ घ.मी.मा प्रयोग भएको
जम्मा रू.							**२०५४७६। ५०**	

असुल गर्नुपर्ने	२,०५,४७६.५

७१ **स्याँपुदेखि टिंकर सडकसम्म पि.सि.सी. र घोडेको बाटो निर्माण** (२६९-2082-03-24):

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार सार्बजनिक निकायले निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धि नर्मस भए त्यस्तो नर्मस बमोजिम र त्यस्तो नर्मस नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्मस तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्री परिषदबाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्मस बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । पालिकाले तयार गरेको दर बिश्लेषणको दरभन्दा फरक दररेट राखी भुक्तानी दिएको पाईएको हुँदा बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ ।रु.

सि.नं.	योजनाको नाम	आईटमवाईज कार्यको नाम	भुक्तानी परिमाण (घ.मी.)	भुक्तानी दर रु.	भुक्तानी हुनपर्ने दर	असुल हुनुपर्ने
१.	स्याँपुदेखि टिंकर सडकसम्म पि.सि.सी. र घोडेको बाटो निर्माण	Dry Stone Wall	५७.४७	३९२४।४१	३८४२।४१	४७१३
					जम्मा रू.	**४७१३**

असुल गर्नुपर्ने	४,७१३

७२ कार्यसम्पन्न प्रतिबेदनभन्दा बढी भुक्तानी

आर्थिक कार्यबिधि तथा बित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७७ को ३८(५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्च पुष्टी गर्ने बिल भरपाई, प्रमाण र कागजात पेश गर्नुपर्ने ब्यबस्था रहेको छ । कार्यालयले निम्नानुसारको प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजनाहरुको भुक्तानी गर्दा कार्यसम्पन्न प्रतिबेदनमा उल्लेख भएको रकमभन्दा बढी भुक्तानी भएको पाईयो । यसरी बिलभन्दा बढी भुक्तानी भएको रकम असुल हुनुपर्दछ । रु.

सि.नं.	गो.भौ./मिति	योजनाको नाम	भुक्तानी रकम	कार्य सम्पन्न अनुसार भुक्तानी हुनुपर्ने रकम	असुल हुनुपर्ने रकम रु.
१.	२४०।०८२।३।२१	बिभिन्न योजनाहरु	८९१७८०	८५४१८१।६२	३७५९८
				जम्मा रू.	**३७५९८**

असुल गर्नुपर्ने	३७,५९८

७३ निजी प्रयोगका सामान खरिद

पालिकाले खर्चमा मित्तब्ययिता कायम गर्ने सम्बन्धि निर्देशिकाले ब्यक्तिगत प्रयोजनमा प्रयोग हुने मोबाईल फोन, ट्याबलेट डिभाईस लगायतका बढी मुल्य पर्ने बिद्युतीय सामग्रीहरु खरिद गर्न नपाईने ब्यबस्था गरेको छ । पालिकाले मेशिनरी तथा औजार खरिद कार्यक्रमबाट ब्यक्तिगत प्रयोजनका लागि बिभिन्न बिद्युतिय उपकरणहरु खरिद गरिएको पाईयो । यसरी ब्यक्तिगत प्रयोजनमा प्रयोग हुने मोबाईल फोन, ट्याबलेट डिभाईस लगायतका बिद्युतिय सामाग्रीहरु खरिद गर्न नपाईनेमा खरिद गरी बितरण गरेको हुँदा खर्च नियमित देखिएन । यसमा नियन्त्रण कायम हुनुपर्दछ ।

सि.नं.	गो.भौ./मिति	भुक्तानी पाउने फर्मको नाम	खरिद गरिएको मालसामानको बिवरण	प्रयोगकर्ता	संख्या	भुक्तानी दर (मू.अ.कर सहित)
१.	२६३।०८२।३।२४	आनन्द ट्रेडर्स एण्ड सप्लायर्स, दार्चुला	सामसुङ्ग मोबाईल **(Samsung A5 G,** 8/128 GB)	राजनैतिक पदाधिकारी	२	१०५०९०।-
जम्मा रू.						**१०५०९०।-**

७४ प्राकृतिक श्रोतको रोयल्टी

सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन. २०८१ को दफा ८(१), अनुसुचि-६ को खण्ड (क) बमोजिम पालिकाले प्रदेश सरकारले तोकेको ढुङ्गा, गिट्टी, रोडा, ग्राभेल, चट्टान, स्लेट. बालुवा र चिप्सको लागि रु.४ प्रति घन फिट, माटो, भरौट, बलौट र ईट्टा बनाउने माटो जस्ता निर्माण समाग्रीमा रु.३ प्रति घन फिटको दरले र दहत्तर/बहत्तरको रु. १ प्रति के.जी. का दरले रोयल्टी असुल गर्नु पर्ने ब्यबस्था रहेको छ।पालिकाले ढुङ्गा, गिट्टी, बालुवा, मिस्कट लागयतका स्थानिय निर्माण सामाग्रीहरुको रोयल्टी संकलनका लागि ठेक्का लगाएको छैन। बिभिन्न योजनाहरुमा स्थानिय खोलनाला र खानीहरुबाट संकलन गरिएको निर्माण सामाग्री प्रयोग गरेको पाईएको हुँदा सो बापतको रोयल्टी रकम गणना गरी असुल गर्नु पर्नेमा सो समेत गरेको पाईएन । पालिकाबाट निम्नानुसारका बिभिन्न योजनामा प्रयोग भएको निर्माण सामाग्री बापतको रोयल्टी रकम एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	गो.भौ./मिति	योजनाको नाम	प्रयोग निर्माण सामग्री (घन फिटमा)				कुल परिमाण	प्रति घनफिट दर (मू.अ.करसहित)	असुल गर्नुपर्ने जम्मा	उपभोक्ताको अंश कट्टी	असुल गर्नुपर्ने रकम रु.
			ढुङ्गा	गिट्टी	बालुवा	ग्राभेल					
१.	२५२। ०८२।३। २३	पारिगाउँ मिलन केन्द्र घेराबार	२०५५	०	४३०	०	२४८५	४।५२	११२३२	१९०९	९३२३
२.	२२९। ०८२।३। १९	भौराबम्ह मन्दिरदेखि टिकर सडसम्म घो.बा. निर्माण	१८०७	०	०	०	१८०७	४।५२	८१६७	१२२५	६९४२
३.	२२४। ०८२।३। १९	बसेडी बिद्यालयमा घेरापर्खाल निर्माण	१७९९	०	०	०	१७९९	४।५२	८१३०	१५८८	६५४२
४.	२१५। ०८२।३। १५	वडानं. ४चक्रपथनिर्माण	२०८३	०	०	०	२०८३	४।५२	९४१५	१७४५	७६७०
५.	१८१। ०८२।३।१	मेलदेखि किम्सैन घो.बा. निर्मण	१९६३	०	०	०	१९६३	४।५२	८८७३	११५३	७७२०
५.	१६७। ०८२।२। २०	खातीगाँउ देखि बसेडी सडक निर्माण	१०९६०	४३२	३५७८	०	१०३०५	४।५२	६७६६४	५४१३	६२२५१
६.	१६२। ०८२।१। २४	कोरकट्या पथरकोट सडक सत्तरोन्नती	९११४	०	०	०	९११४	४।५२	४११९५	५८४१	३५३५४
७.	१३८। ०८२।१। १४	पथरकोट घट्टैखोला ढल निकास	१५३७	४०३	२१३	०	२१५३	४।५२	९७३२	१३७५	८३५७
८.	१३८। ०८२।१। १४	सर्बाहितआ.बि. दुप्लिङ्गघेराबार	२४३७	०	०	०	२४३७	४।५२	११०१५	२०९३	८९२२
९.	९९।०८२। १।९	दुम्लिङ्ग गोठान घोरेटो बाटो वडा नं.२	२७८८	०	०	०	२७८८	४।५२	१२६०२	१६६२	१०९४०
१०.	७६।०८१। १२।२०	भुमीराज मन्दिर निर्माण	१४०७	०	०	०	१४०७	४।५२	६३६०	८९०	५४७०
११.	४५।०८१। १२।१३	महादे वमन्दिर निर्माण	१३९४	०	०	०	१३९४	४।५२	६३०१	९६८	५३३३
१२.	६९।०८१। १२।२०	तल्ला धर्मटोलमा बाटो निर्माण	२३५२	०	०	०	२३५२	४।५२	१०६३१	१६५८	८९७३
जम्मा रू.									**२११३१७**	**२७५२०**	**१८३७९७**

७५ **कार्यालयको काम उपभोक्ता समितिमार्फत गराएको**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा काममा मितव्ययी, गुणस्तरीय, रोजगारी श्रृजना गर्ने तथा दिगोपना हुने भएमा त्यस्ता आयोजना उपभोक्ता समितिमार्फत गराउन सकिने उल्लेख छ। साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा उपभोक्ता समितिमार्फत गराएको कामको स्वामित्व लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले आफै निर्माण गर्नुपर्ने आफ्नै भवन तथा कबर्ड हल निर्माण, सवारी साधन पार्किङ्ग निर्माण तथा मर्मतको काम उपभोक्ता समिति मार्फत गराइ देहाय अनुसार रु. ७,६२,६००।- खर्च गरेको छ। उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउदा लाभ प्राप्त गर्ने र दिगोपना आउने योजनाको कार्य गर्न दिनुपर्नेमा हस्तान्तरण नहुने र अनिवार्य रुपमा कार्यालयले नै गर्नुपर्ने कार्यहरु उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको पाइयो। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको प्रतिकुल हुने गरी लाभग्राही समुदाय मार्फत आफ्नै भवन निर्माण कार्य गराउनु नियमसम्मत देखिएन ।

सि.नं.	गो. भौ./मिति	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको बिवरण	खुद भएको काम	भुक्तानी रकम
१.	१३७।०८२।१।१४	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई धारडोभ उ.स.	सामुदायिक भवन निर्माण	८७८०९९	७६२६००

७६ **बढी भुक्तानी**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार सार्बजनिक निकायले निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धि नर्मस भए त्यस्तो नर्मस बमोजिम र त्यस्तो नर्मस नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्मस तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्री परिषदबाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्मस बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १०(४) मा सार्वजनिक निकायले लागत अनुमान तयार गर्दा सिमेन्ट, फलामे डण्डी, इंटा, माटो, बालुवा, क्रकंट पाता, पोलिथिन पाईप, जि.आई.तार लगायतका निर्माण सामग्रीको दरभाऊ, मेशिन र उपकरणको भाडा वा कामदारको ज्याला निर्धारण गर्दा जिल्ला दररेट निर्धारण समितिले निर्धारण गरेको दररेटको आधारमा निर्धारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले निम्नानुसारको योजनाहरुमा भवन बिभागको नर्म्सको प्रयोग गर्दा नर्म्समा उल्लेख भएकोभन्दा फरक Coefficient हरुको प्रयोग गरेको कारण सार्बजनिक निर्माणको दररेट बढन गएको पाईयो । यसरी कामको प्रकृति अनुसार स्वीकृत नर्म्सको प्रयोग नगरेको कारणबाट बढी भुक्तानी भएको रकम रु. ३,१५,३३९।- मा उपभोक्ताको अंश रु. ५२,४८२।- कट्टी गर्दा हुन आउने रकम रु. २,६२,८५७।- असुल हुनुपर्दछ । रु...

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ७६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	२,६२,८५७

७७ नापजाँच फरक पारी भुक्तानी

सार्बजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ । कार्यालयले निम्नानुसारको ठेक्कामा एक आईटमवाईज कार्यको नापी किताब तयार गर्दा योजनास्थलमा भएको कार्यको लम्बाई, चौडाई र उचाईको आधारमा हुने कार्य परिमाण भन्दा फरक नापजाँच परिमाण राखेको कारण कार्य परिमाण बढन गई बढी भुक्तानी भएको पाईयो । यसरी अन्तिम बिलको गणनामा फरक परी आईटमवाईज कार्यको परिमाण बढन गएको कारण कार्यालयलाई ब्ययभार परेको रकम रु. ४,८२,५५०।- सम्बन्धित निर्माण ब्यबसायीबाट असुल हुनुपर्दछ । रु.........

सि.नं.	योजनाको नाम	निर्माण ब्यबसायीको नाम	आईटमवाईज कार्यको नाम	भुक्तानी परिमाण (घ.मी.)	भुक्तानी हुनुपर्ने कार्य परिमाण (घ.मी.)	भुक्तानी दर बि.ओ.क्यु अनुसार भुक्तानी दर (मू.अ.कर सहित)	असुल हुनुपर्ने
१.	प्रशासकिय भवन निर्माण	रोयल/एल.बि.एण्ड ए.बि. जे.भी., धनगढी, कैलाली	STONE RUBBLE MASONRY WORK 1:4C/S	४५४.६०	४१३.९३	११८६५	४८२५५०

असुल गर्नुपर्ने	४,८२,५५०

७८ बढी भुक्तानी

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ४१(१०) कार्यालयले भुक्तानी दिनु अघि रित पुगेको वा नपुगेको जाँच गरेर भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्न निर्माण व्यवसायीलाई करकट्टि पछि भुक्तानी गर्नुपर्ने भन्दा बढी भुक्तानी दिएको छ । अतः बढी भुक्तानी सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीबाट असुल गर्नुपर्ने रू.

क्र.सं.	भौचर नं. र मिति	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम र ठेगाना	भुक्तानी हुनुपर्ने (रू.)	भुक्तानी भएको	फरक
१	४। २०८१। ११।२१	वडा नं. ६ को भवन निर्माण	दुदीरा मष्टा निर्माण सेवा जनपा-६, बझाङ ।	२८७६२६९	२८७३६३४	२६३५
२	५। २०८१। १२।५	Construction of shree Himalaya Secondary School Building wada no. 06, Huti श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालयको भवन निर्माण वडा नं.६	आवरण मेटल इन्जिनियरिङ्ग कन्स्ट्रक्शन प्रा.ली. शरदपुर भरतपुर नेपाल।	४१९७७९२	४३५७३६५	१५९५७३
जम्मा रू.				**७०७४०६१**	**७२३०९९९**	**१६२२०८**

असुल गर्नुपर्ने	१,६२,२०८

७९ **SILL & LINTEL DIDUCTION**

सार्बजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ ।

(क)पालिकाले निम्नानुसारको योजनाहरुमा आईटमवाईज कार्य BRICK WORKS 1:4 को बास्तबिक भएको कार्य परिमाणको गणना गर्दा Sill Band र Lintel Band को Concrete को परिमाण RCC 1:1.5:3 को परिमाणमा थप गरी नापी किताब तयार गरिएकोमा BRICK WORKS 1:4 मा उक्त कार्य परिमाण घटाएको पाईएन । यसरी नघटाई लागत अनुमानको परिमाण तय गरिएको सोही परिमाण बि.ओ.क्यू. मा उल्लेख गरी ठेक्का ब्यबस्थापन भएको पाईयो । यसरी Sill Band र Lintel Band को कार्य परिमाण BRICK MASONRY WORKS 1:4 मा नघटाई भुक्तानी गरेको कारण भुक्तानी हुनुपर्ने भन्दा बढी कार्य परिमाणको भुक्तानी भएको पाईयो । यसरी बढी भुक्तानी भएको रकम असुल गरी राजश्व खातामा दाखिला हुनुपर्दछ । रु.......

सि.नं.	योजनाको नाम	निर्माण ब्यवसायीको नाम	आईटमवाईज कार्यको नाम	भुक्तानी भएको कार्य परिणाम (घ.मी.)	Sill Band र Lintel Band कटाउँदा भुक्तानी हुनुपर्ने कार्य परिमाण (घ.मी.)	बढी भुक्तानी भएको कार्य परिमाण (घ.मी.)	बि.ओ.क्यू.को भुक्तानी दर (मू.अ.कर सहित)	बढी भुक्तानी भएको रकम रु.
१.	प्रशासकिय भवन निर्माण	रोयल/एल.बि. एण्ड ए.बि. जे.भी., धनगढी, कैलाली	BRICK WORKS 1:4 C/S	५५६.४४	५०५.३७	५१.०७	२८२५०	१४४२७२८
							जम्मा	**१४४२७२८**

असुल गर्नुपर्ने	१४,४२,७२८

८० **ADDITIONAL WASTAGE OF BRICK WORKS**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार सार्बजनिक निकायले निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धि नर्मस भए त्यस्तो नर्मस बमोजिम र त्यस्तो नर्मस नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्मस तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्री परिषदबाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्मस बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । त्यस्तै सार्बजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ । कार्यालयले प्रशासकिय भवनको अन्तिम बिल तयार गर्दा आईटमवाईज कार्य BRICK MASONRY WORKS 1:4 को कार्य परिमाणमा ५ प्रतिशत Wastage थप गरी भुक्तानी गरेको पाईयो । भवन बिभागको नर्म्समा समावेश भई सकेको Wastage का लागि दोहोरो भुक्तानी हुनु नियमसम्मत देखिएन । यसरी Wastage बापत दोहोरो भुक्तानी भएको रकम रु. ७,४८,६२५।- सम्बन्धित निर्माण ब्यबसायीबाट असुल हुनुपर्दछ । रु....

सि.नं.	योजनाको नाम	निर्माण ब्यवसायीको नाम	आईटमवाईज कार्यको नाम	भुक्तानी भएको कार्य परिमाण (घ.मी.)	५% Wastage थप नगर्दा भुक्तानी हुनुपर्ने कार्य परिमाण (घ.मी.)	बढी भुक्तानी भएको कार्य परिमाण (घ.मी.)	बि.ओ.क्यू.को भुक्तानी दर (मू.अ.कर सहित)	बढी भुक्तानी भएको रकम रु.
१.	प्रशासकिय भवन निर्माण	रोयल/एल.बि. एण्ड ए.बि. जे.भी., धनगढी, कैलाली	BRICK WORKS 1:4 C/S	५५६.६४	५२९.९४	२६.५०	२८२५०	७४८६२५
							जम्मा	**७४८६२५**

असुल गर्नुपर्ने	७,४८,६२५

८१ **फलामे डण्डीको बढी खपत**

सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० अनुसार सार्बजनिक निकायले निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागत अनुमान तयार गर्दा निर्माण सम्बन्धि नर्मस भए त्यस्तो नर्मस बमोजिम र त्यस्तो नर्मस नभएको अवस्थामा आवश्यक नर्मस तयार गरी नेपाल सरकार मन्त्री परिषदबाट स्वीकृत गराई स्वीकृत नर्मस बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । त्यस्तै सार्बजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१ख) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी प्राविधिक नापजाँच गरी नापी किताब (मेजरमेन्ट वुक) मा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा गर्नुपर्ने ब्यबस्था छ।कार्यालयले निम्न योजनाको अन्तिम नापी तयार गर्दा प्रयोग हुने फलामे डण्डीको BAR BENDING SCHEDULE को आधारमा खपत हुने परिमाण गणना नगरी एकमुष्ट प्रतिशतका आधारमा परिमाण कायम गरेको पाईयो । उक्त भवनको संरचना (STUCTURE) को DRAWING/DESIGN अनुसार BAR BENDING SCHEDULE पेश नभएको अवस्थामा CONCRETE 1:1.5:3 को कार्य परिमाणको औषतमा बढीमा १.५ प्रतिशतसम्म REINFORCEMENT को परिमाण राख्नु पर्नेमा २.१०३२ प्रतिशत राखेको पाईयो । कार्यालयले अन्तिम रनिङ्ग बिलसम्मको कार्य मूल्याङ्कन हुँदा RCC 1:1.5:3 Work ६४०.८४ घ.मी. को लागि औषतमा १.५ प्रतिशतले हुने फलामे डण्डी (REINFORCEMENT) को परिमाण ७५.४६ टनको भुक्तानी दिनु पर्नेमा २.१०३२ प्रतिशत राखी १०५.८० टनको भुक्तानी दिएको पाईयो । यसरी BAR BENDING SCHEDULE बेगर कार्य परिमाण बढाई ३०.३४ टनको बढी भुक्तानी भएको पाईयो । यसरी खपत देखाएको REINFORCEMENT को कार्य परिमाण खुल्ने DRAWING/DESIGN अनुसारको BAR BENDING SCHEDULE पेश हुनुपर्दछ । अन्यथा बढी खपत देखाएको REINFORCEMENT का सम्बन्धमा एकिन गरी रु. ४४,५६,९४६।- असुल हुनुपर्दछ । रु.......

सि.नं.	योजनाको नाम	निर्माण ब्यबसायीको नाम	आईटम नं.	आईटमवाईज कार्यको बिवरण	कुल भुक्तानी भएको परिमाण (टन)	भुक्तानी हुनुपर्ने कार्य परिमाण (टन)	फरक परिमाण	भुक्तानी दर (मू.अ.कर सहित)	खुद बढी भुक्तानी
१.	प्रशासकिय भवन निर्माण	रोयल/एल.बि. एण्ड ए.बि. जे.भी., धनगढी, कैलाली	८	REINFORCEMENT WORK	१०५.८०	७५.४६	३०.३४	१४६९००	४४५६९४६
								जम्मा	**४४५६९४६**

प्रमाण पेश नगरेको	४४,५६,९४६

८२ **ग्याबिन जाली -**

ग्याबिन जाली -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **६०,१२२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८३ **पेश्की जमानत (१५ शैया हस्पिटल)**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११३ (४) पेश्की जमानतको मान्य अवधि खरिद सम्झौतामा उल्लेख भएको पेश्की फर्स्यौट गर्नुपर्ने अवधि भन्दा कम्तीमा एक महिना भन्दा बढी अवधिको हुनुपर्ने व्यवस्था छ । ठेक्का नं. 05-NCB-VRM-2079/080 १५ शैया हस्पिटल निर्माण कार्यको लागि निर्माण व्यवसायी श्री चँमिला-उमा जेभी, धनगढी-२ कैलालीले रू.१,७८,२५,०००।०० पेश्की लिएकोमा पेश्कीको म्याद मिति २०८०।९।२१ सम्म रहेको छ । कार्यसम्पन्न गर्नुपर्ने मिति २०८३।२।१३ रहेकोमा पेश्की जमानतको अवधि मिति २०८३।३।१३ सम्म हुनुपर्नेमा मिति २०८०।९।२१ सम्म रहनुले पेश्की जोखिममा परेको देखिन्छ । अतः पेश्की जमानतको म्याद थप गराउन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

८४ जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण वडा नं-४ योजना

८४.१ (५०-2082-03-25):

काम नगरी भुक्तानी -

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **१५६,७०६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८४.२ (५०-2082-03-25):

बढी भुक्तानी -

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **४२,९१७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८४.३ (८२-2082-03-25):

ढुवानी कर -

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१६,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८५ प्रशासकिय भवन निर्माण:-

८५.१ **सम्झौता कार्यान्वयनः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९(७) मा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगति नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त्य गर्न सक्नेछ र ऐनको दफा ५९ (८) मा उपदफा (७) बमाजिम सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम बापत राखिएको पूरै जमानत जफत हुनेछ व्यवस्था छ । र त्यसरी सम्झौता अन्त्य भएको कारणले सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पूरा गर्न जे-जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने बोलपत्रदाताबाट सरकारी बाँकी सरह असुलउपर गर्ने व्यवस्था छ । पालिका र निर्माण व्यवसायी एम/एस रोयल/एल.बी. एण्ड ए.बि. जे. भी. धनगढी कैलाली बीच मिति २०७७।२।१३ मा ठेक्का नं. 01-NCB-VRM-076/077 प्रशासकिय भवन निर्माणको लागि रू.९,२२,३१,५०८।२७ (मूअकरसहित) मा ठेक्का सम्झौता भएकोमा रू. ८५३६८३८१।९८ बराबरको कार्य (९२.५५ प्रतिशत) मात्रै गरेको अवस्थामा मिति-2081।3।15 मा कार्य स्वीकार गरेको पाईयो । यसरी रू.६८,६३,१२६।२९ घटी रकम बराबरको कार्य नहुँदै कार्यस्वीकार/कार्यसम्पन्न गर्नु नियमसम्मत देखिएन । त्यसैगरी पालिकाले कारण सहित घटी भेरिएसन र संशोधित लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गरेको छैन । घटी भेरिएशन आदेश स्वीकृत नभएको अवस्थामा उक्त बाँकी कार्य निर्माण व्यवसायीले सम्झौता बमोजिम गरेको देखिएन । अतः सम्झौता कार्यान्वयन नगर्ने निर्माण व्यवसायीबाट कार्यसम्पादन जमानत वापतको रकम रू.५३,५०,०००।०० र कार्यसम्पन्न गर्न बाँकी रकम रू.६८,६३,१२६।२९ सहित असुल गरी ठेक्का फरफारक गर्नुपर्दछ ।

८५.२ **भेरिएशनबेगर भुक्तानी -**

(….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **६,९५५,०५७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ८५.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

८५.३ **मर्मत संभारः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२५ (१क) मा खरिद सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्य सम्पन्न भइसकेपछि सम्झौता बमोजिम निर्माण कार्यको त्रुटि सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त नहुँदै कुनै त्रुटि देखिएमा सार्वजनिक निकायले सोको एकीन गरी समयमा नै दाबी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका र निर्माण व्यवसायी एम/एस रोयल/एल.बी. एण्ड ए.बि. जेभी.धनगढी कैलालीबीच मिति २०७७।२।१३ मा ठेक्का नं. 01-NCB-VRM-076/077 प्रशासकिय भवन निर्माणको लागि रू.९,२२,३१,५०८।२७ (मू.अ.कर सहित) मा ठेक्का सम्झौता भएकोमा मिति-२०८१।३।१५ मा कार्यस्वीकार/कार्यसम्पन्न गरेको छ । लेखापरीक्षणको क्रममा पालिकाको अध्यक्षसहित स्थलगत अनुगमन गर्दा भवनको दोस्रो तला देखि माथिल्लो तलाको ट्वाइलेट बाथरूममा पाइपहरू फुटेको कारण पानी नआउने गरेको, भवनको बाहिरपट्टी पानी सिपेच हुने गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी भवनको सिलिङमा राखेको १२ MM Thick Gypsum Board Ceiling भत्किएको र मार्बल पलिसिङ (Marble Polishing) उपयुक्त ढङ्गले गरेको देखिदैन । पालिकाले अध्यक्षसँग भएको छलफलमा उक्त त्रुटीहरूको सम्बन्धमा पटक-पटक पत्र र फोनमार्फत ताकेता गर्दा पनि निर्माण व्यवसायीले त्रुटी सच्याएको देखिदैन ।यसरी त्रुटी नसच्याउने निर्माण ब्यबसायीको कार्यसम्पादन जमानत रु. 53,50,000।- र धरौटी रकम रू.२९,५४,४६४।०० जफत गरी अबिलम्ब मर्मत गराउनु पर्ने देखिन्छ ।

८६ **कार्यसम्पादन जमानत**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २७ (४) मा कार्यसम्पादन जमानत दाखिला गर्दा बोलपत्रदाताले लागत अनुमान भन्दा पन्ध्र प्रतिशतसम्म कम अङ्क कबुल गरेमा कबुल अङ्कको पाँच प्रतिशत र लागत अनुमानको पन्ध्र प्रतिशतभन्दा बढी घटेर कबुल गरेको अवस्थामा पन्ध्र प्रतिशत भन्दा जति रकमले घटी कबुल गरेको छ सोको पचास प्रतिशतले हुन आउने रकम कबुल अङ्कको पाँच प्रतिशतमा थप गरी कार्यसम्पादन जमानत बापत दाखिला गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्न योजनामा तोकिएको भन्दा कम रू.८५,१९८।०० देखि रू.२,५४,७८४।०० सम्म कम कार्यसम्पादन जमानत लिएको छ । कार्यसम्पादन जमानत रकम कम लिँदा आयोजनाको जोखिम बढ्ने, यसले पालिकालाई वित्तीय नोक्सानी पुर्‍याउने, निर्माण व्यवसायीलाई गैरजिम्मेवार बनाउने र आयोजनाको सफलतामा नै गम्भीर असर पार्ने सम्भावनालाई बढावा दिने सम्भावना रहन्छ । अतः ठेक्का सम्झौताको सुरक्षा र आयोजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि ऐनले तोके बमोजिमको फरक परेको कार्यसम्पादन जमानत लिन पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

क्र.सं.	ठेक्का नं.	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम र ठेगाना	पालिकाले लिएको कार्यसम्पादनजमानत (रू.)	लिनुपर्ने जमानत(रू.)	फरक परेको कार्यसम्पादन जमानत (रू.)
१	04-NCB-VRM-2079-080	टिमुरपाटा-हुती-धौलाकोट-मंडगाउँ-माल सडक निर्माण ।	श्री चामपेश्वर निर्माण सेवा प्रा.ली. बल्खु काठमाडौँ ।	४८९१९५५	८३५२७२०	३४६०७६५
२	04-NCB-VRM-2080/081	वडा नं.६ को भवन निर्माण ।	श्री डुधिरा मस्ट निर्माण सेवा सेवा जनपा-६, बझाङ ।	६३६८१०	२१०६८८७	१४७००७७
जम्मा रू.						**४९३०८४२**

८७ न्यून प्रगति

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९(७) मा सम्झौता बमोजिम कामको प्रगति नगरेमा सार्वजनिक निकायले त्यस्तो सम्झौता जुनसुकै बखत अन्त्य गर्न सक्नेछ र ऐनको दफा ५९ (८) मा उपदफा (७) बमाजिम सम्झौता अन्त्य भएमा सो काम बापत राखिएको पूरै जमानत जफत हुनेछ व्यवस्था छ । र त्यसरी सम्झौता अन्त्य भएको कारणले सम्झौता बमोजिम बाँकी रहेको कार्य पूरा गर्न जे-जति रकम आवश्यक पर्छ सो रकम त्यसरी सम्झौता बमोजिम कार्य नगर्ने बोलपत्रदाताबाट सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्ने व्यवस्था छ । निम्न योजनाहरूको प्रगति सन्तोषजनक अवस्था देखिदैन । आर्थिक बर्ष २०७९।८० मा ठेक्का सम्झौता भएका योजनाको समेत हालसम्म प्रगति सन्तोषजनक रहेको छैन । अतः ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम समयमा नै कार्यसम्पन्न गराई ठेक्का फरफारक गर्न पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

क्र.सं.	ठेक्का नं.	योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायीको नाम	सम्झौता (रू.)	हालसम्म भुक्तानी (रू.)	प्रगति (प्रतिशत)
१	05-NCB-VRM-2079/080	१५ शैया हस्पिटल निर्माण योजना ।	श्री चंडमिला-उमा जेभी धनगढी-२, कैलाली ।	२५१३२५८५८	८२५८४४०४	३३
२	04-NCB-VRM-2079-080	टिमुरपाटा-हुती-धौलाकोट-मंडगाउँ-माल सडक निर्माण ।	श्री चामपेश्वर निर्माण सेवा प्रा.ली. बल्खु काठमाडौँ ।	७०३२६९३५	४७३७८९२४	६७
३	01-NCB-VRM-2080/081	श्री हिमालय माध्यमिक भवन निर्माण वडा नं. ६ हुती ।	श्री आवरण मेटल इन्जिनियरिङ कन्स्ट्रक्शन प्रा.ली. भरतपुर महानगरपालिका-९, चितवन ।	२८५०७३४९	१२३२२२३३	४३
४	03-Works-NCB-VRM-2080-081	श्री रानीस्थान मन्दिर कल्चर एण्ड टुरिज्म एरिया ।	Shree Jay Durge nirman sewa Vyans 05 श्री जय दुर्गे निर्माण सेवा ब्यास गाउँपालिका-५, दार्चुला ।	११४३९२८५	६२६५०९४	५५

८८ धरौटी सदरस्याहा

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६७(२) मा न्यायिक वा अर्धन्यायिक निकायमा रहेको धरौटी फिर्ता पाउने ठहर भएको एक वर्षसम्म सम्बन्धित व्यक्ति फिर्ता माग्न नआएमा एक वर्ष पुगेपछि त्यस्तो धरौटी रकम फिर्ता लिन आउनु भनी त्यस्तो निकायले पन्ध्र दिनको म्याद दिई कुनै राष्ट्रियस्तरको दैनिक पत्रिकामा सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।त्यसैगरी नियम ३ मा उपनियम (२) बमोजिमको म्यादभित्र त्यस्तो धरौटी रकम फिर्ता लिन नआएमा राजस्व खातामा जम्मा गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको धरौटी खातामा रू.१,३७,८२,६८४।०० रकम भएकोमा विगत बर्षहरूदेखि धरौटी फिर्ता गर्नुपर्ने रकम धरौटी खातामा बाँकी रहेको देखिन्छ । अतः यस सम्बन्धमा पालिकाले यकिन गरी धरौटी सदरस्याह गरी राजश्व खातामा जम्मा गर्नुपर्दछ ।

८९ सोझै खरिद

सार्बजनिक खरिद ऐन २०६३, को नियम ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिश्पर्धा समित हुने गरी टुक्रा, टुक्रा पारी खरिद गर्नु हुदैन भनी उल्लेख छ । सार्बजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ (१ख) अनुसार सार्बजनिक निकायले एक आर्थिक बर्षमा एकै पटक वा पटक पटक नियमावलीले तोकेको सिमा भन्दा बढी रकमको वा एउटै ब्यक्ति फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट एक पटक भन्दा बढी सोझै खरिद गर्न सकिने छैन । त्यस्तै सोही नियमावलीको नियम ८४(१) अनुसार सार्बजनिक निकायले बीस लाखसम्म लागत अनुमान भएको सार्बजनिक खरिद वा मालसामान शिलबन्पदी दरभाउ पत्रको माध्यमबाट मात्र खरिद गर्नु पर्ने ब्यबस्था रहेको छ । अस्पतालले मालसामान खरिद कार्यको प्रकृति अनुसार एउटै प्याकेज बनाई लागत अनुमानको सिमा अनुसार दरभाउ पत्र मार्फत कार्य गराउनु पर्नेमा निम्नानुसारको सार्बजनिक खरिद कार्य प्रतिश्पर्धा समित हुने गरी टुक्रा टुक्रा पारी सोझै गराएको रु. ८१,६४,३२३।- खरिद प्रकृया नियम सम्मत नदेखिएको हुँदा नियन्त्रण तथा सुधार गर्नुपर्दछ ।

सि.नं.	ब.उ.शि.नं.	गो. भौ. नं./ मिति	भुक्तानी पाउने फर्मको नाम	बापत	बिजक नं./मिति	भुक्तानी
१.	प्रदेश पूँजिगत	४१।०८२।३।२९	तल्ला नौला मन्दिर निर्माण, दार्चुला	पानीखाल निर्माण सेवा, दार्चुला, ब्यास-६	०२।०८२।३।१८	६४८८०६
२.	बिबिध खर्च खाता	२६।०८२।३।२५	आनन्द निर्माण सेवा,	घोरेठा बजारदेखि ब्रमाण्डौ सडक मर्मत, ब्यास-६	७१।०८२।३।१८	८०५३१५
३.	बिबिध खर्च खाता	२७।०८२।३।२५	जय दुर्गे निर्माण सेवा, ब्यास-५	हुती बजारदेखि हिमालयन मा.बि. सडक मर्मत	०१।०८२।३।१८	८०४३१२
४.	पालिका पूँजिगत	२७७।।०८२।३।२५	रिठगडे निर्माण सेवा. ब्यास-५, दार्चुला	टेवा पर्खालि निर्माण, वडा नं.-६	००६।०८२।३।१७	९१२९७९
५.	पालिका पूँजिगत	२७६।०८२।३।२५	न्यु ईन्द्र निर्माण सेवा, कञ्चनपुर	रानीस्थान ब्रम्ह मन्दिर धार्मिक तथा पर्यटकिय स्थल निर्माण वडा नं.-६	०२।०८२।९।२४	९६५५४१
६.	पालिका पूँजिगत	२७५।०८२।३।२५	जय हुस्कर कन्ष्ट्रक्सन, दार्चुला	बसन्तपुर मा.बि., बसेडी टेवा पर्खाल निर्मण, वडा नं.-६	१४।०८२।३।१८	९५३५७९
७.	पालिका पूँजिगत	२७४।०८२।३।२५	बम निर्माण सेवा, दार्चुला	Constraction of Parapet Wall,Ward No.-6	०६।०८२।३।२०	९५९४७३
८.	पालिका पूँजिगत	२७३।०८२।३।२५	जगदम्बा निर्माण सेवा, दार्चुला	टेवा पर्खालि निर्माण, वडा नं. ६	८।०८२।३।१८	४८९०३४
९.	पालिका पूँजिगत	२५४।०८२।३।२३	शिखर फर्निचर एण्ड आल्मोनियम सप्लायर्स, महाकाली	बिभिन्न किसिमका फर्निचर खरिद	३७।०८२।३।२	३८४११०
१०.	पालिका पूँजिगत	२४३।०८२।३।२१	रेम्मी लटिनाथ हार्डवेयर एण्ड सप्लायर्स, दार्चुला	डेक्स बेन्च खरिद	२१।।०८२।३।२०	४९१३०६
११.	पालिका पूँजिगत	१४०।०८२।१।१९	एलिसा ट्रेडर्स एण्ड सप्लायर्स, दार्चुला	फर्निचर खरिद	५१,५२।२०८२।१।१९	७४९८६८
					जम्मा रू.	**८१६४३२३**

९० **लागत अनुमानमा नभएको कार्य परिमाणको भुक्तानी**

पालिकाले प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत लागत अनुमानमा समावेश नभएको रकमको भुक्तानी गरेको पाईयो । यसरी लागत अनुमानमा नभएको कार्य थप/घट गर्न पर्ने अवस्था श्रृजना भएमा लागत अनुमान परिमार्जन गरेरमात्र नापी किताब र कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन तयार गरी भुक्तानी गर्नु पर्दछ । कार्यालयले लागत अनुमानमा समावेश नभएको आईटमवाईज कार्यको नापी किताब र उपभोक्ताको बिलमा थप गरी भुक्तानी दिएको रकम रु. ४५,५७१।- असुल हुनुपर्दछ । रु.

सि.नं.	योजनाको नाम	लागत अनुमानमा समावेश नभएको आईटमवाईज कार्य	कार्य परिमाण	भुक्तानी दर	जम्मा भुक्तानी रु.
१.	मङगाउँ बिद्यालयमा घेरा पर्खाल मर्मत	Stone Soling Work	१५	३०३८।०६	४५५७१
जम्मा रू.					**४५५७१**

असुल गर्नुपर्ने	४५,५७१

९१ **निजी संस्थालाई अनुदान**

स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ मा बितरणमुखी खर्चलाई नियन्त्रण गर्दै संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमलाई स्थानिय पूर्वाधार बिकास तथा दिर्घकालीन पूँजि निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । जसबाट नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापित संस्थालाई अनुदान उपलब्ध गराउन मिल्दैन ।कार्यालयले निम्न निजी उद्देश्यले स्थापित निम्नानुसारको संस्थालाई बिभिन्न प्रयोजनका लागि अनुदान रकम भुक्तानी दिएको पाईयो । यसरी नाफा कमाउने उद्देश्यले स्थापना भएका र निजी संघसंस्थालाई भुक्तानी दिनु नियमसम्मत देखिएन । यसरी निजी संस्थाका लागि भुक्तानी गर्ने कार्यमा सम्बन्धित पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाई नियन्त्रण कायम गरिनु पर्दछ ।

सि.नं.	ब.उ.शि.नं.	गो.भौ./मिति	अनुदान पाउने सहकारी	अनुदानको उद्देश्य	भुक्तानी रकम
१.	पालिका पूँजिगत	२५२।०८२।३।२३	पारिगाउँ मिलन केन्द्र	घेराबार निर्माण	८१५२००
				जम्मा	**८१५२००**

९२ **स्वास्थ्यतर्फ**

९२.१ (४८-2081-10-30):

न्यानो झोला कार्यक्रम:- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकामा गत वर्षको मौज्दातको विविरण एकिन नभएको तथा यो वर्ष (भौ नं. १८०, ४८।०८१। १०।३० र १३१।०८२।०३।२२) थान रू. १७८९९२।०० (कर सहित) को खरिद गरेकोमा ४५ जना प्रसुति भएको सोही अनुसार झोला वितरण गरेको अभिलेखबाट देखिन्छ । पालिकाको भण्डारमा १३५ थान न्यानो झोला मौज्दातमा रहेका छन् । खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ, माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्ने र लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

९२.२ **स्वास्थ्य कार्यक्रम सञ्चालन**:- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले आर्थिक बर्ष २०८१/८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट कार्यान्वयन गरिने स्वास्थ्य तथा जनसङ्ख्या सम्बन्धी कार्यक्रमका लागि जारी संचालन मार्गदर्शनले उपचारात्मक सेवा, नर्सिङ तथा सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन, क्षयरोग नियन्त्रण, स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार, परिवार कल्याण, इपियोडिमिलोजी तथा रोग नियन्त्रण लगायतका आधारभुत स्वास्थ्य सम्वन्धी विविध कार्यक्रमहरु पालिकाबाट संचालन हुने व्यवस्था गरेको छ । साथै यसरी कार्यान्वयन गर्दा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गरी सोको प्रतिवेदन गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष स्वास्थ्य सँग सम्बन्धित निम्नानुसार कार्य गरेकोमा मार्गदर्शनले निर्देशित गरेबमोजिम अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा नियमित प्रतिवेदन भएको पनि देखिदैन । कार्याविधि अनुसार नियमित अनुगमन गरी कार्यक्रमको प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्नुपर्दछ ।

क.स.	मुख्य क्रियाकलाप	बजेट	खर्च रकम
१	स्थानीय तहका स्वास्थ्य शाखा, स्वास्थ्य चौकीहरुमा कार्यरथ स्थायीकर्मचारीहरुको स्वीकृत दरबन्दी अनुसारको तलब, महगीं भत्ता र पोशाक भत्ता	२१५३७०००	१७२५१६५८
२	आकस्मिक अवस्थामा औषधी एवं ल्याव सामाग्री ढुवानी, रेकर्डिङ तथारिपोर्टिङका लागि फर्म फरमेट छपाइ, ई-टिवी रजिष्टर अध्यावधिक, विश्व क्षयरोगदिवस सम्बन्धी कार्यक्रम, स्थलगत अनुशिक्षण तथा सुपरिवेक्षण, क्षयरोगकार्यक्रमको अर्ध-वार्षिक समिक्षा तथा कोहर्ट विश्लेषण	१२००००	११२४५०
३	समुदायलाई क्षयरोग सम्बन्धी अभिमुखिकरण एवम् घरदैलो क्षयरोगखोजपड्ताल कार्यक्रम । क्षयरोग जोखिम समुह तथा स्वास्थ्य सेवाको पहुच कम भएकासमुदायमा सकृय क्षयरोग खोजपड्ताल कार्यक्रम । घर परिवारका सदस्यहरुको सम्पर्कपरिक्षण, एवं पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकामा क्षयरोग रोकथाम सम्बन्धी टी.पि.टी.कार्यक्रम ।	९००००	८९६००
४	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम अन्तर्गत आमासुरक्षा, गर्भवतीउत्प्रेरणा सेवा, रक्तसंचार, न्यानोझोला, सुरक्षित नि:शुल्क गर्भपतन र नवशिशुकोनि:शुल्क उपचार कार्यक्रम ।	८१००००	४७९७९२
५	मातृ तथा नवशिशु कार्यक्रम सन्चांलन	१४६६०००	११८४१७०
६	CBIMNCI कार्यक्रमका लागि आवश्यक औषधी खरिद	१०००००	९९९९४
७	CBIMNCI सचेतनात्मक कार्यक्रम	१०००००	९९२५०
८	पोषण कार्यक्रम	३२४	२५३५७८
९	स्थानीय तहको साझेदारीमा नियमित खोप सुदृढीकरण पुर्णखोपसुचिश्चितता र दिगोपनाका लागि स्वास्थ्यकर्मीहरुबाट वडा भेरीफिकेशन अनुगमनतथा प्रमाणीकरणको सुपरिवेक्षण तथा ब्यवस्थापन खर्च	२८५०००	२८४९००
१०	एच.पी.भी. खोप अभियान तथा नियमित खोपमा शुरुवातको लागि कार्यक्रमसंचालन तथा व्यवस्थापन (स्वास्थ्यकर्मीको तालिम महिला स्वास्थ्य स्वयमसेवीका/स्वयमसेवकहरुको अभिमुखिकरण विद्यालय शिक्षकहरुको बैठक र पालिका तथा वडाखोप समन्वय समितिको बैठक खर्च	३६१०००	३३९५०९
११	परिवार योजना सेवा	७००००	१६८५०
१२	प्रजनन रुग्नता सेवा	६७०००	६६७००
१३	किशोरकिशोरी स्वास्थ्य सेवा	८४०००	६३७६०
१४	डेंगु लगायतका रोगहरुको नियन्त्रणका लागि लामखुट्टेको बासस्थानकोखोजी गरी लार्भा नष्ट गर्ने विद्यालय स्वास्थ्य शिक्षा दिने अभियान सञ्चालनगर्ने तथा सरोकारवालाहरु संग अभिमुखिकरण गर्न र किटजन्य रोगहरुको डाटाभेरीफिकेसन गर्ने	२५००००	२४०५००
१५	किटजन्य रोगहरुको नियन्त्रण कार्यक्रमको अनुगमन एवं मुल्यांकन तथा ACTIVE CASE DETECTION तथा Slide ढुवानी समेत (औलो र कालाजार)	५००००	५००००
१६	जुनोटिक रोगहरुको AMR सम्बन्धी पैरवी तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रम AMR Day , Rebies Day	२००००	२००००
१७	नियमित तथ्याङ्कको गुणस्तर बृदिकालागि स्वास्थ्य सस्थांहरुको मासिकबैठक डाटा भेरिफिकेशन तथा भ्यालिडेशन एवम् अर्धवार्षिक समिक्षा र वार्षिकसमिक्षा	२३००००	१९९५००
१८	आधारभुत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाका लागि औषधी खरिद	११३२०००	११२६११५
१९	स्वास्थ्य चौकी आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र को न्युनतमस्वास्थ्य सेवासमापदण्ड कार्यक्रम अभिमुखिकरण समिक्षा फलोअफ अनुगमन तथासुपरिबेक्षण समेत	१२६०००	१२५०५०
२०	राष्ट्रिय महिला स्वास्थ्य स्वयम सेवीका कार्यक्रम (पोसाक पोत्साहनर यातायात खर्च)	१०३४०००	१०२९३००
२१	जेरियाट्रिक तथा लैगिंक हिंसा ब्यवस्थापन कार्यक्रम	५००००	५००००
	जम्मा	२७९८२३२४	२३१८२६७६

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९२.२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

९२.३ **औषधि खरिदः**- पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधि पालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । यसवर्ष पालिकाले देहायका फर्मसँग विभिन्न मितिमा रू. ३३,०६,१९१।०० को औषधि पत्रपत्रिकामा प्रकाशन भएको दर रेटलाई आधारमानि सोझै खरिद गरेको देखिन्छ ।

गो.भौ.नं. र मिति	औषधि आपूर्तीकर्ताको नाम	रकम रु.
५०।०८१।१०।३०	डि बि मेडिसिन सेन्टर	९९९९४९।००
५११।०८१।१०।३०	ड्रग सेन्टर	९९९९४।००
१२९।०८२।०३।२२	शुशिल मेडिकल हल एण्ड सर्जिकल सप्लायर्स	५१०००।००
१३३।०८२।०३।२२	ड्रग सेन्टर	९९९६६।००
गा पा चालुबाट		
४४१।०८२।०३।२२ समेत	डि बि मेडिसिन सेन्टर	५५०४८६।००
४४२।०८२।०३।२२ समेत	ड्रग सेन्टर	११०५४०७।००
४४०।०८२।०३।२२	शुशिल मेडिकल हल एण्ड सर्जिकल सप्लायर्स	३९९३८९।००
	जम्मा रु.	**३३,०६,१९१।००**

आपूर्ति हुने औषधि वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं. उत्पादक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि औषधि Self life को कम्तिमा ३/४ भाग अवधि वाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लिखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । आपूर्ति हुने औषधि तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लिखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । अत: पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ । साथै खरिद गरिएका औषधि निर्धारित म्यादको नहुँदा जनस्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकुल प्रभाव प्रति पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ । यसरी खरिद भएका औषधि तथा औषधिजन्य सामाग्रीको गुणस्तर परीक्षणको प्रमाण, तोकिए बमोजिमको म्याद रहे/नरहेको खुल्ने प्रमाण र प्रयोगको सुनिश्चितता यकिन गरी सो सम्बन्धि आवश्यक पुष्ट्याँई पेस हुनुपर्दछ ।

९२.४ **सुरक्षित प्रसुति सेवाः-** स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट संचालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा प्रसुति यातायात खर्च तथा स्वास्थ्य संस्था प्रोत्साहन खर्च र उत्प्रेणा खर्च प्रदान गर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष ४५ प्रसुतीवापतको रू. १,३५,०००।०० खर्च लेखेको छ । साथै स्वास्थ्य संस्था प्रोत्साहन खर्च र उत्प्रेणा खर्च स्वरुप प्रदान गरेको रू. १४३७००।०० को उपयोगिताको अनुगमन गरेको पाइएन । उक्त खर्चको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

वर्थिङ सेन्टरको नाम	स्वास्थ्य संस्थाको प्रसुति संख्या	प्रसुति यातायात खर्च	स्वा संस्था प्रोत्साहन रकम	जम्मा रकम	संघको गर्भ जाँच उत्प्रेणा खर्च पाउने		जम्मा रकम	जम्मा खर्च
					संख्या	दर		रकम रु.
हुती स्वा. चौ.	१४	४२०००	३५०००	७७०००	१३	८००	१०४००	८७४००।००
धौलाकोट स्वा. चौ.	४	१२०००	१००००	२२०००	३	८००	२४००	२४४००।००
सुन्सेरा स्वा. चौ.	१९	५७०००	४७५००	१०४५००	१५	८००	१२०००	११६५००।००
आधारभुत स्वा. से. के. सिना	७	२१०००	१७५००	३८५००	७	८००	५६००	४४१००।००
राप्ला स्वा. चौ.	१	३०००	२५००	५५००	१	८००	८००	६३००।००
जम्मा	**४५**	**१३५०००**	**११२५००**	**२४७५००**			**३१२००**	**२७८७००।००**

९२.५ **म्याद सकिन लागेका औषधि:-** आपूर्ति हुने औषधि वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं. उत्पादकक कम्पनीको नाम र नि:शुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ ।आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति, भण्डार दाखिला समयदेखि औषधि Self life को कम्तिमा ३/४ भाग अवधि वाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लिखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । औषधिहरु खरिद गर्दा Self Life विशेष ध्यान दिई भण्डारणमा रहेको औषधिको परिमाणलाई पनि ध्यान दिनुपर्दछ । पालिकाले यस वर्ष खरिद गरेको देहायका २१ आइटम रू. १००४३२।०० मूल्यको औषधिहरुको Self Life Expire कम्तिमा ६ महिना वाँकी रहेको देखिन्छ । खरिद गर्दा म्याद सकिने समयलाई ध्यान दिई खरिद गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	विवरण	३ महिना म्याद	६ महिना भित्र म्याद	परिमाण	एकाईमुल्य	जम्मारू.
१	Paracetamol		१८००	३२००	१	२७५२
२	Amoxy 250 mg	१२००	१०००	२२००	५	११३७४
३	zinc 10		१०६०	१०६०	४	४५५८
४	Calcium gluconate	५०	०	५०	५५	२७५०
५	Mangesium sulphate	५०		५०	५६	२८००
६	Hyocine Butyl Bromide	१०००		१०००	१०	१००००
७	Paracetamol 125 mg bott	१००		१००	२६	२६००
८	Pantoprazole	८००		८००	२५	२००००
९	Vitamin B complex	१५		१५	३	३८
१०	Chlorihexidine	५०	१५०	२००	२५	५०००
११	Transemic Acid	१००		१००	२३	२३००
१२	HRZE		१००	१००	११	१०८०
१३	Adrinaline		१०	१०	१२	१२०
१४	Amoxy 500 mg		२०००	२०००	८	१६०००
१५	Glimepirede 2mg		६००	६००	३	१८००
१६	Pheneramine mallete		१७०	१७०	२३	३९१०
१७	Povidone Iodine		२५	२५	२५०	६२५०
१८	Silversalfadizine		४०	४०	८०	३२००
१९	Folic Acid		११००	११००	२	२२००
२०	Ketoconazole		३०	३०	५०	१५००
२१	Dexamethasone		१०	१०	२०	२००
					जम्मा	**१००४३२**

९२.६ **म्याद गुज्रेको औषधि:-** औषधिको खरिद, आपूर्ति, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकिएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भए नभएको यकिन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नुपर्दछ । कार्यालयले उपलब्ध गराएको औषधि मौज्दात विवरण अनुसार विभिन्न ७ प्रकारका ४५५० थान औषधिहरु Date Expired भएको देखियो । म्याद धेरै रहेका औषधि मात्र प्राप्त गरी समयमै उपयोगको व्यवस्था मिलाउनु कार्यालयले ध्यान दिनुपर्दछ । औषधिको अभिलेख व्यवस्थापन दुरुस्त राखी म्याद गुज्रेका औषधिको समयमै व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । निरिक्षणको क्रममा देखिएका केही औषधिको विवरण निम्नानुसार छन् ।

औषधिको नाम	परिमाण
Albendazole 400mg	1200
Misoprostol	50
pills	50
NS	30
RL	20
Paracetamol	3000
Fluconazole	200

९२.७ **बढी भुक्तानी** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **५,७२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

९२.८ **करार कर्मचारी** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **३२,२७४** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२६,९२८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८९,१००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०७,९६७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **७८,४०८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

९३ शिक्षातर्फ

९३.१ **अनुगमन नियमन व्यवस्थाः-** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यामिक तहसम्मका विद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मुल्यांकन तथा नियमन सम्बन्धि कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्ने व्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन । जसबाट विद्यालय अनुगमन कार्यका साथै शिक्षण सिकाई कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्ने देखिएकोले मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा संचालन गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

९३.२ **शैक्षिक गुणस्तरः-** सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भूमिका हुने व्यवस्था अनुरुप सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिक विद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानिय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनर्वितरण तथा संचालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामाग्रीमा समसममयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकिय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार, शिक्षक तालिम तथा पेसागत विकासलाई सुदृढिकरण, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्था गरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा परिवर्तन, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार, विद्यालय र नागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा सुधार जस्ता कुराहरुलाई समेटि शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरी लागु गर्नुपर्नेमा सो सम्बन्धि कुनै पनि कार्य गरेको देखिएन । यसमा सुधारका लागि पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

९३.३ **पालिका शिक्षक अनुदानः-** अन्तरसरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ मा स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकलाई तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलव्ध गराउने व्यवस्था छ । साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी संचालन रहेका र कुनै दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई एकमुष्ट अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ । तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दी बेगर एंवम दरबन्दी मिलान नगरि समानिकरण अनुदानबाट २८ शिक्षकलाई रू. १,५६,९७,०००।०० तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो । पालिकाले विद्यालय मर्ज तथा शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्नुको साथै शिक्षक विद्यार्थी अनुपातलाई विश्लेषण गरी विद्यार्थी चाप बढी भएको विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी माग गरि विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर कायम राख्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

९३.४ **सामुदायिक सिकाई केन्द्रलाई अनुदान** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **३००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

९३.५ **प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा अनुदानः-** (९०।०८२।०३।०४) कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१/८२ को क्रियाकलाप नम्बर २.७.१३.५० मा प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामाग्री तथा डिजिटल सामाग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान कार्यक्रम अर्न्तगत विद्यालयलाई अनुदान निकासा पश्चात अनुदानको प्रगति प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस वर्ष २६ वटा विद्यालयमा २५२३ विद्यार्थि रहेकोमा प्रति विद्यार्थि लागतका आधारमा अनुदान रू. ७,५६,०००।०० निकासा भएको छ । सोको उपयोगको प्रगति प्रतिवेदन पेस भएको पाईएन । अत: कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको पालना हुनुपर्दछ ।

९३.६ **शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्य सम्पादनमा आधारित अनुदानः-** (११३।०८२।०३।१९) कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१/८२ अनुसार तोकिएको सूचकाङ्कका आधारमा उत्कृष्ट व्यवस्थापन भएका विद्यालयलाई सिकाई सुदृढिकरणका उच्चतम अङ्क प्राप्त गर्ने प्रथम र द्वितीय हुने विद्यालयलाई क्रमशः तीन लाख र दुई लाख अनुदान दिने उल्लेख छ । पालिकाको शिक्षा शाखाबाट विद्यालयको स्व-मुल्याङ्कनको गरी देहायका विद्यालयलाई रू. ५,००,०००।०० का अनुदान निकासा भएको देखियो । पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको अनुसार अनुदान रकम उपयोगको अवस्थाको नियमित अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	रकम रु.
१	श्री सम्पाल मा वि, सुन्सेरा	३२५	३,००,०००।००
२	श्री हिमालय मा वि, हुती	३४६	२,००,०००।००
		जम्मा	**५,००,०००।००**

९३.७ **पुस्तकालय तथा ICT अनुदानः-** ७९।०८२।०२।२० कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं.२.७.१३.१३ स्थानीय तहले विद्यालयमा पुस्तकालय, प्रयोगशाला तथा ICT पूर्वाधारको अवस्थाको विद्यालयगत सूची तयार गरी सो सूची मध्येबाट सबै माध्यमिक तहले यस प्रकारको एक पटक अनुदान प्राप्त गरी सकेको सुनिश्चित गरी उच्च विद्यार्थी सङ्ख्या भएको अनुमतिले जेष्ठता क्रममा आधारभूत तह कक्षा १-८ सञ्चालित विद्यालयलाई अनुदान उपलब्ध गराउने गरी विद्यालयबाट प्रस्ताव माग गर्नुपर्ने, साथै अनुदान प्राप्त विद्यालयले पुस्तकालय विस्तारका लागि छनोट भएका पाठ्यपुस्तक, पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका, सन्दर्भ सामग्री खरिद गर्ने । पुस्तकालयका लागि आवश्यक फर्निचरहरू जस्तैः पुस्तक र्‍याक, बसाइ व्यवस्थाका लागि कुर्सी टेबुल लगायतका सामग्री व्यवस्था गर्न कुल बजेटको २५% सम्म बजेट सार्वजनिक खरिद ऐनअनुसार खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले विद्यालयको प्रस्ताव मूल्याङ्कन गरी श्री सिद्ध मा. वि. सिना-३ लाई पुस्तकालय तथा ICT व्यवस्थापनका लागि रु. ६,५०,०००।०० अनुदान उपलब्ध गराएको छ । विद्यालयले पुस्तक तथा अन्य सामग्री गरी रू. ६,५०,०००।०० खर्च गरेको छ । उक्त सामानहरु उल्लिखित विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरणको प्रयोजनमा प्रयोग भएको पालिकाले अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

९३.८ **छात्रवृत्ति सहायता सार्वजनिकिकरणः-** नेपालको संविधानको अनुसूची-८ अनुसार आधारभूत र माध्यमिक शिक्षा स्थानीय तहको अधिकारको सूची अन्तर्गत रहेको देखिन्छ । अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा २७ मा निजी लगानीका विद्यालयले प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षा देखि बाह्र कक्षा सम्मका कूल विद्यार्थी संख्या अनुसार पांचसय जनासम्म, पांचसय देखि आठसय जनासम्म र आठसय भन्दा बढी विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयले क्रमशः कम्तीमा दश, बाह्र र पन्ध्र प्रतिशत विद्यार्थीलाई निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्न स्थान आरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम १५१ मा संस्थागत विद्यालयले गरिव, अपाङ्ग, महिला, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनुपर्ने व्यवस्था छ । यसर्थ, पालिकाले आफ्नो क्षेत्रका विद्यालयको अनुगमन गरी यस्ता छात्रवृत्ति कार्यक्रमको कार्यान्वयनको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्धनको लागी यसरी छात्रवृत्ति पाउने विद्यार्थीको नाम, ठेगाना र रकम पालिकाको र सम्वन्धित विद्यालयको वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनुपर्दछ ।

९३.९ **विपन्न लक्षित छात्रवृत्तिः-** शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं.२.३.१६ मा सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको लागि विभिन्न आधारमा छात्रवृत्तिको दर निर्धारण गरेको छ । त्यसैगरी IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्क सँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यार्थिहरुलाई रकम निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार २६ विद्यालयका २५ विद्यार्थिहरुलाई गत वर्षको छात्रवृत्ति वापतको (३१।०८१।०८।२६) बाट रू. ६,०००।00 का दरले रू.१,५०,०००।०० तथा यस वर्षको ७३ विद्यार्थीलाई रू. ६,०००।०० का दरले भौ. नं. ११६।०८२।०३।१९बाट रू. ४,३८,०००।०० गरी रू. ५,८८,०००।०० निकासा गरेको छ । छात्रवृत्ति रकमको यथार्थ उपयोग सम्बन्धमा पालिकाबाट आवश्यक अनुगमन हुनुपर्दछ ।

९३.१० **छात्रवृत्तिः-** ९०।०८२।०३।०४) शिक्षा तथा मानव श्रोत विकास केन्द्रले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लागि जारी गरेको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ मा सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुको लागि विभिन्न आधारमा छात्रवृत्तिको दर निर्धारण गरेको छ । त्यसैगरी IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्क सँग सत्यापन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरुलाई रकम निकासा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार २६ विद्यालयका ६२५ छात्रा, १०१ दलित तथा २३ अपांग विद्यार्थीहरुलाई छात्रवृत्ति वापतको रू.३,५९,४००।०० निकासा गरेको छ । छात्रवृत्ति रकमको यथार्थ उपयोग सम्बन्धमा पालिकाबाट आवश्यक अनुगमन हुनुपर्दछ ।

९३.११ **छात्रावृत्ती बढी निकासा** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२,४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **८००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१,२००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **४००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्योँट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

९३.१२ **प्रति विद्यार्थी लागतः-** विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ । निर्देशिकाको बुँदा नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्य अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका अन्तर्गत रहेका ५१ सामुदायिक विद्यालयबाट प्राप्त विवरण अनुसार विद्यालयलाई भएको कूल निकासाको आधारमा प्रति विद्यार्थी लागतको विवरण निम्नानुसार छन । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार पालिका अन्तर्गतका निम्नानुसार २५ सामुदायिक विद्यालय (वाल विकास केन्द्र समेत) लाई यो वर्ष कूल रू. ११,६५,८६,७७३।०० (पालिका अनुदान समेत) चालु खर्चको लागि भएको निकासाको आधारमा प्रति विद्यार्थी लागत निम्नानुसार देखियो । प्राप्त विवरण अनुसार श्री चन्दाकोट आ.वि. चन्दाकोटमा प्रति विद्यार्थी लागत सबै भन्दा धेरै रू. १,५१,८७८।२८ र श्री ब्रह्मस्थान मा.वि. डोकटमा सबैभन्दा कम रू. २३,४५२।५१ खर्च देखिएको छ । प्रति विद्यार्थी लागतमा अस्वभाविक भिन्नता देखिनु मनासिव देखिदैन । अस्वभाविक प्रति विद्यार्थी लागत भएको विद्यालयलाई अन्य विद्यालयहरुमा समायोजन गर्न आवश्यक अध्ययन गर्नुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९३.१२ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

९३.१३ **सदरमुकाममा संचालनः-** देहायका विद्यालयहरु व्यास गाउँपालिका वडा नं. १ का देहायका विद्यालयहरु शैक्षिक सत्र २०७५ सालदेखि नै सदरमुकाममा संचालन हुदै आएको पाइयो । विगत २०८० सालसम्म महाकाली नगरपालिकाको स्वामित्वमा रहेकोमा शिक्षा विकास तथा समन्वय इकाइ, दार्चुलाको च.नं. ७५९।०८१।०८२ को पत्र अनुसार विभागको मिति २०८१।०१।०९ को च.नं. ७६।०८१।०८२ बमोजिम सचिवस्तरिय निर्णय बमोजिम २०८१ सालको शैक्षिक सत्रदेखि यस व्यास गाउँपालिकाको स्वामित्वमा रहि संचालन भएको जनाइएको छ । विद्यालयहरु यस पालिकाको वडा नं. १ मा संचालन हुनुपर्नेमा भौगोलिक तथा मौसमको कारण उल्लिखित विद्यालयहरु सदरमुकाममै संचालनमा रहेका छन ।

विद्यालयको नाम	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक संख्या	वालविकास सहजकर्ता	कर्मचारीको संख्या	जम्मा खर्च रु।
श्री मोती महिला संघ आ वि, तिंकर-१	२१०	८	४	१	६२६६४९८।००
श्री कैलाशपति आ वि, छागंरू-१	१९४	१०	२	१	५८४८५४१।००
				जम्मा	**१२११५०३९।००**

९३.१४ **कम विद्यार्थी संख्याः-** विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ । निर्देशिकाको बुदाँ नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्यता अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाका देहायका ८ विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात अति न्यून रहेका छन । न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालय अन्य विद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	शिक्षक संख्या	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात	जम्मा लगानी
१	श्री चन्दाकोट आ वि चन्दाकोट	१	८	१:८	१२१५०२६
२	श्री गणेश आ वि बाननी	३	२२	१:७	२१५२२६६
३	श्री गीताभवन आ वि तिग्रम	३	२०	१:७	२६०६४०७
४	श्री लटबाब आ वि जयपूर	३	१८	१:६	१८२३४७४
५	श्री मलिकार्जुन आ वि पन्तोली	२	१८	१:९	१९६६८००
६	श्री नमज्युङ आ वि दुम्लिङ्ग	१	२१	१:२१	८५०८२६
७	श्री शिरसिन्धार आ वि राप्ला	५	१५	१:३	३८०११३३
८	श्री महादेब आ वि तुसरपानी	१	७	१:७	९९५२९७
				जम्मा	**१५४११२२९।००**

९३.१५ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति:-** स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । पालिका अन्तर्गत विभिन्न तहका २५ वटा सामुदायिक विद्यालयमा १२५ शिक्षक दरवन्दी रहेकोमा ८६ स्थायी शिक्षकको पदपूर्ति रहेको छ । शिक्षक विद्यार्थिको अनुपात हेरी नगर करार तथा करार शिक्षकको पदपूर्ति गर्नुपर्दछ ।

तह	दरबन्दी संख्या	पदपूर्ति						रिक्त	विद्यार्थी संख्या	विद्यार्थी शिक्षक अनुपात
		स्थायी	राहत	करार	अनुदान	पालिका करार	जम्मा		शैक्षिक सत्र २०८१	
उ.मा.वि	२	०	०	२	०	३	५	०	१३३	२६.५
मा.वि	११	७	२	२	८	४	२३	०	३१६	१३.२३
नि.मा.वि	२५	१०	१२	३	२	५	३२	०	५७९	१८.०९
प्रा.वि	८७	६९	१२	६	०	९	९६	०	१०६१	११.०५
	१२५	८६	२६	१३	१०	२१	१५६	०	२०८९	

९३.१६ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपातः-** शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम (१) मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ । सोही नियमावलीको नियम १२(क) मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ । साथै स्थानीय तहमा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ । विद्यालय समायोजन कार्यान्वियन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा समन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ । निर्देशिकाको बुदाँ नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वियनका लागि विद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्यता अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिका स्थित २६ वटामध्ये २५ सामुदायिक विद्यालयमा १५६ जना शिक्षक तथा २५५३ जना विद्यार्थी रहेका छन । श्री शिरसिन्धार आ.वि राप्लामा सबैभन्दा कम १:३ र श्री ब्रहस्थान मा.वि डोकटमा सबैभन्दाबढी १:३२ शिक्षक विद्यार्थी अनुपात रहेको पइयो । पालिकाले शून्य तथा न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालय अन्य विद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक विद्यार्थीको अनुपात मिलाउनुपर्दछ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा ९३.१६ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

९३.१७(१२८-2082-03-22):

दिवा खाजाः- आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को लागि शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रम पुस्तिका २०८१/८२ को अनुसूची ४(ख) मा ४ देखि १२ बर्ष उमेरका बालबालिकाका लागि दैनिक आवश्यक पर्ने वृहत र सूक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा तोकिएको छ । त्यसै गरि उक्त अनुसूचीले दिवा खाजा व्यवस्थापन सम्बन्धमा दिवा खाजाका लागि स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने खाद्यान्न प्रयोग गरी विद्यालयमा दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराउने, विद्यालय व्यवस्थापन समितिले अभिभावक आमा समूह मार्फत खाजा व्यवस्थापनको प्रत्यक्ष रेखदेख तथा अनुगमनको व्यवस्था मिलाउन सक्ने र दिवा खाजाका लागि विद्यार्थीलाई नगद उपलब्ध नगराउने उल्लेख छ । पालिकामा विश्व खाद्य कार्यक्रम मार्फत स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने खाद्यान्न उपलब्ध गराउने तथा सो को ढुवानी पालिकाले बेहोर्ने गरेको पाइयो । पालिकाले शसर्त अनुदानबाट कुल २५ विद्यालयका लागि दिवा खाजा ढुवानी वापत रू. २३९८८०।०० विद्यालयको खातामा निकासा गरेको पाइयो । निकासा गरेको रकमको सदुपयोग भए नभएको र विद्यार्थीहरुले तोकिए बमोजिमका पौष्टिकयुक्त खानेकुरा पाए नपाएको सम्बन्धमा पालिका र अन्य कुनै सम्बन्धित निकायबाट अनुगमन गरी यससँग सम्बन्धित निकायले सहि सदुपयोगको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ ।

९३.१८ **विद्यालय कर्मचारीः-** शिक्षा नियमावली, २०५९ को १४४ अनुसार विद्यालय कर्माचारी नियुक्ती तथा सरुवा सुविधा उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाका देहायका विद्यालयमा दुई-दुई जना परिचर राखी रू. ८,१९,६००।०० खर्च गरेको पाइयो । यसरी न्यून विद्यार्थी संख्या रहेको विद्यालयमा दुई-दुई जना कर्मचारी राखी खर्च लेख्नु प्रभावकारी देखिदैन । विद्यार्थी संख्या धेरै भएका विद्यालयमा कर्मचारी मिलान गर्ने तथा यस्तो खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

विद्यालयको नाम	कर्मचारीको नाम	विद्यार्थी संख्या	तलबभत्ता		पोशाक भत्ता	जम्मा रू.
			संघीय सशर्तबाट खर्च रू	स्थानीय तर्फबाट रू		
श्री रानीस्थान आ वि, माल-२	श्री राम दत्त भट्ट	५६	१०४०००	९१०००	९९००	२०४९००
	दुरा विष्ट		१०४०००	९१०००	९९००	२०४९००
श्री गिता भवन आ वि तिग्रम-५	श्री डम्मर सिंह कुवर	२०	१०४०००	९१०००	९९००	२०४९००
	श्री धन सिंह विष्ट		१०४०००	९१०००	९९००	२०४९००
					जम्मा	८१९६००।००

९३.१९ **पाठ्यपुस्तकः-** कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.४.६.१. मा सार्वजनिक विद्यालयमा कक्षा १ देखि १२ सम्म अध्ययनरत विद्यार्थीका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान दिने व्यवस्था छ । यसरी अनुदान उपलब्ध गराउँदा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई स्थानीय तह अन्तर्गत सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १-१२ सम्मका विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन गराई सत्यापित विवरण शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा आवश्यक कक्षागत र विषयगत पाठ्यपुस्तकको संख्या यकिन गर्ने, यकिन भएका विद्यार्थी संख्याका लागि स्वीकृत दररेटका आधारमा हिसाव गरी अनुदान उपलब्ध गराउने, विद्यार्थीहरुले शैक्षिक सत्रको सुरुवात मै पूरा सेटमा नयाँ पाठ्यपुस्तक पाए नपाएको अनुगमन गरी उपलब्धताको सुनिश्चितता गर्ने कार्य स्थानीय तहको हुने, जिल्ला तथा स्थानीय तहले पाठ्यपुस्तक समयमा उपलब्धता, अनुदानबाट नयाँ पाठ्यपुस्तक खरिद गरी विद्यार्थीलाई वितरण गरे नगरेको सम्बन्धमा संयन्त्र बनाई आवश्यक अनुगमनको व्यवस्था मिलाउने लगायतका व्यवस्था छ । पालिकाले यस आ.व.मा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्क र विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको यथार्थ तथ्यांकसँग सत्यापन नगराई IEMIS मा देखिएको शैत्रिक सत्र २०८२ को तथ्याङ्कलाई आधार मानी सामुदायिक विद्यालयतर्फका कक्षा १ देखि १२ सम्मका विद्यार्थीको लागि (भौ नं. ६१।०८१।१२।२५ र ९०।०८२।०३।०४) रू.१४७६८८६।०० अनुदान दिएको जनाएको छ । विद्यालयका सम्पुर्ण विद्यार्थीले पाठ्यपुस्तक पाए नपाएको पालिकाले अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

९३.२० **बढी निकासा** -

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **५५३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२,१६५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **५,०४१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **५३३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

९३.२१ **सेनिटरी प्याड खरिदः**- १३८/२०८२।३।२२ कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको २.८.१० क्रियाकलाप नं. २.७.१३.२३ मा स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयको कक्षा ६-१२ सम्म अध्ययनरत सबै छात्राहरूका लागि निःशुल्क सेनिटरी प्याड व्यवस्थाका लागि सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ वमोजिम गर्नुपर्ने र कार्यविधिमा विद्यालयले आफ्ना छात्राहरुको संख्याका आधारमा आवश्यक पर्ने सेनिटरी प्याड स्थानीय तहमा माग गर्ने, पालिकाले शैक्षिक व्यवस्थापन प्रणालीको तथ्याकंसँग भिडाई विद्यालयलाई आवश्यक संख्यामा उपलब्ध गराउने, विद्यालयले प्राप्त सेनिटरी प्याडको अभिलेख जिन्सी खातामा राख्ने र विद्यालयले छात्राहरूको नाम नामेसी स्पष्ट खुल्ने गरी अभिलेख अद्यावधिक गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी स्थानीय तहले विद्यालयबाट हुने सेनिटरी प्याडको वितरण र प्रयोगको अवस्थाको अनुगमन गर्ने तथा विद्यालयले सो कार्यमा भएका कार्यहरुको प्रतिवेदन तयार गरी स्थानीय तहमा पठाउने व्यवस्था छ । विद्यालयहरुको माग फारम बेगर पालिकाले गत वर्षको मौज्दातको विवरण एकिन नगरी अनुमानितरुपमा बोलपत्र माध्यमबाट श्री एस.एल इन्टरप्राइजेज बाट ९२०० प्याकेट सेनिटरी (Ultra XL २८० mm 8 pieces per packet) प्याड प्रति प्याकेट रू. ६९।५० का दरले रू. ७,२२,५२२।०० (मु.अ.कर समेत) को खरिद गरेको छ । विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राहरुको संख्या यकिन नगरिनु, माग फाराम संकलन नगरिनु, आर्थिक वर्षको अन्त्यमा खरिद गरिनु प्रकृयासङ्गत देखिएन । खरिद गरिएका सेनिटरी प्याडमध्ये जम्मा ९१८० प्याकेट बितरण गरेको विवरणको प्रमाण पेस गरेको छ । पालिका तथा विद्यालयबाट हुने सेनिटरी प्याडको वितरण र प्रयोगको अवस्थाको अनुगमन गरेको नपाइएकोले नियमानुसार अनुगमन गरी सही सदुपयोग भए नभएको यकिन हुनुपर्दछ ।

९३.२२ **मापदण्डले भन्दा फरक वितरणः**- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको २.८.१० क्रियाकलाप नं. २.७.१३.२३ मा स्थानीय तहले सामुदायिक विद्यालयको कक्षा ६-१२ सम्म अध्ययनरत सबै छात्राहरूका १० महिनाका लागि निःशुल्क सेनिटरी प्याड व्यवस्थाका लागि सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ वमोजिम एक महिनामा १६ पिस (२ प्याकेट) वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले देहायका विद्यालयमा प्याड वितरण गर्दा विद्यार्थी संख्यालाई आधार नमानी दामासाहीरुपले ५५६ जना छात्राको लागि आवश्यक संख्याभन्दा कम ९२०० प्याकेट रू. ७,२२,५२२।०० (मूअकर सहित) वितरण गरेको छ । खरिद गर्दा संख्या एकिन नगरी खरिद गरेको तथा सो को भण्डारणको गुणस्तरियताको सुनिश्चित नभएको साथै नियमित अनुगमन नभएको पाइयो । मौज्दातको विवण राखी निरन्तर रुपमा अनुगमन गर्नुपर्ने तथा मापदण्डभन्दा फरक संख्यामा बढी तथा कम वितरण गर्ने कार्य नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयको नाम	छात्राको संख्या	प्याढ वितरित संख्या (प्याकेट)	बढी वितरित संख्या	कम वितरित संख्या
१	शिरसिन्धार आ वि राप्ला	१०	३००	१००	
२	कैलाशपति आ वि छाङ्गरु	४०	७२०		१२०
३	सर्वहित आ वि दुम्लिङ्ग	१२	३६०	१२०	
४	बसन्तसुर मा वि बसेडी	५१	१०८०	६०	
५	हिमालय मा वि हुती	११७	१५६०		७८०
६	दुर्गास्थान मा वि स्याँकु	६६	१०८०		२४०
७	ब्रह्मस्थान मा वि डोकट	५९	१२००	२०	
८	सम्पाल मा वि सुन्सेरा	११२	१५६०		६८०
९	श्री सिद्ध मा वि सिना	८९	१३२०		४६०
		५५६	९१८०	३००	२१८०

९३.२३ (९०-2082-03-04):

हुस्कर आ. वि. खातीगाउः- (९०/०८२।०३।०४) यस विद्यालयमा बालविकासमा ४ जना तथा १-३ मा शुन्य विद्यार्थी रहेका छन् । सो विद्यालयमा परिचरलाई रू. ८,०००।०० संघीय सशर्त तथा रू. ७,०००।०० पालिकाबाट गरी मासिक रू. १५,०००।०० का दरले यस वर्ष रू. १,९५,०००।०० तलब भत्तामा खर्च गरेको छ । साथै विद्यालय संचालन व्यवस्थापनमा (संचालन तथा व्यवस्थापन, सामाजिक परिक्षण तथा परिचयपत्र व्यवस्थापन, विद्यालय सुधार योजना निर्माण र इन्टरनेट) रू. ४४,०००।००० भुक्तानी गरेको छ । शून्य विद्यार्थी भएको विद्यालयमा गरेको खर्च रू. ४४,०००।०० नियमसम्मत देखिएन । रु....

अनियमित भएको	४४,०००

९३.२४ **विद्यालय सुधार योजना निर्माण -**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१५,०००**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **२०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

९३.२५ **विद्यालयको सामाजिक तथा आर्थिक लेखापरीक्षणः-** (९०/२०८२।०३।०४) कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.१० मा विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान अन्तर्गत विद्यालयहरुको सामाजिक परीक्षण तथा आर्थिक लेखापरीक्षण गराउनको लागि आधारभूत तह सञ्चालित विद्यालयहरुलाई रु. १०,०००।०० र माध्यमिक तह सञ्चालित विद्यालयहरुलाई रु. १५,०००।०० अनुदान दिने व्यवस्था छ । पालिकाअन्तर्गत संचालित २६ वटा सामुदायिक विद्यालयहरुलाई सामाजिक परीक्षण तथा आर्थिक लेखापरीक्षण गराउनको लागि रु.२,९०,०००।०० अनुदान रकम निकासा दिएको देखियो । उपलब्ध अनुदानबाट विद्यालयहरुले यस वर्षको आर्थिक लेखापरीक्षण गराई देहायका ४ विद्यालयले प्रतिवेदन पालिकामा पेस गरेको छैन । पालिकाले विद्यलयबाट प्रतिवेदन प्राप्त गरी लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएका सुझाव विद्यालयले कार्यान्वयनमा ल्याए नल्याएको सम्बन्धमा अनुगमन हुनुपर्ने तथा लेखापरीक्षण गरेको प्रमाण पेस हुनुपर्दछ ।

क्र.सं.	विद्यालयकोनाम	लेखापरीक्षणखर्च रू.
१	ब्रह्मदह आवि डोब-४	१००००
२	ब्रह्मस्थानमा वि डोकट-४	१५०००
३	शिरसिन्धारआ वि राप्ला-२	१००००
४	श्रीहुस्कर आ वि खातीगाउँ-६	१००००
	जम्मा	**३५०००।००**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१** को निर्णयले रू **१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	३५,०००

९४ सामाजिक सुरक्षातर्फ

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधी, २०७७ अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यस सम्वन्धमा देखीएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन्।

९४.१ **वर्गगत सामाजिक सुरक्षा खर्चः-** यस पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत यस बर्षमा लक्ष्मी सनराइज बैंक तथा माछापुच्छ्रे बैङ्कमार्फत रू. ५,२९,३०,१५३।०० वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएकोमा वर्गगत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणको

विवरण निम्नानुसार छन । सो वितरित रकमको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

सामाजिकसुरक्षा भत्ता पाउने समुह	कायम संख्या	पहिलो त्रैमासिक	दोश्रो त्रैमासिक	तेश्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	जम्मा	फिर्ता रकम रू.
जेष्ठनागरिक अन्य ६८	८१४	९४७३३२०	९४५५७२८	९५१२२८०	९८२३७९५	३८२६५१२३	४०३५०।००
दलितजेष्ठ	४५	३७५०६०	३७५०६०	३६९६५१	३६४४२०	१४८४१९१	
एकलमहिला जेष्ठ	७९	७४२१४०	७६६०८०	६९४२६०	६३०४२०	२८३२९००	
विधवा	१८९	१४४१७२०	१४५७६८०	१४६३०००	१४८४७९५	५८४७१९५	
पूर्णअपाङ्गता	३५	४१४९६०	४१८९५०	४१८९५०	४१८९५०	१६७१८१०	
अतिअसक्त अपाङ्गता	९०	५२७७४४	५३४१२८	५५११५२	५६६०४८	२१७९०७२	
दलितबालबालिका	१०४	१५९६०९	१६४६४३	१६२३६६	१६३२४४	६४९८६२	
जम्मा	१३५६	१३१३४५५३	१३१७२२६९	१३१७१६५९	१३४५१६७२	५२९३०१५३।००	४०३५०।००

९४.२ **त्रैमासिक वितरण**:- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद-५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकामा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन तर्फ ६ वडाका लाभग्राहीको खातामा भत्ता रकम जम्मा गर्न इन्भेष्टमेन्ट मेगा बैङ्कमार्फत प्रथम त्रैमासिकमा रू. १,३१,३४,५५३।०० दोस्रो त्रैमासिकमा रू. १,३१,७२,२६९।०० तेस्रो त्रैमासिकमा रू. १,३१,७१,६५९।०० र चौथो त्रैमासिकमा रू. १,३४,५१,६७२।०० समेत रू. ५,२९,३०,१५३।०० निकासा गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्नानुसार छन् । सो वितरित रकमको अनुगमन गर्नुपर्दछ ।

वडा नं.	**पहिलो त्रैमासिक**	**दोश्रो त्रैमासिक**	**तेश्रो त्रैमासिक**	**चौथो त्रैमासिक**	**जम्मा रु.**
१	१०२३३३०	१०११६८९	१०११३३०	१०२३३९०	४०६९७३९
२	१७४४२९२	१७४६०९४	१७४४२३२	१७६००५५	६९९४६७३
३	१३११००३	१३१६६४७	१३२८९९२	१३८४९७२	५३४१६१४
४	३२४६१६२	३२५१०७०	३१९८९३६	३२७२५८९	१२९६८७५७
५	२२३७६७६	२२३९५४८	२२३७१४४	२२८९९५२	९००४३२०
६	३५७२०९०	३६०७२२१	३६५१०२५	३७२०७१४	१४५५१०५०
जम्मा रु.	**१३१३४५५३।००**	**१३१७२२६९।००**	**१३१७१६५९।००**	**१३४५१६७२।००**	**५२९३०१५३।००**

९४.३ **मृतकको खातामा भत्ता निकासाः-** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को नियम १५(४) मा मृत्यु भइसकेका व्यक्तिले मृत्यु भएको दिनसम्मको भत्ता निजको हकवालाले पाउने उल्लेख छ । यस पालिकाले विभिन्न वडाको लाभग्राहीहरुका लागि सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणका लागि रकम निकासा गरेकोमा बैंकबाट प्राप्त भरपाईमा मृत्यु भइसकेका देहायका व्यक्तिहरुको खातामा समेत नगद जम्मा गरेको पाइयो । पालिकाले प्रत्येक बर्ष लाभग्राहीहरुको विवरण अद्यावधिक गरि मृत्यु भएका तथा विवरण अद्यावधिक नगराएका लाभगाह्रीको लगत कट्टी गरी बैंकलाई रकम निकासा गर्नुपर्नेमा आ.व. २०८१।८२ मा देहायका मृत्यु भएका व्यक्तिको खातामा समेत रू. ११,६२३।०० जम्मा गरेको छ । अत: मृत्यु भएका व्यक्तिको खातामा निकासा भएको रू. ११,६२३।०० सम्बन्धित खाताबाट फिर्ता ल्याई संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्दछ । रु.

क्र.सं.	वडा नं.	परिचय नं.	नाम	नागरिकता नं.	लगत कट्टाको कारण	बढी निकासा रु.
१	४	2003112400868	गजिना देवी कुवर	१४०	मृत्यु	५९८५
२	६	2012100510166	करन सिह धामी	७२।१।५।८५९८।७८७८	मृत्यु	६६५
३	३	1996011800875	मानी देवी डडाल	९३४	मृत्यु	२५३४
४	४	2019021801459	पाना राम कामी	५८८	मृत्यु	४४४
५	५	2008030903954	हरुवा धामी	१३७२	मृत्यु	१९९५
					जम्मा रु.	**११६२३।००**

प्रमाण पेश नगरेको	११,६२३

९४.४ **निष्कृय खाताः-** निष्क्रिय खाताको रकम फिर्ता सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २६ अनुसार सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि निकासा भएको रकम सोही आर्थिक वर्षमा खर्च नभएमा संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्दछ । राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जिकरण विभागको च.न.६७ मिति २०८१।६।६ अनुसार २०७९ श्रावण १ भन्दा पहिले सामाजिक सुरक्षा भत्ताका लागि खोलिएका खाताहरु निष्क्रिय भएको भए लाभग्राहीको सम्पुर्ण विवरण माग गरी रकम फिर्ता गर्नुपर्ने र Parking वा Settlement account मा रहेको २०८१ असार मसान्त भन्दा पहिलेको रकम फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले हालसम्म लाभग्राहीको संख्या अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता लक्ष्मी सनराइज बैंक र माछापुच्छ्रे बैङ्कमार्फत भुक्तानी गर्दै आएको छ । लक्ष्मी सनराइज बैंकबाट प्राप्त मिति २०८२।०५।३० को पत्र संख्या LS/DAR-OPS/150925/613831 अनुसार यस बैंकमा निष्कृय खाता नरहेको जनाएको छ । साथै माछापुच्छ्रेबैङ्कबाट प्राप्त मिति २०८२।०५।२९ को पत्र संख्या 04/MBL/Vys/082/083 अनुसार यस बैंकमा ४५ जनाको निष्कृय खाता रहि सो खाताहरुमा रू. ५,८५६।४२ रहेको देखिन्छ । उक्त निष्क्रिय खातामा रहेको रकम व्याज सहित यकिन गरी संघीय संचित कोषमा फिर्ता गरेको प्रमाण पेस हुनुपर्दछ ।

प्रमाण पेश नगरेको	५,८५६.४२

९४.५ **ग्राहक पहिचान (KYC) अद्यावधिक नभएको**:- सामजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २४ अनुसार बैँकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा शून्य मौज्दातमा खाता खोलि जम्मा गरिदिने र सम्बन्धित लाभग्राहीले कागजात पेस गरे पश्चात खाता सक्रिय हुने उल्लेख छ । बैँकले पालिका बाट प्राप्त सबै रकम सम्बन्धित लाभग्राहीको खातामा जम्मा गरेको फर्वाड फिड उपलब्ध गराए तापनि के कति लाभग्राहीको खाता अद्यावधिक भई सक्रिय भए र के कति निष्क्रिय रहेका छन् सो को विवरण उपलब्ध गराएको देखिएन । जसबाट खर्च रकम सबै लाभग्राहीहरुले बुझे नबुझेकोमा यकिन हुन नसक्ने र खाता दोहोरो पर्न जाने भएकोले बैँकबाट खाता सक्रिय भएको विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

पारदर्शिता:- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ मा स्थानीय तहको कार्यालयले लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नविकरण प्रक्रिया, भत्ताको दर, प्राप्त हुने बैंक, लाभग्राहीले पुरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया जस्ता भत्ता सम्बन्धि जानकारी स्थानीय सामाजिक संघ संस्था, गैरसरकारी संस्था, सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्ने र भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरुको नामावली सम्बन्धित स्थानीय तहको वेभसाइटमा राख्ने व्यवस्था गरेकोमा कार्यालयले उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरेको पाइएन । कार्यविधिमा उल्लिखित व्यवस्था परिपालना गरी सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्नुपर्दछ ।

अनुगमन तथा निरीक्षण:- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ (३) अनुसार गाउँ कार्यपालिका अध्यक्ष वा नगर कार्यपालिकाका प्रमुखले वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको तथा निरीक्षण अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सो कार्य गरेको पाइएन । यस तर्फ पालिका क्रियाशिल हुनुपर्ने देखिन्छ ।

९५ कृषि पकेट क्षेत्र कार्यक्रम

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजना, परियोजना कार्यान्वियन म्यानुअल २०७७ को बुदाँ नं. ४.१.४ अनुसार कार्यक्रम सञ्चालनको लागि न्यूनतम क्षेत्रफल संख्या निर्धारण गर्ने, कार्यक्रम सञ्चालनको लागि लक्षित समुदाय/वर्ग छनौट गर्ने, तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम तथा उत्पादनमुलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने, सम्बन्धित कृषकसँग सम्झौता गरेर मात्र अनुदान उपलब्ध गराउने, कार्यक्रमको नियमित अनुगमन तथा चौमासिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायमा पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पकेट विकास कार्यक्रम अन्तर्गत आलु पकेटमा यो वर्षमा कार्यक्रम, तालिम र ५० प्रतिशत अनुदानमा रू.१६,५५,६००।०० खर्च भएको छ । पालिकाले एकीकृत रूपमा पकेट विकास हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन नगरी पटक पटक कृषि औजार र विउ विजन खरिदको आधारमा अनुदान उपलब्ध गराइ खर्च गरेको देखियो । खर्च रकमको अनुगमन गरी मासिक तथा चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको छैन। जसबाट भुक्तानी रकम तोकीएको कार्यक्रममा खर्च भएको नभएको तथा म्यानुअल अनुसार पकेट निर्माण हुने नहुने यकिन हुन र गरिएको खर्चबाट अपेक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने देखिदैन, साथै कार्यक्रम प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन समेत गरेको पाईएन । अतः कार्यक्रम सञ्चालन म्यानुअलले तोकेको प्रक्रिया पुरा गरी प्रतिफल प्राप्त हुने गरि खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

क्र.स.	गो.भौ.नं/मिति	पकेट कार्यक्रमको नाम	भुक्तानी पाउने कृषक समूहको नाम	भुक्तानी रकम रु.
१	१०३-०८२।०३।१५	नयाँ आलु पकेट विकास कार्यक्रम (संघ सशर्त)	दिपचन आलु पकेट विकास समिति	१०,९०,०००।००
२	१००-०८२।०३।१४	तथ्याङ्क अद्यावधिक कार्यकर्म (संघ सशर्त)	कार्यक्रम सञ्चालन	५९,६००।००
३	१४७-०८२।०३।२३	किसान सूचिकरण (संघ सशर्त)	(६वटा वडामा भएको) १८०० बढी किसानको नाम सूचिकरण	१,००,०००।००
४	७-०८२।०३।२२	राज्मा खेती प्रबर्द्धन कार्याक्रम (प्रदेश शसर्त)	४१ किसान र समुहहरु लाई	२,९०,५००।००
५	४०१-०८२।०३।१८	रैथाने बाली (कोदो,फापर) गापा चालु	२१ जना कृषक	१,१५,५००।००
			जम्मा	**१६५५६००।००**

९६ कृषि अनुदान

सुदूर पश्चिम प्रदेश कृषि तथा पशुपंक्षी ब्यबसाय प्रबर्दन नियमावली-२०७९ को अनुसूचि-९ को सि.नं. ३ अनुसार कृषि यन्त्र, औजार तथा उपकरणको खरिदमा कार्यालयले बढिमा ५० प्रतिशत सम्ममात्र अनुदान दिन पाउने ब्यबस्था रहेको छ । पालिकाले निम्नानुसारको कृषि औजार तथा यन्त्रवाली तथा कृषि मिल्स मेशिनरी खरिद गरेको छ । पालिकाले कृषकलाई मिल बितरण गर्ने उद्देश्यले शत प्रतिशत रकम पालिकाले बेहोरी खरिद गरेको पाइयो । नियमावली अनुसार कृषकबाट ५०% जनसहभागिता बापत हुन आउने रकम रु.८५,०००।०० मिल/मेसिनरी बितरणको समयमा कृषकबाट असुलगरी राजस्व दाखिला गरेको प्रमाण पेस हुनुपर्दछ ।

क्र.सं.	ब.उ.शि.नं.	गो.भौ./मिति	बितरण गरिएको मेशिनरीको बिवरण	कुल भुक्तानी भएको रकम रु.	कार्यालयको लगानी रु. (५०% ले हुन आउने)	कृषकको लगानी रकम रु. (५०% ले हुन आउने)
१	पालिका पुँजिगत	२५८-०८२।०३।२३	पिसानी मिल (२ वटा)	१,००,०००।००	५०,०००।००	५०,०००।००
२	पालिका पुँजिगत	२०२-०८२।०३।०६	मिनी टिलर (गुराँस कृषक समूह)	७०,०००।००	३५,०००।००	३५,०००।००
					जम्मा	**८५,०००।००**

असुल गर्नुपर्ने	८५,०००

९७ **बढी भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपदफा ५ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा त्यस्तो खर्चलाई पुष्टि गर्ने बिल, भरपाई, प्रमाण कागजात संलग्न हुनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले प्रहरीको मुचुल्कामा १५ बोट किवी क्षति भएकोमा १०० बोट किविको क्षतिपूर्ति दिएको पाइयो । यसरी क्षतिपूर्ती बापत बढि भुक्तानी भएको रकम भण्डारी फलफूल नर्सरी उद्योगबाट असुल गर्नुपर्दछ ।

असुल गर्नुपर्ने	८,५००

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>बेरुजुको विवरण</th><th>रकम</th></tr>
<tr><td>१</td><td>काम नगरी भुक्तानीः सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३ मा सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ । जेष्ठ नागरिक आवास निर्माण वडा नं ०४ योजनाको कार्य अन्तर्गत निम्न आइटमवापतको रू.१,५६,७०५।७८ रकम कार्य नगरेको अवस्थामा भुक्तानी भएको छ । पालिकासँग यस सम्बन्धमा छलफल गर्दा राजनीतिक दबाबका कारण असार महिनामा काम गर्दै गरेको र सम्पूर्ण निर्माण सामग्री पनि साइटमा ल्याई सकेको हुँदा बिल उठाई भुक्तानी गरेको जनाएको छ । तर लेखापरीक्षण अवधिसम्ममा काम नै गरेको देखिएन । अतः सम्बन्धित उपभोक्ता समितिबाट असुल गर्नुपर्ने रू.
<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>विवरण</th><th>परिमाण</th><th>दर</th><th>रकम</th></tr>
<tr><td>१</td><td>1:3:6 PCC work</td><td>२.५</td><td>१९८३७.१</td><td>४९५९२.७५</td></tr>
<tr><td>२</td><td>Iron Grill Work</td><td>२.७</td><td>८८०६.८९</td><td>२३७७८.६</td></tr>
<tr><td>३</td><td>Wall and Floor Tile work</td><td>८.६</td><td>३९८८.५६</td><td>३४३०१.६२</td></tr>
<tr><td>४</td><td>Distemper painting work</td><td>३०३.५९</td><td>९९.३९</td><td>३०१७४.०१</td></tr>
<tr><td>५</td><td>WC Commode</td><td>१</td><td>१८८५८.८</td><td>१८८५८.८</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">जम्मा रू.</td><td>१५६७०५।७८</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">असुल भएर आएको</td><td>१२७,८८३।००</td></tr>
<tr><td></td><td colspan="3">बाँकी असुल गर्नुपर्ने रू.</td><td>२८८२३।००</td></tr>
</table>
</td><td>२८,८२३</td></tr>
</table>

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : व्याँस गाउँपालिका, दार्चुला , व्याँस गाउँपालिका , दार्चुला

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	चन्द्र सिंह कुवर	२०८०-९-१६	२०८२-०५-३१
लेखा प्रमुख	गोपाल सिह विष्ट	२०७९-६-९	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१४,७२०,७९९.५	२२६,५००	५,३०९,३२५.४२	०	०	३५०,७४०
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					२०,६०७,३६४.९२
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.					११,८१७,१५१
संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					२८,८२३
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					८,८१९,०३६.९२

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२१८२२७२६	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२३२०९२०६०	चालु खर्च	२३११६७३७८.७४
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	२३९१६१०५	पूँजीगत खर्च	८६६०२३५६
राजश्व बाँडफाँट	८४३८२९७३.८८	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	३३३७०२८०.५४
आन्तरिक आय	३६५९९९२.५५		
अन्य आय	१५३८८०८२.८३		
कुल आय	३५९४३९२१४.२६	कुल खर्च	३५११४००१५.२८
बाँकी मौज्दात		३०१२१९२४.९८	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा ४ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैह्र बजेटरी निकाय)							
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	८,४०,५२,८०५.९५	०	८,४०,५२,८०५.९५	७,४२,४०,४८१.२५	०	७,४२,४०,४८१.२५
१३०००	अनुदान	२३,८९,७०,७६१.४६	०	२३,८९,७०,७६१.४६	२५,३०,६४,६२०.१०	०	२५,३०,६४,६२०.१०
१४०००	अन्यराजस्व	३३,७०,८२१.६८	०	३३,७०,८२१.६८	२५,५०,७९३.४९	०	२५,५०,७९३.४९
१५०००	विविधप्राप्ति	५,०६,४३१.८०	०	५,०६,४३१.८०	२,४३,०००.००	०	२,४३,०००.००
क	**कुलजम्मा प्राप्ति**	३२,६९,००,८२०.८९		३२,६९,००,८२०.८९	३३,००,९८,८९४.८४		३३,००,९८,८९४.८४
३	चालु	२३,११,६७,३७८.७४	०	२३,११,६७,३७८.७४	२२,५८,०१,४७४.०६	०	२२,५८,०१,४७४.०६
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१२,७५,९१,३४५.७४	०	१२,७५,९१,३४५.७४	१२,१९,७५,१०५.०६	०	१२,१९,७५,१०५.०६
२२०००	मालसामानतथा सेवाको उपयोग	७,८१,६६,५३५.००	०	७,८१,६६,५३५.००	९,२०,५१,६१०.००	०	९,२०,५१,६१०.००
२४०००	ब्याज, सेवा शुल्क तथा बैंक कमिशन	१,१९,९२,२५०.००	०	१,१९,९२,२५०.००	०	०	०
२५०००	सहायता (Subsidy)	०	०	०	२,४७,५५०.००	०	२,४७,५५०.००
२६०००	अनुदान	४१,५५,२३२.००	०	४१,५५,२३२.००	०	०	०
२७०००	सामाजिकसुरक्षा	७६,०६,८६६.००	०	७६,०६,८६६.००	९७,०३,२८९.००	०	९७,०३,२८९.००
२८०००	अन्यखर्च	१६,५५,१५०.००	०	१६,५५,१५०.००	१८,२३,९२०.००	०	१८,२३,९२०.००
४	पूंजीगत	८,६६,०२,३५६.००	०	८,६६,०२,३५६.००	१२,८५,७२,८१८.२४	०	१२,८५,७२,८१८.२४
३१११०	भवनतथा संरचना	१९,५३,९७०.००	०	१९,५३,९७०.००	६,९९,८००.००	०	६,९९,८००.००
३११२०	सवारीसाधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	४७,११,१४४.००	०	४७,११,१४४.००	३७,४५,५०२.००	०	३७,४५,५०२.००

३११३०	अन्यपूँजीगत खर्च	३,००,०००.००	०	३,००,०००.००	०	०	०
३११५०	सार्वजनिकनिर्माण	७,७५,७५,६४०.००	०	७,७५,७५,६४०.००	१२,२१,८९,७६६.२४	०	१२,२१,८९,७६६.२४
३११६०	निर्मितसरचनाकोसुधार खर्च	५,८७,३१०.००	०	५,८७,३१०.००	१९,३७,७५०.००	०	१९,३७,७५०.००
३११७०	पूँजीगतसुधार खर्च	१४,७४,२९२.००	०	१४,७४,२९२.००	०	०	०
ख)	**कुलजम्मा भुक्तानी**	३१,७७,६९,७३४.७४		३१,७७,६९,७३४.७४	३५,४३,७४,२९२.३०		३५,४३,७४,२९२.३०
ग)	**बचत /कमी (ग = क-ख)**	९१,३१,०८६.१५		९१,३१,०८६.१५	-२,४२,७५,३९७.४६		-२,४२,७५,३९७.४६
घ)	**धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)**	-९,३२,४१९.१७		-९,३२,४१९.१७	२४,४०,०४०.९८		२४,४०,०४०.९८
घ.१)	**कट्टीरकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी**	१२,३७५.००		१२,३७५.००			
ङ)	**यसआ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)**	८१,९८,६६६.९८		८१,९८,६६६.९८	-२,१८,३५,३५६.४८		-२,१८,३५,३५६.४८
च)	**गतआ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात**	२,१८,२२,७२६.००		२,१८,२२,७२६.००	४,३६,५८,०८२.४८		४,३६,५८,०८२.४८
छ)	**विनिमयनाफा/घाटा तथा अन्य समायोजन**						
ज)	**आ.व.अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	३,००,२१,३९२.९८		३,००,२१,३९२.९८	२,१८,२२,७२६.००		२,१८,२२,७२६.००

बेरूजु दफा ५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

संकेत	कोष खाता	गत बर्षको मौज्दात रकम	घट/बढ नगद	मौज्दात रकम	बैक स्टेटमेन्ट अनुसार मौज्दात रकम
ग १.१	आन्तरिक राजस्व खाता	१,१२,९०७.००	-१,१२,९०७.००	०	०
ग १.२	बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०		०	०
ग १.३	आन्तरिक अनुदान खाता	०		०	०
ग ४.१	स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	४१,८३,०८६.५२	९२,३१,६१८.१५	१,३४,१४,७०४.६७	१३४१४७०४.६७
ग ३.१	स्थानीय तह धरौटी खाता	१,५७,३४,९१३.००	-१९,५२,२२९.००	१,३७,८२,६८४.००	१३७८२६८४
ग २.२	चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०		०	०
ग २.४	पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	१२,३७५.००	१२,३७५.००	०
ग २.७	विविध खर्च खाता	३६,९२६.९८	८,०९,६०४.८३	८,४६,५३१.८१	८४६५३१.८१
ग ५.१	स्थानीय तह विविध कोष खाता	१७,११,५०१.५०	२,२९,४८५.००	१९,४०,९८६.५०	१९४०९८६.५
ग ७.२	स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	४३,३९१.००	-१९,२८०.००	२४,१११.००	२४१११
जम्मा		२,१८,२२,७२६.००	६९,६३,००,९२९.८४	३,००,२१,३९२.९८	३०००९०१७.९८

बेरूजु दफा १३ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -५

घटाउने				
क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापकोनाम	खर्चउपशिर्षक	स्रोतसमूह	रकम
१	दलितउत्थान वडाको पहिचान	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
२	सेनिटेरी प्याड उत्पादन वा जुता चप्पल उत्पादन	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
३	गतआ.व. को घरभाडा भुक्तानी	२८१४२	राजस्वबाडफाड	२,००,०००.००
४	रोजगारसेवा केन्द्रबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी लाभग्राहीहरुलाई अभिमुखिकरण	२२५१२	संघीयसरकार	५००००
५	कर्मचारीतालिम खर्च (तालिम सम्बन्धी दैनिक भ्रमण भत्ता समेत)	२२५११	राजस्वबाडफाड	५,००,०००.००
६	सानैछु उमेर पुग्न देउ बाल विबाह होइन स्कूल पढन देउ भन्दै बालबालिका जनचेतना मुलककार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
७	बालप्रतिभा पहिचान कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
८	सामुदायिकवन वडाको धन सामुदायिक वन संरक्षण सम्बन्धि अभिमुखीकरण कार्यक्रम	२२५१२	संघीयसरकार	५००००
९	राष्ट्रियपरिचयपत्र इन्ट्री तथा बायोमेट्रिक भेरिफिकेशन	२२५२२	संघीयसरकार	४००००
१०	रिठार च्यूरीबाट साबुन उत्पादन तथा भटमास दाल मोठ उत्पादन वा आलु बाट आलु चिप्सउत्पादन तालिम	२२५१२	संघीयसरकार	३,००,०००.००
११	कर्मचारीतथा जनप्रतिनिधिका लागि जीवन रुपान्तरण तथा सकरात्मक सोच विकास कार्यक्रम	२२५१२	राजस्वबाडफाड	३,००,०००.००
१२	बालअधिकार प्रबर्द्धन सचेतना कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
१३	वडाअध्यक्षसँग अनाथ बालबालिका	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
१४	उत्कृष्टप्रअ शिक्षक तथा अवकास प्राप्त शिक्षक सम्मान कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
१५	कृषि, पशु, योजना शाखामा विभिन्न कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
१६	कृषकपाठशाला दुम्लिंग	२२५२२	संघीयसरकार	७००००
१७	बालीउपचार शिविर	२२५२२	संघीयसरकार	१,५०,०००.००
१८	आकस्मिककोष (कार्यविधि)	२२५२२	अन्तरिकश्रोत	३,००,०००.००
१९	सामाजिकसुरक्षा भत्ता नविकरण शिविर तथा विवरण अध्यावधिक	२२५२२	संघीयसरकार	८००००
	जम्मा			२६,४०,०००.००
बढाउने				
क्र.सं.	कार्यक्रम/आयोजना/क्रियाकलापको नाम	खर्चउपशिर्षक	स्रोत समूह	रकम
१	MIS सम्बन्धी तालिम	२२५२२	संघीयसरकार	१,२०,०००.००
२	जेष्ठ नागरिकहरुसंग अन्तरक्रिया वडा नं ६	२२५२२	संघीयसरकार	५००००

३	उपचारकोष	२११२३	अन्तरिकश्रोत	३,००,०००.००
४	वडा कार्यालय सहयोगी तथा पालेको सेवा सुविधा	२२४१३	संघीयसरकार	१,५०,०००.००
५	प्रधानमन्त्रीकार्यक्रमको दक्ष श्रमिकको ज्याला भुक्तानी	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
६	युवातथा खेलकुद (राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रम)	२२५२२	संघीयसरकार	१,६०,०००.००
७	रैथानेबाली प्रबर्द्धन कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	१,५०,०००.००
८	सार्वजनिकस्थल सरसफाइ कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
९	कृषकहरुकालागि मेटलविन खरिद	२२५२९	संघीयसरकार	७००००
१०	टुहुरावालवालिकाहरुका लागि शैक्षिक सामग्रि वितरण कार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
११	योगाकार्यक्रम	२२५२२	संघीयसरकार	४,००,०००.००
१२	करारसेवा शुल्क	२२४१३	राजस्वबाडफाड	५,००,०००.००
१३	भ्रमण खर्च (पदाधिकारी)	२२६१२	राजस्वबाडफाड	३,००,०००.००
१४	परीक्षा संचालन तथा व्यवस्थापन	२२५२२	संघीयसरकार	१,००,०००.००
१५	खेलकुद सामग्री खरिद	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
१६	युवातथा खेलकुद (राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रम)	२२५२२	संघीयसरकार	४,००,०००.००
१७	औजार आरन	२२५२२	संघीयसरकार	५००००
१८	युवातथा खेलकुद (राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड कार्यक्रम)	२२५२२	राजस्वबाडफाड	२,००,०००.००
			जम्मा	**३२,५०,०००.००**

बेरूजु दफा २२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -६

क्र.स	स्वीकृत पद	श्रेणी/तह	सेवा	दरबन्दी	पदपूर्ति (आषाढ मसान्तको स्थिति)				
					संघबाट समायोजन भइ आएका	स्थानीय निकायमा कार्यरत	आन्तरिक	रिक्त	कै.
१	प्र.प्र.अ.	आठौं	प्रशासन	१	०	०	०	१	
२	ईन्जिनियर	सात/ आठौं	ईन्जि	१	०	०	०	१	
३	अधिकृत	सात/ आठौं	शिक्षा	१	०	०	०	१	
४	अधिकृत	सात/ आठौं	प्र./लेखा	१	०	०	०	१	
५	अधिकृत	छैटौं	प्रशासन	२	०	१	०	१	
६	आ.ले.प.	पाचौं	प्रशासन	१	०	१	०	०	
७	सहायक	पाचौं	प्रशासन	४	०	२	०	२	
८	क.अ.	पाचौं	विविध	१	०	०	०	१	
९	लेखा सहायक	पाचौं	प्र./लेखा	१	०	१	०	०	
१०	प्रा.स.	पाचौं	शिक्षा	१	०	१	०	०	
११	हे.अ.	पाचौं/ छैटौं	स्वास्थ्य	१	०	१	०	०	
१२	स.ई.	पाचौं	ईन्जि	१	०	१	०	०	
१३	अ.स.ई.	चौथो	ईन्जि	१	०	१	०	०	
१४	स.म.वि.नि.	चौथो	विविध	१	०	०	०	१	
१५	खा.पा.स.टे.	चौथो/ पाचौ	ईन्जि	१	०	१	०	०	
जम्मा				१९	०	१०	०	९	
वडा कार्यालय (६ **वटा)**									
१	सहायक	पाचौं	प्रशासन	२	१	०	०	०	

२	स.ई.	पाचौं	ईन्जि	२	०	०	०	२	
३	सहायक	चौथो	प्रशासन	४	४	१	०	०	१ जना
४	अ.स.ई.	चौथो	ईन्जि	४	२	२	०	०	
जम्मा				१२	७	३	०	२	
कृषि									
१	अधिकृत	छैटौं	कृषि	१	०	०	०	१	
२	प्रा.स.	पाचौं	कृषि	२	०	१	०	१	
३	ना.प्रा.स	चौथो	कृषि	१	०	१	०	०	
जम्मा				४	०	२	०	२	
पशु									
१	अधिकृत	छैटौं	कृषि	१	०	०	०	१	
२	प्रा.स.	पाचौं	कृषि	२	०	२	०	०	
३	ना.प्रा.स	चौथो	कृषि	२	०	१	०	१	
जम्मा				५	०	३	०	२	
स्वास्थ्य									
१	हे.अ.	छैटौं	स्वास्थ्य	६	३	०	०	३	
२	सि.अ.न.मी.	छैटौं	स्वास्थ्य	१	१	०	०	०	
च३	अ.न.मी.	चौँथो/ पाचौँ	स्वास्थ्य	१०	७	०	०	३	
४	अ.हे.ब.	चौँथो/ पाचौँ	स्वास्थ्य	१०	३	०	०	७	
५	का.स.	पाचौं श्रेणी	स्वास्थ्य	५	३	०	०	२	
जम्मा				३२	१७	०	०	१५	
कुल जम्मा				७२	२४	१८	०	३०	

बेरूजु दफा ३२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -७

पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने ब्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	म्याद नाघेको	कैफियत
सम्पुरक कोष (नेपाल सरकार समानिकरण अनुदान)	धुलीखेल एल.बि. एण्ड ए.बि. जे.भी.	३१,२०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७८/७९ मा कायम
मासु मिसन कार्यक्रम अन्तर्गत बाख्रा प्रवर्द्धन	छाङ्गरु बहुउद्देशिय पशु तथा कृषि फर्म	२०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७८/७९ मा कायम
"समपुरक अनुदानका लागि लागद साझेदारी कार्यक्रम"	रानिस्थान आधारभुत विद्यालय पानिखाल	४५,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७८/७९ मा कायम
तटबन्ध तथा बाँधनिर्माण	तिंकर जल विधुत कुलो आर सि सि निर्माण समिति	७०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	प्रहरी चौकि भवन निर्माण समिति	३,००,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
मेलपाटा डोकट तटबन्ध निर्माण खोलाघर	मेलपाटा डोकट तटबन्ध निर्माण खोलाघर स	३०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	मवि देखि प्राक्रतिक गुफा गुम्बा जाने बाटो उ स	१,५०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
अन्य सार्वजनिक निर्माण	वडा कार्यालय भवन निर्माणा उ स	१,५०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
सम्पाल मा वि खेलकुद फिल्ड निर्माण	सम्पाल मा वि खेलकुद फिल्ड निर्माण उ स	१,२०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
छांगरू टिंकर नाम्खा खोला,कंगपुस्या देखी बोलीन सम्म झो.पु. निर्माण ब्याँस गा.पा.१, राडथल झो.पु ब्यास गाउँपालिका २,सिस्राथी खोला,दुम्लिंग, तातोपानि, घट्टेखोला ट्रस र गागा झो.पु, ब्याँस गाउँपालिका, दार्चुला	सिस्राथि स्टील ट्रस सिस्राथि खोला	५,००,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७८/७९ मा कायम
सुरक्षित नागरिक आवाश कार्यक्रम सुदुरपश्चिम प्रदेशको दार्चुला जिल्ला क्षेत्र न १ अन्तर्गत ब्याँस गाउँपालिका ७६ वटा	कर्नु दमाई	३३,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
प्रतिष्पर्धामा छनौट भएका व्यवसाय विकास सेवा प्रदायक संस्थाहरु मार्फत लघु उद्यम विकास मोडेलमा नयाँ लघु उद्यमी सिर्जना गर्ने	देबकी विष्ट	७१,४००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
विपद व्यवस्थापन	भुवन प्रसाद पन्त	५०,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
सिद्ध मावि सिना र सम्पाल मा वि सुन्सेरा मा सौर्य उर्जा जडान	रमेश सिह कुवर	१,००,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
सुरक्षित नागरिक आवाश कार्यक्रम सुदुरपश्चिम प्रदेशको दार्चुला जिल्ला क्षेत्र न १ अन्तर्गत ब्याँस गाउँपालिका ७६ वटा	राजु टमटा	३३,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
सुरक्षित नागरिक आवाश कार्यक्रम सुदुरपश्चिम प्रदेशको दार्चुला जिल्ला क्षेत्र न १ अन्तर्गत ब्याँस गाउँपालिका ७६ वटा	हरमती देवी विष्ट	३३,०००.००	बार्षिक प्रतिवेदन २०७७/७८ मा कायम
राप्ला विद्युतीकरण कार्यक्रम	राप्ला विद्युतीकरण कार्यक्रम	१,५८,०००.००	
लटबाब मन्दिर निर्माण, ब्याँस ६ दार्चुला	लटबाब मन्दिर निर्माण	७२,७४०.००	
चाडपर्व कला संस्कृति जगेर्ना कार्यक्रम	ज्ञान सिह कुवर	४०,०००.००	
महिला गृहणी क्षमता विकास कार्यक्रम	ज्ञान सिह कुवर	४०,०००.००	
विविध खर्च वडा न ३	ज्ञान सिह कुवर	४०,०००.००	
जम्मा		५१,७६,१४०.००	

बेरूजु दफा ७६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -८

सि.नं.	गो.भौ./ मिति	योजनाको नाम	आईटमवाईज कार्य	कार्य परिमाण	लागत अनुमानको दर (मू.अ.कर सहित)	भुक्तानी हुनुपर्ने दर (मू.अ.कर सहित) रु.	बढी भुक्तानी भएको	उ.स.को अंश	खुद बढी भुक्तानी	कैफियत
१.	२५२। ०८२।३। २३	पारिगाउँ मिलन केन्द्र धेराबार योजना	Stone Masonry 1:6	२५.९५	२०२५०।२१	१४५९४।२०	१४६७७३	२४९५१	१२१८२२	दर बिश्लेषण अनुसार ढुङ्गाको दर २३१० राखु पर्नमा रु.५५५८।२२ राखिएको कारण लागत बढन गएको ***(दार्चुला जिल्लाको जिल्लादररेट दक्ष-१३७५, अदक्ष-९२४)***
			Gabion Work with stone filling 3*1*1	८	२५३१३।३१	१४५९४।२०	८५७५३	१४५७८	७११७५	
			Gabion Work with stone filling 1.5*1*1	२	१२७८६।२५	७४२६।५९	१५१११	२५६९	१२५४२	
२.	२१०। ०८२।३। १४	ब्रम्ह स्थान मा.बि. खानेपानी योजना	32mm/PN 10 HDPP पाईप	१७००	११२।१०	९२.३८	३३५२४	४३३१	२९१९३	एच.डि.पी. पाईपको Weight Chart अनुसार ३२ एम.एम. पि.एन. १० को औषत वजन ०.२३४ प्रति र.मी. र प्रति के.जी. ३००।६६ का आधारमा ७९।५० प्रति के.जी. र ढुवानी पिचको ६.५८ र कच्चीबाटो ६.३० प्रति के.जी. थप गर्दा हुने राखु पर्नेमा बढी राखेको ।
३.	१८२। ०८२।३।१	दुर्गा मन्दिर खा.पा. निर्माण	32mm/PN 10 HDPP पाईप	६००	१११।५३	९२.३८	११४९०	१५९४	९८९६	,, ,,
४.	१९०। ०८२।३।१	खानेपानी मर्मत तथा व्यबस्थापन	32mm/PN 10 HDPP पाईप	२५०	१११।५३	९२.३८	४७८८	५५०	४२३८	,, ,,
५.	२०६। ०८२।३। १४	पन्तोली हतियाल सेन ढल निकास	63 mm/PN 6 HDPP पाईप	२००	२८३।८३	१९४।३३	१७९००	३९०९	१३९९१	एच.डि.पी. पाईपको Weight Chart अनुसार ६३ एम.एम. पि.एन. ६ को औषत वजन ०.५७२ प्रति र.मी. र प्रति के.जी. ३००।६६ का आधारमा १९४। ३३ प्रति के.जी. राखु पर्नेमा बढी राखेको ।
						जम्मा	**३१५३३९**	**५२४८२**	**२६२८५७**	

बेरूजु दफा ९३.१२ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -९

सि.नं.	विद्यालयको नाम	जम्मा रकम	जम्मा विद्यार्थी	प्रति विद्यार्थी लागत
१	बसन्तसुरमा वि बसेडी	७५७५३१०	१६६	४५६३४
२	भूमिराज आवि सल्याडी	१६५०३५३	३८	४३४३०
३	ब्रह्मदह आवि डोब	१७१३५८०	२६	६५९०७
४	ब्रह्मस्थानमा वि डोकट	५२७६८१५	२२५	२३४५३
५	चन्दाकोट आवि चन्दाकोट	१२१५०२६	८	१५१८७८
६	चौरीधार आवि नाजी	२२४८३७६	५१	४४०८६
७	दुर्गास्थानमा वि स्याँकु	८१३०८६६	२३१	३५१९९
८	गणेश आ विबाननी	२१५२२६६	२२	९७८३०
९	गिता भवन आवि तिग्रम	२६०६४०७	२०	१३०३२०
१०	हिमालय मावि हुती	१४३६२९००	३४६	४१५११
११	कैलाशपति आवि छाङ्गरु	५८४८५४१	१९४	३०१४७
१२	लटबाब आ विजयपुर	१८२३४७४	१८	१०१३०४
१३	मलिकार्जुनआ वि पन्तोली	१९६६८००	१८	१०९२६७
१४	मोती महिलासंघ आ वि तिंकर	६२६६४९८	२१०	२९८४०
१५	नमज्युङ आवि तल्तादुम्लिङ्ग	८५०८२६	२१	४०५१६
१६	पञ्चदेव आवि दम्फा	२७४२२९६	७१	३८६२४
१७	रानीस्थानआ वि माल	३२६४५३०	५६	५८२९५
१८	रानीस्थानआ वि पनिखाल	२३९०५१९	३५	६८३०१
१९	सम्पाल मावि सुन्सेरा	२२४४८८९३	३२५	६९०७४
२०	सर्वहित आवि दुम्लिङ्ग	३८४१५४७	५८	६६२३४
२१	शिरसिन्धारआ वि राप्ला	३८०११३३	२३	१६५२६७

२२	होस्कर आवि डोकट	१९३३५०६	२७	७१६११
२३	महादेब आवि तुसरपानी	९९५२९७	७	१४२१८५
२४	श्री सिद्धमा वि सिना	८४८१६७९	३२७	२५९३८
२५	श्रीचन्द आवि मङ्गाँउ	२६३७८३५	३८	६९४१७
२६	श्री हुस्कर आ वि खातीगाँउ	३६१५००	४	९०३७५
		११६५८६७७३	२५६५	

बेरूजु दफा ९३.१६ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -१०

क्र. स.	विद्यालयकोनाम	स्थायी	करार	राहत	पालिका शिक्षक	जम्मा शिक्षक	विद्यार्थी संख्या	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात
१	श्रीबसन्तपुर मा वि बसेडी	३	४	२	२	११	१६६	१:१५
२	श्रीभूमिराज आ वि सल्याडी	२	०	०	०	२	३८	१:१९
३	श्रीब्रह्मदह आ वि डोब	१	१	०	१	३	२६	१:९
४	श्रीब्रह्स्थान मा वि डोकट	३	१	०	३	७	२२५	१:३२
५	श्रीचन्दाकोट आ वि चन्दाकोट	१	०	०	०	१	८	१:८
६	श्रीचौरीधार आ वि नाजी	१	१	१	१	४	५१	१:१३
७	श्रीदुर्गास्थान मा वि स्याकु	६	४	०	२	११	२३१	१:२१
८	श्री गणेशआ वि बाननी	१	२	०	०	३	२२	१:५
९	श्रीगीताभवन आ वि तिग्रम	२	१	०	०	४	२०	१:५
१०	श्रीहिमालय मा वि हुती	१२	२	०	५	१९	३४६	१:१८
११	श्रीकैलाशपति आ वि छाडरु	८	२	०	०	१०	१९४	१:१९
१२	श्री लटबाबआ वि जयपूर	२	०	१	०	३	१८	१:६
१३	श्रीमलिकार्जुन आ वि पन्तोली	२	०	०	०	२	१८	१:९
१४	श्रीमोतीमहिला संघ आ वि	८	०	०	०	८	२१०	१:२६

	तिंकर							
१५	श्रीनमज्युङ आ वि दुम्लिङ्ग	०	१	०	०	१	२१	१:२१
१६	श्रीपञ्चदेवा आ वि दम्फा	३	०	०	२	५	७१	१:१४
१७	श्रीरानीस्थान आ वि माल	३	०	१	१	५	५६	१:११
१८	श्रीरानीस्थान आ वि पनिखाल	३	०	०	०	३	३५	१:१२
१९	श्रीसम्पाल मा वि सुन्सेरा	८	२	१	५	१६	३२५	१:२०
२०	श्रीसर्बहित आ वि दुम्लिङ्ग	३	१	०	२	६	५८	१:१०
२१	श्रीशिरसिन्धार आ वि राप्ला	५	०	०	०	५	१५	१:३
२२	श्रीहुस्कर आ वि डोकट	२	०	०	१	३	२७	१:९
२३	श्रीमहादेब आ वि तुसरपानी	१	०	०	०	१	७	१:७
२४	श्री सिद्धमा वि सिना	६	३	०	२	११	३२७	१:३०
२५	श्रीश्रीचन्द आ वि मड्गाँउ	२	०	१	१	४	३८	१:१०
		८८	२५	७	२८	१४८	२५५३	१:११

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।
- ठुला र जटिल प्रकृतिका निर्माण कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराउन नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- दश शैया हस्पिटल समयमा नै निर्माण गरी स्वास्थ्य सेवालाई समयमा नै सञ्चालन गराउनुपर्दछ ।
- लागत अनुमान तयार गर्दा मितव्ययी हुने गरी तयार गर्नुपर्दछ ।